

EVANGÉLIKUS Életo

**Kartácsok vagy csókok
karácsonya?**

**Két angyal
a négyes metrón**

**Begyógyítani
a sebeket, amelyekről
nem is tudunk**

**Bővített
lapszám**

Plusz
16 oldal

*Filcangyalok,
hópelyhek
gyertyafényben*

**Evangélikus tanárnő
a külső díszekről
és a belső csendességről**

*Minden kedves olvasónknak
áldott karácsonyi ünnepeket és
boldog új évet kívánunk!*

EVANGÉLIKUS
Élet

 LUTHER
KIADÓ

AZ EVANGÉLIKUS ÉLET SZERKESZTŐSÉGE ÉS
A LUTHER KIADÓ MUNKATÁRSAI

ÜNNEPI PILLANATOK

Karácsonyfa, ajándék, karácsonyi vacsora és üdvözlőlapok... Elmaradhatatlan kellékei napjaink karácsonyi rituáléinak, amelyek nélkül talán el sem tudjuk képzelni az ünnepet. De „az ünnepkörnek ezek a jellegzetes külsőségeiben megnyilvánuló elemei az általunk ismert formában csak néhány generációnyi időre vezethetők vissza” – írja Bódán Zsolt a *Thesaurus* rovatban; érdekesítő írása a „boldog békeidők” karácsonyait idézi meg.

Népszerű teológia rovatunk mostani cikkének témáját *Evangélikus énekeskönyvünk* 151. éneke első versszakának utolsó, ismételt sora adja: „Kezdet ő és vég.” Írásában Szentpétery Péter többek között arra is rámutat, hogy a karácsonyi ünnepkörbe tartozó, középkori eredetű ének mennyire aktuális gondolatokat hordoz ma is.

Nagy Zoltán neurológus, professor emeritus, az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet egykori főigazgatója hívó, bibliaolvasó evangélikus. Vallja, hogy az agy kutatás az ő gondolkodását is, mint sok más kutatóét, a Teremtő felé terelte. A Budavári Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termében az év végéig látható a festményeiből rendezett kiállítás. Ez alkalmából kértük őt interjúra.

Végül, de nem utolsósorban hadd szóljak egyházunk *Gyermekszív* elnevezésű karácsonyi adománygyűjtő és figyelemfelhívó akciójáról: az evangélikus iskolák tanulói idősotthonok lakói számára készítenek közel háromezer darab képeslapot. A jótékonyági gyűjtéssel a kezdeményezés inspirálóinak, a mélyszegénységben élő nagycserkeszi és olcsvai gyermekeknek a megsegítésére várják az adományokat a Perselypenz.lutheran.hu/gyermeksziv internetes oldalon.

Áldott karácsonyt és az új évben Istenre figyelve kitűzött célokat, hitünkben való erősödést kívánok mindannyiunknak!

■ KÉZDI BEÁTA

Filcangyalok, hópelyhek gyertyafényben

A régi ünnepek hangulatát idézik a Burillák Angéla nagytrcsai evangélikus tanárno keze alól kikerülő karácsonyi díszek. Interjúnkban az alkotómunka gyerekeket ügyesítő, elcsendesítő hatásairól éppúgy mesélt, mint arról, mit jelent számára az áldott gyülekezeti közösségi háttér és „Fót szelleme”.

Jászok mellett

A Magyar Kézművességért Alapítvány huszonnyolcadik alkalommal rendezett betlehemjászok-kiállítást. A hazai és határon túli magyar kézművesek, népművészek, képző- és iparművészek, hivatásos és műkedvelő alkotók kiválasztott munkái 2022. január 7-ig láthatók a budapesti Szent István-bazilika lovagtermében.

TARTALOM

Az ünnep igéje – szenteste • Baranyay Csaba	4
Az ünnep igéje – karácsony ünnepe • Pethő-Udvardi Andrea	5
Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	6
Az ünnep igéje – karácsony 2. napja • Bácskai Károly	7
Krónika • Hírek, tudósítások	8
Forrás • Új nap – új kegyelem • Pápai Attila	9
Az ünnep igéje – óéveste • Karl Jánosné Csepregi Erzsébet	10
Krónika • Hírek, tudósítások	11
Égtájéoló • Aradi András esperes írása	18
Interjú • Adventi zenei hangolódás Albertné Joób Emesével, Bolya Mátyással és Szitha Miklóssal	20
Portré • Ecsedi Klára a be- és elfogadó szeretetről	22
Thesaurus • „Boldog békeidők” karácsonyai	23
Népszerű teológia • „Kezdet ő és vég” • Szentpétery Péter írása	26
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	28
Interjú • Burillák Angéla a külső díszekről és a belső csendességről	29
Credo-szemle • Mesék és mesei elemek a Bibliában	34
Múltidéző • Soproni licista gyógyított Tolsztojt	40
Interjú • Magyar lutheránusok a tengerentúlon – interjú Tamásy Éva lelkésszel	41
Deutsche anlage	44
Slovenská príloha	46
Interjú • Nagy Zoltán neurológusprofesszor festészetéről, hitről	48
Gyermekeknek • Füller Tímea rovata	50
Az ünnep igéje – újév • Czöndör István	52
A hónap igéje – január • Balicza Iván	53
Krónika • Hírek, tudósítások	54
A vasárnap igéje • Deák László	55
Forrás • Oratio oecumenica	56
Forrás • Új nap – új kegyelem • Pápai-Tóth Orsolya	57
Rejtély	58
Az ünnep igéje – vízkereszt ünnepe • Heinrichs Eszter	59
Forrás • Oratio oecumenica	60
A vasárnap igéje • Sándor Frigyes	61
Forrás • Új nap – új kegyelem • Nagy Zoltán	62

SZENTESTE – ÉZS 59,20–21

Felismerni a Megváltót

Egy asszony megkéri a bank egyik alkalmazottját, hogy váltson be neki egy csekket. Az alkalmazott az ügyviteli előírásokra hivatkozva kéri a hölgy személyi igazolványát, mire az asszony levegőért kapkod, s végül nagy nehezen kinyögi: „De Jonatán, hiszen én vagyok az anyád!” A történet feljegyzője, Anthony De Mello [indiai jezsuita szerzetes és pszichoterapeuta volt – a szerk.] a következőt teszi ehhez hozzá: „Ha azt hiszed, hogy ez nevetséges, hogy nem ismered fel a Messiást?”

GUIDO RENI: A PÁSZTOROK IMÁDÁSA

Mennyire könnyű lenne egy ilyen ószövetségi ige alapján arról beszélni, hogy lám, Izráel népe – akiknek ez a prófécia egykor adatott – nem ismerte fel a Betlehemben született gyermekben a világ Megváltóját! Izráel népe azonban csupán előképe annak, amilyen idegen test Jézus ma is a világ számára. Mert ő éppen azért jött ebbe a világba, hogy tekintetünket az e világról a túlvilágra irányítsa. Az ember mégis mindent megtesz azért, hogy az ünnep ezernyi külsőségével eltakarja a karácsony eredeti üzenetét.

De eljön a Megváltó – mondja Ézsaiás. Ami az első karácsonyon történt, egészen csendben ment végbe. Nem valami világot rengető eseményként – legalábbis kívülről egyáltalán nem látszott annak. Sokan nem is vették észre. Sőt! Később sem figyeltek fel rá, csak azok fogadták be a testté lett Igét, akiknek megadatott, hogy Isten gyermekeivé legyenek (Jn 1,12).

„Amíg Athénban bölcsekedtek, Rómában vitatkoztak, Betlehemben megszületett a világ Megváltója” – összegzi Søren Kierkegaard dán lelkész-filozófus a világraszóló esemény elrej-

”

tettségének valóságát. Nem véletlen, hogy egészen a 4. századig egyáltalán nem is ünnepeltek karácsonyt az egyházban, hiszen az első keresztyének ünnepe húsvét, a feltámadás napja volt.

A bűnösökhöz jön. Így mondja Ézsaiás: de eljön a Megváltó Jákób megtérő bűnőseihez. A Messiást csak az ismeri fel, aki képes szembenézni saját elvesztett helyzetével. Ismerjük a család Jákób életét s azt az utat, amelyet megtett addig, amíg új nevet

nem kapott Istentől. Mert ott, a Jabbók-gázlónál meg kellett vívnia a csatáját, és le kellett tennie Isten elé egész addigi életét.

A „de” szócskával kezdődő ígéneknek is nyilván van előzménye. Csak pár mondatot idézek itt az előzményekből, de érdemes elolvasni az egész fejezetet. Ezt írja ugyanis a próféta: „Nem az Úr keze rövid ahhoz, hogy megsegítsen, nem az ő füle süket ahhoz, hogy meghallgasson, hanem a ti bűneitek választottak el titeket Istenetektől, a ti vétkeitek miatt rejtette el orcáját előletek...” (Ézs 59,1–2) „Világosságra várunk, de csak sötétség van, napfényre, de homályban járunk.” (Ézs 59,9) „Bizony, sok bűnt követünk el veled szemben, vétkeink ellenünk beszélnek.” (Ézs 59,12) Mindezek után szólal meg ez az ószövetségi evangélium: „De eljön Sionhoz a Megváltó, Jákób megtérő bűnőseihez!”

Vagyis aki képes meglátni és belátni az Isten nélküli élet lehetetlenségét, aki alázattal és bűnbánattal áll meg Isten előtt, az csodát élhet át. Karácsony csodáját. Isten kézzelfogható jelenlétét a földi világban.

A Megváltó örök öröme hív. A próféta felé elhangzó biztatás ma nekünk szól: „Lelkem, mely rajtad nyugszik, és igéim, amelyeket szádba adtam, nem fogynak ki a szádból, utódod szájából és utódod utódainak a szájából, mostantól fogva mindörökké...”

Isten igéje hangzik a világban. Mert a karácsonyi jó hír minden külső körülmény ellenére is felcsendült eddig is, és a mai napon is szól mindenfelé: „...üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában.” (Lk 2,11) Ez a hamisítatlan evangéliumi üzenet kétezer éve szólít meg embereket. A kérdés csak az, hogy kész vagyok-e felismerni a Krisztusban hozzám is elérkezett Megváltót, vagy a saját magam által kreált „ügyviteli szabályzatra” hivatkozva kicsúszik kezeim közül a karácsony valódi öröme.

■ BARANYAY CSABA

Imádkozunk! Urunk, Istenünk, segíts, hogy ne kelljen tovább botladoznunk és tapogatóznunk a sötétben, morognunk és nyögdécselnünk, hanem megismerjünk téged, meghallva és befogadva az örömhírt, hogy te Krisztusban eljöttél minden megtérő bűnőshöz – hozzám is – ebbe a világba. Ámen.

KARÁCSONY ÜNNEPE – DÁN 2,19B–22

Igen nagy titok ez!

Kikutatott titok. Gyerekként nehéz volt számomra meglepetést okozni. Főleg karácsonyi ajándékkal. Mindig előre megkerestem ugyanis a nekem szánt és egyébként gondosan elrejtett csomagokat. Rutinos ajándékkereső voltam akkor, szekrény mélyén, bőröndben, a ritkán használt háztartási eszközök fiókjában, de mindig megtaláltam az ajándékokat. Nem hagyott nyugodni a titok, addig kerestem, amíg ki nem derítettem, mit kapok.

A múlt emlék, a jövő titok, a jelen ajándék.

Mennyire vágyjuk tudni a „titkot s jövőt és minden bölcsességet”! [EÉ 442,2] Rádásul leleményes az ember, sok mindent kitalál, hogy megtudja, mit hoz a jövő: elmondja a kártya, megmutatja a jósgömb, meghatároz a babona. Ami történik, az a forgandó és kiszámíthatatlan szerencse kérdése, vagy az Isten kénye-keve szerint játszik az emberekkel, és tologatja őket, mint sakktáblán a figurákat. Sokan eddig jutnak el, és valóban, ha e kettő közül lehetne csak választani, a legbiztosabb az, ha az ember saját kezébe veszi az életét.

A mélység rejtett titkai. A titkokat is magunknak akarjuk, mint a jó és a rossz tudását.

Ezt is ki akarjuk venni Isten kezéből, megfosztva őt örökkévaló dicsőségétől. Mégis az idő, az események, az életünk Isten kezében vannak. Isten a történelem, így egyúttal a saját életünk formálója. Hiába hiszi az ember, hogy ő maga irányít, a jövő titok, és Isten kezében van.

Szeretnénk legalább részleges betekintést nyerni, leszállni „a titkos bányá mélyibe”, ahol az Úr formálja terveit. Nem kell, mondja a próféta, hagyjuk Istent cselekedni, tudnunk pedig elég annyit, hogy Isten hű marad ígéreteihez, hű marad önmagához, hű marad szövetségéhez.

Isten gondviselése fonja át életünket, tartja számon hajszálainkat, és tervezi jövőnket. Isten terve pedig jó, jobb, mint azt mi el tudnánk képzelni, sőt több, mint amire vágyunk. Ehhez igazodva azonban már nem elég a titok megfejtésére tett erőfeszítés, sem a bölcsesség, ehelyett várni kell, őrá hagyatkozni, benne bízni.

Isten annyit fed fel előttünk, amennyit akar. Emberi ésszel alig felfogható, de ezen az ünnepen éppen a számunkra legfontosabbat osztja meg velünk: a földre született gyermekben megváltó szeretetét mutatja meg. Azzal, hogy közel jön, emberré lesz, Fiát küldi hozzánk és közénk, olyan jövőt fest, amely átírja törekvéseinket, új perspektívát ad reményeinknek, és a jelen legsötétebb pillanatát is képes átragyogni a tőle jövő világosság, a „többé nem vagy egyedül” valóra vált ígérete.

Bepillantás a titokba. Világosság jelent meg, és mutatta az utat a Megváltóhoz, megállt a betlehemi istálló fölött, és bepillantást adott a titokba, majd azóta is beragyogja a földet.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: GPOINTSTUDIO / FREEPIK.COM

Ez karácsony ünnepének üzenete: nagyobb csodát kapunk, mint amire számítunk. Isten jövőterve messze felülmúlja az ember elképzeléseit, többet, nagyobbat ad, mint amire számíthattunk. Olyan jövőt ígér, amelyben ott az új lehetőség, az új élet.

Feltáru a titok. Most már sajnálom, hogy nem hagytam magam meglepni a karácsonyfa alatt. És nemcsak azért, mert a feldíszített szoba, ünneplőruha, gyertyafény, csengősző méltóbb kerete lett volna a meglepetésnek, hanem azért, hogy tovább tartson a titok, éppen addig, amíg eljön az ideje, hogy feltárujon előttem. Az ajándékkal a kezemben, örömmel a szívemben képzeletben összekacsinthattam volna a pásztorokkal és a bölcsékkel. Tanulhattam volna a bizonyosságot, hogy aki szeret, az a legjobbat adja, azt, amire vágyom. Megélhettem volna, hogy amit kimondani, elképzelni sem merek, az már ott van, már az enyém. Ajándékba kaptam.

■ PETHŐ-UDVARDI ANDREA

Imádkozzunk! *Ebben az ünnepi pillanatban megköszönjük neked, Atyánk, hogy a nagy titkokat, amelyeket elrejtettél bölcsék és értelmesekek, kinlódva keresők, hatalmasok és befolyásosak előtt, egy kisgyermek földre születésében fedted fel. Bepillantást engedted a legnagyobb titokba, hogy tudjuk, milyen Istenünk van. Ámen.*

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Tóth Lénárd zöldségkereskedő, presbiter – Fót. Hálás vagyok édesapámnak, hogy gyermekkorom óta vitt magával a templomba, mert így kezdődött az istenhitem formálódása. Ahogy telt-múlt az idő, azt vettem észre, hogy ha valamiért nem mentünk, akkor hiányzott az istentisztelet, a gyülekezet közössége. Konfirmáltam, és az istentiszteletekre járás később sem maradt el. Életem formálódásában sokat köszönhetek lelkészeimnek, Bohus Imre bácsinak és Cserhátiné Szabó Izabellának. Nagyon büszke voltam, amikor presbiternek jelöltek, és szívesen vállaltam ezt a szolgálatot.

Életem során egyre jobban megtapasztaltam Isten gondviselő szeretetét: olyan társat rendelt mellém, aki számomra a legnagyobb ajándék. Sőt a Jóisten három gyönyörű kislánnyal ajándékozott meg bennünket, akiket igyekszünk hitben nevelni. Sokan emlegetik a lottóötöst, hogy „de jó lenne megnyerni”. Én a családom szeretete által annál sokkal többet nyertem.

Egy hajléktalan testvérünk befogadásáért – akire az évek során családtagként tekintettünk – 2019-ben megkaptam az Emberséggel Fótért kitüntetést. Úgy érzem, ezekért a cselekedetekért érdemes élni: az elesettek, rászoruló, idősek segítéséért. „Sok jót elmulasztottam, sok rosszat elkövettem” – mondjuk gyónó imádságunkban. Ez rám is nagyon igaz, de bízom a Jóisten kegyelmében, hogy még sok jót elkövethetek.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Kedves Olvasóink!

Ez évi utolsó, bővített lapszámunkat tartják kezükben. A 2022. évi első számunk január 16-23-i dátummal jelenik meg. Az *Evangélikus Élet* jövőre is változatlan áron, példányonként 600 Ft-ért kapható. Szerkesztőségünk december 13-ától december 27-éig zárva tart. Áldott karácsonyt és boldog új évet kívánunk!

ORATIO OECUMENICA

Karácsony ünnepe

Mennyei Atyánk! Az angyalokkal együtt dicsőítünk téged egész életünket átfo-gó kegyelmedért, és hálát adunk szabá-dításodért, amelyet a betlehemi éjsza-kán megmutattál ennek a világnak. Há-lát adunk neked karácsony ünnepéért. A nagy csodáért, hogy abban mutattad meg hatalmadat, hogy kicsinnyé lettél értünk. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Urunk, ez a világ semmivel sem ké- pes bátorítani minket, inkább megrette- nünk a világhárvány terjedése, a hábo- rúk, a katasztrófák miatt. Lassan meg is szokjuk a rémisztő híreket, és nehezen halljuk meg az igazi örömhírt. Kérünk, segíts abban, hogy a te szavadra tudjunk figyelni, és valódi örömet adjon nekünk az Üdvözítő születésének drága üzenete. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Urunk, egyedül te ismersz minket, és te tudod, milyen terheket hordozunk, milyen kételyek gyötörnek, s mi az oka hitetlenségünknek vagy megfáradá- sunknak. Tudjuk, hogy te meg tudsz erősíteni minket. Add, hogy a kará- csony ünnepe megállítson, és segítsen bennünket a hozzád fordulásban. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Urunk, könyörgünk azokért is, akiknek az ünnep nehéz. Akik egyedül vannak, vagy éppen az idén maradtak egyedül. Azokra is gondolunk, akiknek az elemi létfeltételeik is hiányoznak, akik ma is félelmek vagy fájdalmak kö- zött élnek. Lépj irgalmas szeretetteddel minden szenvedő mellé, s ebben hasz- nálj fel bennünket is! Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Dicsőséges Urunk, indíts minket ar- ra, hogy a pásztorok nyíltszívűségével fogadjunk be téged, és az egyedül ne- ked járó helyre kerülj szívünkben, éle- tünkben. Köszönjük, hogy szereteted és irgalmasságod minden elképzelésünket felülmúlja. Ámen.

KARÁCSONY 2. NAPJA – ZSOLT 2,1–12

Kartácsok vagy csókok karácsonya?

Tombolás, hiábavalóság, bilincsek, gúny, izzó harag, rémület, törés-zúzás, reszketés, pusztulás... Nem kifejezetten karácsonyi fogalmak ezek, esetleg háborús karácsonyokat idézhetnek. Kiváltképpen nem az ünnep másnapjára valók, amikor az események beteljesüléséről meg a biztató folytatásról van szó.

A Krisztus születése feletti örömből, szívhez szóló karácsonyi énekeink hangjaiból, a meghittség színeiből és illataiból mennyit és hogyan viszünk magunkkal az óév végére és az új esztendőre készülve? Ki kér a karácsonyból, ha a keresztények egyik legfontosabb ünnepét a fenti üzenet kíséri, s ha a világ Megváltójának születéséhez ilyen mondanivaló társul? Ha a csillagszórók fényziporkái helyett heves indulatok lövedékeinek lángjai lobbannak körülöttünk? Félve kérdem: ha ez valóban így van, ki kér a kereszténységből?

A tények markában. Bizonyára nem esztét vagy hitét veszített ember énekelte valaha ezt a zsoltárt. Miért is lett volna borúlátó, amikor az új király koronázásakor kellett megszólalnia a lelkendezők kórusában? Bízott a jövőben, és számított Isten segítségére, noha sejtette, hogy az életkörülmények kegyetlensége és az emberi környezet hamissága a piros betűs ünnep ellenére sem változik. A nép apja-nagyja ájtatosan hódolt Isten és az uralkodói trónus előtt, és mégis, mennyi görcs és kapzsiság maradt azokban, akik nem tudták megbocsátani egy másik ember sikerét, felemelkedését, gyarodását! Még a ragyogó szertartás sem volt képes azt elfeledtetni velük.

Az irigyek esendősége mintha csak azt idézné, hogy az élet megfellebbezhetetlen tényeinek szorítása karácsonykor sem csillapul. Templomunk harangjának ismerős kondulása, a családi találkozások, gyermekeink, unokáink mosolya, időseink jelenléte talán csak ideig-óráig feledtetni velünk, hogy a mi karácsonyunk nem az egész világ karácsonya, annak ellenére, hogy a világ Megváltójának születésére emlékezünk.

Isten kezében. Az alattvalóknak és a koronázást végző főpapon túl magának a királynak kellett a legőszintebben bíznia abban, hogy a bogáncsként életére tapadó makacs tények ellenére ő és

”

országa nem hullottak ki Isten kezéből. Háboroghatnak a népek, fölkelhetnek a Föld előkelői, és szövethetnek rúttal a fejedelmek, csak „nevet rajtuk, ki ül az égi trónon, a döréken kacag a nagy Úristen” (Hajdók János).

Az alkalom távlatát nem meríti ki a talmi csillogás, az ünnep üzenete nem hal el az abbamaradó dallamokkal. Júda királynak trónra lépése közügy volt ugyan, mégsem kizárólag világi, társadalmi vagy politikai esemény. Arra emlékeztet, hogy Isten vezet és kormányozza népét, neki pedig, a ránk leselkedő veszélyek ellenére, egyáltalán nem közömbös az életünk és a jövőnk.

BARTOLOMÉ ESTEBAN MURILLO: A NAPKELTI BÖLCSEK IMÁDÁSA (1655-1660)

Csókoljátok a fiút! A koronázási oszlopnál azután elcsitult a zene, lassan kialakultak a fények. Egyesek megölelték az új királyt, mások talán csókkal is köszöntötték. Helyezkedtek körülötte. Ő pedig vélhetően ekkor talált rá beköszöntőjének első mondatára: ügyelnünk kell arra, hogy személyes helyzetértékelésünk és indulataink ne vezessenek az Isten elleni lázadásához!

„Ha ez a film megmarad, mit üzensz azoknak, akik száz év múlva vagy ötszáz év múlva ülnek szemközt veled?” – kérdezte Nagy Lászlótól egy tévé-

interjú végén a riporter [Kormos István költő 1975-ben – a szerk.]. A Kossuth-díjas költő így válaszolt: „Ha lesz emberi arcuk egyáltalán, akkor csókolom őket. Ha lesz emberi szellemük, tudatom velük, üzenem nekik, hogy csak ennyit tudtam tenni értük.”

2021 karácsonyán Isten körbetekint a világban, és az utcákon meg a templomokban felépített betlehemekben rámutat Krisztus bölcsőjére: ennyit tudtam tenni értetek. Nem búcsúcsókra vár azonban, hanem üdvözlésre. A Messiás megszületett! Öleljétek át és köszöntsetek őt kedves csókkal! Az ünnepel járó vendégség valójában most kezdődik...

■ BÁCSKAI KÁROLY

Imádkozzunk! Istenünk, áldd meg a téged keresőket, tedd boldoggá a hozzád menekülőket! Köszönjük, hogy nem hagysz minket magunkra a jövő felé vezető úton. Ámen.

Vendégségben az államfőnél

Az egyházak társadalmi jelenléte a koronavírus-járvány idején is élő, eleven maradt – mondta Áder János köztársasági elnök a magyarországi történelmi egyházak vezetőinek tiszteletére rendezett adventi ebéden december 7-én Budapesten, a Sándor-palotában.

Áder János a köszöntőjében arról beszélt: az elmúlt csaknem két esztendőben a koronavírus-járvány rendkívüli feladatok elé állította a magyarországi egyházakat is. Válaszokat kellett adniuk a legnehezebb kérdésekre, vigaszt kellett nyújtaniuk, amikor a lélekharang naponta szólt az elhunytakért, tartaniuk kellett a lelket a betegekben és családtagjaikban. Emellett a spirituális és közösségi élet szokatlan, online módjait kellett kialakítaniuk, és felelősséggel kellett dönteniük a rájuk bízott iskolák és diákok, időotthonok és lakóik érdekében – sorolta az államfő. Néha pedig megrendülten tudomásul kellett venniük, hogy egy közösség elveszítette papját, lelkészét, hitoktatóját – mondta.

Miközben sokféle rítus és kapcsolattartási forma vált egy időre lehető-

vé, az egyházak társadalmi jelenléte eleven maradt. „A járvány idején is erős, cselekvő, éltető közösségeknek, szerepettel szolgáló egyházaknak bizonyultak” – fogalmazott Áder János, köszönetet mondva az egyházak minden tagjának, a vezetőktől az önkéntesekig. Azt is kifejtette: a járvány most is számtalan egyéni és közösségi aggodalomra ad okot, „de a sokszor felfoghatatlan drámák mellett a tavalyi helyzetünkhöz képest a küzdelemhez mégiscsak jobb, hathatósabb emberi eszközök vannak a kezünkben”.

Áder János elbúcsúzott az egyházi vezetőktől, akikkel köztársasági elnökként utoljára találkozott adventi ebéden, és megköszönte nekik az elmúlt tíz évben tőlük kapott segítséget.

Forrás: MTI

Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke, Hortobágyi T. Cirill pannonhalmi főpápa, Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek, Áder János köztársasági elnök és Balog Zoltán, a Magyarországi Református Egyház Dunamelléki Egyházkerületének püspöke

ORATIO OECUMENICA

Karácsony 2. napja

Szerető édes Atyánk! Hálával és örömteli szívvel köszönjük meg neked az ünnep vége felé haladva mindazt, amit az elmúlt napokban kegyelmedből megélhettünk.

A megváltozott körülmények között, amikor veszélyben az életünk, akkor értjük és éljük meg igazán, hogy mit jelent napról napra a te irgalmadból élni. Hogy mennyire nem természetes a szereteteinkkel való személyes találkozás, a velük való önfelédtt ünneplés egyszülött Fiaid születésének ünnepén. Fáj, ha ezt újra a számunkra legkedvesebb emberek nélkül kellett megélni, egyedülállóan, félelemben, magányban.

Köszönjük, hogy te újra és újra meg akarsz születni bennünk is, és érkezésed evangéliuma, megváltásod fénye az ünnep után is be akar világítani gondolatainkba, tetteinkbe, életünk legsötétebb zugaiba. Ne engedd, hogy elrejtőzzünk vagy elzárkózzunk előled. Taníts minket, ahogy igédben is hallhatuk, a hozzád való naponkénti megtérésre, neked való szolgálatra, hozzád való menekülésre.

Köszönjük, hogy kegyelmedből még mindig itt lehetünk; családi, gyülekezeti közösségben vagy egyedül, egészségesen vagy betegen vagy akár indulásra készen ebből a földi világból.

Kérünk, maradj velünk irgalmaddal és szereteteddel, amikor most újra elindulunk a mindennapok kitaposott ösvényein. Töltsd be szívünket Szentlelked világosságával, hogy a tőled kapott felelősséggel tegyük ezt. Vezess bennünket a hozzád vezető úton!

Könyörgünk minden emberért, üldözöttekért és üldözőkért, betegekért, szívükben gyászt hordozókért, de különösen is azokért, akik kórházi ágyon töltötték az idei karácsonyt. Te erősítsd őket, hozzátartozóikat, az őket gyógyítókat hitben, reményben, szeretetben.

Urunk, hallgass meg minket szent Fiaidért, akinek nevében kérünk. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 26.) Amikor megkövezték Istvánt, az így imádkozott: *Uram, Jézus, vedd magadhoz lelkemet! Azután térdre esett, és hangosan felkiáltott: Uram, ne ródd fel nekik ezt a bűnt!* ApCsel 7,59–60a (Zsolt 109,21; Mt 1,18–25; Zsid 1,1–4[5–14]; Lk 2,29–32) „Azért juthatott föl az, akit ellenségei megkövezték, mert előbb alászállott az, akit az angyalok énekeltek” – írta Fulgentius [észak-afrikai püspök, apát, egyházatyja volt az 5–6. században – a szerk.]. A Megváltó születése ünnepének idilli hangulata után a vértanúhalál brutalitása áll előttünk a mai napon. Talán éppen azért, hogy kijózanítson bennünket, nehogy csak a karácsonyi hangulat legyen fontos számunkra, hanem elsősorban az ünnep lényege, amire István is mutat utolsó szavaival: a bűnbocsátó kegyelem érkezett Jézus Krisztus személyében a földre.

Hétfő (december 27.) Legyetek józanok, és teljes bizonyossággal reménykedjétek abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus megjelenésekor kaptok. 1Pt 1,13 (Jer 2,35; Jn 21,20–24; Jn 1,1–5) Amikor sok nehézség terhel meg bennünket, hajlamosak vagyunk arra, hogy ne lássunk tisztán és józanul. Ilyenkor szükségünk van arra, hogy megálljunk, vegyünk egy nagy levegőt, és tiszta lappal induljunk újra neki mindannak, ami előttünk áll. Ilyen újraindulási lehetőséget kaptunk a bűnökkel terhelt életünkben Jézus Krisztus megjelenésével. Az ő kegyelmébe vetett biztos reménység ajándékával indulhatunk el mennyei célunk felé.

Kedd (december 28.) Távol legyen tőlünk, hogy elhagyjuk az Urat...! Józs 24,16 (Júd 20–21; Mt 2,13–18; Jn 1,6–8) Hány-szor szoktunk fogadkozni egy-egy Isten nélkül töltött időszak után az életünkben, ahogyan a nép tette Józsué idejében a sikemi szövetségmegújítás alkalmával! Mi is megfogadjuk, hogy ezentúl majd minden más lesz, távol legyen tőlünk, hogy elhagyjuk az Urat. Aztán jön a mindennapi közöny kísértése, jönnek a gondok vagy éppen az örömök, amelyekbe belefeledkezve egyúttal Istenről is megfeledkezünk. Nagyon is közeli a mi hűtlenségünk Isten felé. Krisztus azonban megszületett, emberré lett. Tőlünk sajnos nincs távol az, hogy elhagyjuk az Urat, de a szerető mennyei Atya számára elképzelhetetlen az, hogy elhagyja drága áron megváltott gyermekeit.

Szerda (december 29.) Meglátogat minket a felkelő nap a magasságból, hogy világlítson azoknak, akik sötétségben és a halál árnyékában lakoznak, hogy lábunkat a békesség útjára igazítsa. Lk 1,78–79 (Zsolt 30,2a; 1Jn 4,11–16a; Jn 1,9–13) Régebben többször is megtapasztalhattam a napfelkeltét a természetben. Felér egy csodával, ahogyan már a világosodás előtti néhány

percben elkezdi éledni a teremtett világ, a madarak énekükkel köszöntik a hajnalt, kis rágcsálók motoznak az aljnövényzetben, végül a virágok is elkezdi lassan bontogatni a szirmaikat. Minden és mindenki elindul a maga útjára. Zakariás éneke szerint így, a felkelő naphoz hasonlóan hoz magával életet a Messiás dicsőségének világhossága is a világ sötétségébe.

Csütörtök (december 30.) *Tiéd a nappal, az éjjel is tiéd, te tetted helyükre a csillagokat és a napot.* Zsolt 74,16 (Róm 13,12b–13; Ézs 63,7–14; Jn 1,14–18) A legsötétebb lelki éjszakában kiált Ászáf Istenhez, hiszen a templom pusztulása miatt kesereg. Nem csupán az épület lerombolása bántja, hanem a legjobban az, hogy a szentélyt és ezzel együtt magát Istent gyalázták meg. De meg lehet-e gyalázni azt, aki a világ teremtőjeként és fenntartójaként felette áll mindennek, a nappalnak és az éjszakának, a csillagoknak és a napnak, a birodalmaknak és az uralkodóknak, a hódítóknak és a leigázottaknak? A zsolttáros hitének bizonyossága, hogy a pusztulás éjjelét és a szabadítás nappalát is a mindenható Isten kezébe helyezi.

Péntek (december 31.) *Könyörüljétek azokon, akik kételkednek...* Júd 22 (4Móz 21,7; Mt 13,24–30; Róm 8,31b–39; Zsolt 46) A kételkedőkön gyakorolt könyörület abból táplálkozhat, hogy egyikünk sem kételkedés nélküli. Van, akinél csak szikra, van, akinél lángra is lobban a kételkedés Isten létével, jósgával, szeretetével vagy mindenhatóságával kapcsolatban. A kételkedő olyasvalaki, akit érdekel Isten. Ha nem érdekelné, nem kételkedne, nem is foglalkozna vele. Így a kételkedőben megvan a potenciál, hogy egyszer majd elfogadja Istent. Talán éppen a mi könyörületünkön keresztül ismeri meg a bűnbocsátó kegyelmet, amely Krisztusban érkezett hozzánk.

Szombat (január 1.) *Jézus mondja: Mert aki Isten akaratát cselekszi, az az én testvérem és az én anyám.* Mk 3,35 (5Móz 13,7,9; Lk 4,16–21; Jak 4,13–15; Zsolt 92) „Szeretett testvéreim az Úr Jézus Krisztusban!” – hangzik vasárnaponként az igehirdetés előtt a gyülekezet számomra oly kedves megszólítása. A gyülekezetben vagy az egyházon belül gyakran szólítjuk egymást testvérnek, s ez nemcsak egy bevett szófordulat, hanem hitvallás is arról, hogy a mennyei Atya gyermekei vagyunk mindnyájan. A kötelék a kereszténység nagy családján belül is vér szerinti, Krisztus értünk adott drága vére az, ami testvérré formál bennünket. Milyen nagy ajándék, hogy a közösséget teremtő Isten az édes családjunk mellé adott egy olyan családot is, amelyben akaratának cselekvése, a belé vetett hit tart össze bennünket!

■ PÁPAI ATTILA

ÓÉVESTE – ZSOLT 62,2–13

Istenben bízom, nem félek

Megnyugvás Istenben – olvashatjuk a 62. zsoltár feliratát. Milyen jó így zárni egy évet! Nem háborgó lélekkel, nem aggodalmakkal birkózva, kétségek közt hányódva, hanem megpihenve Isten szeretetében, bízós lélekkel.

A zsoltáros szavaiból nem beletörődés, mindenbe belenyugvás árad, hanem az Úrba vetett mély bizalom. Nem meggyőzni igyekszik magát, nem pozitív életszemléletre próbál hangolódni, hanem az Úr jóságát, irgalmát, hűségét szemléli, és ezért éled bizalom a lelkében. Az Úr közelében, hatalmát, szeretetét látva bátorító, biztató felismerések születnek benne.

”

aki tegnap segítette, ma mellette áll, és holnap is veled lesz. Ezért mer célokat tűzni maga elé és nyugodt lélekkel útra kelni, Isten országának építésén fáradozni, még ha pusztító viharokat sejtető fergeteg tombol is körülötte.

S ezt a bizonyosságot nem a sajátjaként őrzi. Nem titkos rejtve rejtegeti, hanem megosztja, hirdeti, hív az Istenbe vetett bizalomra. Hívja népének tagjait, a népeket, az egész embervilágot. Milyen jó egynek lenni sokakkal az Istenbe vetett bizalomban! Milyen jó tudni, hogy ő hűséges segítők,

reménységünk forrása! Milyen jó, ha az elkövetkező évben is az ő jelenlétét, segítségét keressük, oltalmat tőle kérünk, bizalmunkat belé vetjük!

A zsoltár írója tudja azt is, hogy az ember élete hamar elillan, javaink egyik napról a másikra semmivé lesznek, biztosítékaink kihullanak kezünkéből. Ezért összegzi így életének tanulságát, biztonságának szilárd alapját, ami számunkra is iránymutatás: Istennél van az erő, nálad van, Uram, a szeretet.

Ezzel a bölcs, bátor hitvallással induljunk az előttünk álló esztendőbe, az Atya, Fiú, Szentlélek Istenben bízva. A zsoltáros nem ismerhette még Krisztust, nem tudhatta, hogy Istenünk szeretete Krisztusban megtestesül. Hogyne lenne okunk a reménységre, a bizalomteli előrenézésre Krisztus követőiként! Hogy-

ne lenne módunk lelkünkben békességet hordozva átlépni egyik évből a másikba, Jézus társaságában! Hiszen olyan Urunk van, aki életét is odaadta értünk, és elmenetelekor megígérte övéinek: „...veletek vagytok minden napon a világ végezetéig.” (Mt 28,20) Benne bízunk, amikor segítségét várjuk; rá nézünk, amikor reménységgel tekintünk előre; őt hirdetjük, amikor hívjuk a körülöttünk élőket, szeretteinket, közeliakat, távoliakat a belé vetett bizalom megélésére. Legyen nagygyá neve, személye közöttünk!

■ KARL JÁNOSNÉ CSEPREGI ERZSÉBET

Imádkozzunk! Urunk! Óév estéjén vágyunk arra, hogy nálad csendesüljön el a lelkünk, tőled várjunk és tőled kapjunk segítséget, reménységet. Köszönjük hűséged és irgalmad, ahogy a múlt esztendőben is hordoztál minket. Kérünk, maradj velünk, Urunk, dicsőítsd meg magadat életünkben, áldásod kísérjen utunkon minket. Kérünk, ebben az előttünk álló esztendőben tedd nagygyá köztünk, bennünk Krisztust, hadd ragyogjon minél nagyobb fényel, minél messzebbre az ő szépsége. Hallgass meg minket, Urunk! Ámen.

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: JOSHUA EARLE / UNSPLASH.COM

Csak Istennél csendesül el lelkem, tőle kapok segítséget – mondja. Ma is, így az óév és az új év határán állva mi is bízhatunk magunkban, bízhatunk másokban, a sors váratlan fordulataiban, szerencsés véletlenekben, de egyedüli hűséges segítők a mi Istenünk. Ő szilárd hatalommal bíró Isten, szabadító Úr. Kész kiszabadítani minket sorsunk szövevényes zsákutcáiból, meg tud menteni a kívülről támadó ellenségtől, és ki tud emelni lelkünk sötét bugyrainak rabságából. Múltunk terheit megbocsátó szavával leoldja rólunk, és felold testi-lelki bénaságunk fogva tartó kötelékeiből. Olyan segítséget kapunk tőle, amit sehol senki mástól nem kaphatunk meg. Szerető jelenlétével körülölel, biztat, bátorít, úttalan utakon is hordoz. Ahol mi csak tapogatózunk, ott járható utat készít, megvidámít.

Csak Istennél csendesül el lelkem, tőle kapok reménységet – folytatódik a zsoltáríró vallomása. Bátran néz előre, az ismeretlen sem rémíti. Nem fél a jövődőtől, nem ingadozik, nem hátrál meg. A megkezdett úton akkor is halad, ha sötét felhők gyülekeznek a feje fölött. Tudja, hogy az Úr erős, szerető Isten,

Egyházak közös nyilatkozata

Tizennégy hazai vallási közösség – köztük a Magyarországi Evangélikus Egyház – adott ki közös nyilatkozatot a házasság, a család és az emberi méltóság védelmében.

„Megteremtette Isten az embert a maga képére; Isten képére teremtette őt, férfinak és nőnek teremtette őket. Isten megáldotta őket, és azt mondta nekik Isten: »Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be a földet!« (1Móz 1,27–29)

A biblikus álláspontot Ferenc pápa a budapesti látogatása során is hangsúlyozta, megerősítve, hogy a házasság szentsége egy férfi és egy nő között valószínűleg meg. A zsidó hagyományban is a nő-férfi kapcsolat házasság általi szentesítése az emberi méltóság alapja. Mi, az alulírott katolikus, protestáns és ortodox egyházak, valamint zsidó hitköz-

ségek képviselői a karácsonyra készülve, illetve a hanuka gyertyáinak fényében, egyben az utóbbi időkben egyre erősödő társadalmi vitákra reagálva ezúton is megerősítjük a házasságra, a családra és az emberi méltóságra vonatkozó zsidó és keresztény értékrend fontosságát.

Budapest, 2021. december 9.

A nyilatkozat kiadói: Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, Magyarországi Református Egyház, Magyarországi Evangélikus Egyház, Magyarországi Baptista Egyház, Magyar Pünkösdi Egyház, Magyarországi Metodista Egyház, Budai Szerb Ortodox Egyházmege, Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus – Magyarországi Orthodox Exarchátus, Magyarországi Bolgár Ortodox Egyház, Magyarországi Román Ortodox Egyházmege, Orosz Ortodox Egyház Magyar Egyházmegeje (Moszkvai Patriarkátus), Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete, Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége, Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség

Ökumenikus tanács: újraválasztott elnök és főtitkár

Közgyűlést tartott december 1-jén a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa. A tisztújítás során a következő ötéves ciklusra újra Steinbach József református püspököt választották meg a szervezet elnökévé. A főtitkári posztot továbbra is dr. Fischl Vilmos evangélikus lelkész tölti be.

Steinbach József, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) elnöke a beszámolója kezdetén vezérigéjéről – „...hogy hirdessétek nagy tetteit annak, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket...” (1Pt 2,9) – szólt. Küldetésünk kapcsán így fogalmazott: „Közös hitvallásunk közös szolgálatra hív. A feladatunk Úr általunk szól, cselekszik. Micsoda méltóság ez! Lejárt az öncélú felekezeti viták ideje: együtt kell hirdetnünk és élnünk az evangéliumot; azok felé is, akik egészen mást gondolnak a világról, mint mi. Az »eredményt« majd a cselekvő Isten kegyelme ajándékozza, akarata és jó tetszése szerint. A mi felelősségünk a szelíden, de prófétaian határozott tanúság, valamint a minden nyomorúságunk ellenére is hiteles – folyamatosan megszentelődő – élet.”

Fischl Vilmos, a MEÖT főtitkára a jelentésében összegezte az elmúlt tíz év jelentősebb eseményeit, majd nagy vo-

nalakban értékelte a bizottságok ez évi munkáját.

A tizenegy tag egyház és további húsz együttműködő egyház és egyházakhoz kötődő társadalmi szervezet által alkotott közösség meghallgatta és elfogadta az elnöki és a főtitkári jelentést, valamint a bizottsági elnököknek a 2021-es évről szóló jelentéseit.

A következő ötéves ciklusra megválasztották az alelnököket: Kondor Péter evangélikus püspököt, dr. Khaled A. László metodista szuperintendenst, Magyar Marius román ortodox esperest és elnökségi tagnak Pataky Albert pünkösdi egyházelnököt. A háromfős felügyelőbizottságba a következő ötéves ciklusra a közgyűlés Papp János baptista egyházelnököt, Szentirmai Róbert konstantinápolyi ortodox atyát és Frank Hegedűs anglikán esperest választotta. Az alkalom Magyar Marius imádságával ért véget.

Forrás: MEÖT

ORATIO OECUMENICA

Óéveste és újév napja

Mindenható Istenünk, aki megígérted, hogy velünk maradsz az idők végezetéig, kérünk, hallgass meg könyörgésünket az új év küszöbén. Kezedbe tesszük le az elmúlt esztendő. Hálát adunk neked minden ajándékodért és szeretetedért. Kérünk, úgy vezess tovább a múlt időben, hogy bölcs szívhez jussunk, és akaratod szerint éljünk.

Áldunk téged, amiért nevedben indulhatunk. Kérünk, áraszd ki reánk Lelkedet, hogy igéd tanítása szerint éljünk. Vezess minket, hogy engedelmes és hűséges tanítványaid legyünk. Adj nekünk hálás szívet, hogy ne feledkezzünk meg jótéteményeidről, melyekkel napról napra körülölelsz bennünket.

Könyörgünk gyülekezeteinkért. Nőveld hitünket! Erősítsd igéd és a szentségek által közösségeinket. Terveink és álmaink vannak a jövőről. Tudjuk azonban, hogy nélküled minden tervünk szertefoszlik. Kérünk, áldd meg azokat az elképzeléseinket, amelyek neked tetszők és akaratoddal egyezők.

Könyörgünk békességért, családban, egyházban, szerte a világban. Fékezd meg a pusztító, romboló indulatokat. Irgalmaddal vedd körül mindazokat, akik kiszolgáltatottjai az emberi rosszakaratnak és gyűlöletnek. Ébressz mindnyájunk szívében felelősséget a kicsinyek és a megalázottak iránt.

Mindennapjaink tele vannak bizonytalansággal és a jövőtől való félelemmel. Mindenható Istenünk, te vagy menedékünk és erősségünk. Állj most minden ember mellett, és te őrizd életünket. Add, hogy megtapasztaljuk testedet és lelket gyógyító jelenlétedet.

Mennyei Atyánk, te ura vagy az időnek, te vagy a kezdet és a vég; kérünk, hallgass meg könyörgésünket. Óvj meg minket az új esztendőben. Te ismeresz bennünket, tudod, mire van szükségünk. Tarts meg minket az előtünk álló úton hitben, szeretetben és reménységben. Ámen.

Az egyház egységének őrzése jegyében

Közgyűlést tartott az Északi Egyházkerület

Az Északi Evangélikus Egyházkerület december 3-i közgyűlését – átérezve az egymás iránti felelősséget a jelenlegi járványhelyzetben – nem a küldöttek személyes jelenlétével, hanem online tartották meg.

A résztvevőket dr. Fábri György egyházkerületi felügyelő köszöntötte, és ismertette a napirendi pontokat. A nyitóáhitatot Mekis Ádám esperes tartotta.

Mielőtt a napirend tárgyalására került volna sor, az egyházmegyék tájékoztatást adtak a helyi járványhelyzetről. Ezután az elnökség és a kerületi ügyész jelentését fogadta el a közgyűlés, majd a Nógrádi és az Észak-Pest Megyei Egyházmegye felterjesztései következtek. A közgyűlés támogatta a Nógrádi Egyházmegyének, valamint a két egyházmegye felterjesztéseiben említett gyülekezeteknek az önálló jogi személyiséggé válását.

Fabiny Tamás püspök az állammal kötött szerződés kerületi vonatkozásairól, majd Fábri Györggyel közösen a lelkesítő illetmény kiegészítéséről és a fizetés emeléséről adott tájékoztatást. Az egyházkerületi felügyelő külön kiemelte a népszámlálás fontosságát, biztatva mindenkit, hogy vallja meg felekezeti hovatartozását.

A püspök beszámolt a teológushallgatókkal tartott nyári lelkipályakörletről, hangsúlyozva, hogy az Evangélikus Hit Tudományi Egyetem lelkész-teológus és hitoktató szakos hallgatói kizárólag az egyházkerülettel szerves egységben és szoros kapcsolatban tudnak hatékonyan működni.

Heinczinger Orsolya irodavezető a kerületi költségvetés aktuális helyzetét mutatta be. Csúry Csaba püspöki titkár felhívta a figyelmet a 2022. május 28-i, „Találkozó Veled” mottójú egyházkerületi napra, amely a kerület kiemelkedő

eseménye lesz, és ezúttal Óbuda főterén tartják majd meg. A nagykoncerttel, izgalmas gyermek-, ifjúsági, kulturális és sportprogramokkal tarkított fesztiválra szeretettel várnak mindenkit.

Jasper-Makay Emese teológiai referens ismertette a norvégiai Mørei Egyházkerülettel közösen kezdeményezett imakalendáriumot, amely azt célozza, hogy a gyülekezetek egymásért imádkozzanak.

Az elnökség ezután ismertette annak a nyilatkozatnak a szövegét, amely az egyház egységének megőrzését kívánja szolgálni. Az egyházkerületi közgyűlés a szöveg megismerése után úgy határozott, hogy egyhangúlag támogatja a megjelentetését. [Lásd írásunk alatt. – A szerk.]

Az ülés végén a kerület előtt álló egyéb programokról és feladatokról esett szó. Az alkalmat a püspök imádsága és áldása zárta.

■ Cs. Cs.

IGAZSÁGOT SZÓLNI SZERETETBEN

A magyarországi nyilvánosságban is megjelentek azok a közéleti viták, amelyek a szexuális élettel és a nemi identitással kapcsolatos eltérő felfogásokat társadalmi-morális ügyként fogalmazzák meg. Ezek nyomán egyházunkban többféle megnyilatkozás látott napvilágot, mivel többen úgy érezték, hogy hitbeli meggyőződésük alapján állást kívánnak foglalni ezekben a kérdésekben.

Megnyugtató, hogy e nyilatkozatok döntő többsége annak ellenére is feltétlen értéknek tartja embertársaink személyének elfogadását és a gyűlölködés elutasítását, hogy akár élesen szemben álló véleményeket fogalmaznak meg ezekben a kérdésekben.

Meggyőződésünk, hogy az egyházban együtt kell keresnünk Isten akaratát a Szentírás alapján és a Szentlélek segítségével hívásával. Hitünket és lényegün-

ket meghatározóan Krisztus köt össze bennünket, egységünk tőle és benne van, így ennek megőrzése kereszteni hitünkéből fakadó kötelezettségünk, s megővése feladatunk.

Ezért az egyházat megosztó, tehát helytelen formának tartjuk, ha vitatott teológiai, morális, tudományos és társadalmi ügyekben a párbeszédet ellehetetlenítő módon történik a vélemények kifejtése.

Szorgalmazzuk ezért, hogy induljon el a Magyarországi Evangélikus Egyház keretein belül szakmai, teológiai, tudományos és közegyházi fórumokon annak áttekintése, melyek azok a témák, amelyek valóban hozzátartoznak Jézus Krisztus követéséhez, a tanítás tisztaságához és egyházunk társadalmi felelősségéhez, így egyházi fellépést követelnek meg. Ennek során ismerjük meg a szaktudomá-

nyok jelenlegi belátásait, mélyüljünk el a teológiai megközelítésekben, mérjük fel egyházi kompetenciánk határait.

Míndeközben forduljunk egymáshoz a testvéri szeretet és egyházi megbecsülés gesztusával, akkor is, ha távolról indulunk egymás felé. Legfőképpen pedig ne hagyjuk, hogy indulatok vagy szekértáboroszerű szempontok határozzanak meg minket, vagy a külső világ manipulációi mozgassák beszédünket, tetteinket! Imádkozzunk tehát világos látásért és egységünk megerősödésért s azért, hogy igazságot szólhassunk szeretetben (vö. Ef 4,15).

Budapest, 2021. december 3.

A közgyűlés egyhangú támogatásával:

DR. FABINY TAMÁS püspök
és DR. FÁBRI GYÖRGY felügyelő

Kinyitni előttük a világot

Egyházunk karácsonyi akciójáról kérdeztük az ötletgazdát

Gyermekszív elnevezéssel karácsonyi adománygyűjtő és figyelemfelhívó akciót indított a Magyarországi Evangélikus Egyház: az evangélikus iskolák tanulói idősotthonok lakói számára készítenek képeslapot. A jóteknységgyűjtéssel pedig a kezdeményezés inspirálóinak, a mélyszegénységben élő nagycserkeszi és olcsvai gyermekeknek a megsegítésére várják az adományokat. A részletekről az ötletgazdát, Oláh Róbertet, egyházunk országos irodájának munkatársát kérdeztük.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Nem titok, hogy személyes kötődése is van az adománygyűjtés hátrányos helyzetű kedvezményezettjeihez. Mondana erről néhány mondatot?

– Egy északkelet-magyarországi kis faluból, Szabolcsveresmartról származom. Ötgyermekes családban nőttem fel, szüleim nyolc osztályt végeztek csak el, a tágabb rokonságban is én vagyok az első, aki egyetemre ment. A Debreceni Egyetemen a kétszáz fős előadóteremben én voltam az egyetlen cigány származású hallgató. Az egyetem mellett rengeteget dolgoztam napszámban, hogy finanszírozhassam a tanulmányaimat. Többek között ezt is mindig elmesélem a hátrányos helyzetű gyerekeknek és fiataloknak, amikor találkozom velük. Hogy érezzék, lássák: egy vagyok közülük, és ha nekem sikerült kitörni, többre vinnem, akkor nekik is sikerülhet. Egyetemi éveim alatt lettem tagja a nyíregyházi Evangélikus Roma Szakkollégiumnak, később a közgazdászdiploma megszerzése után pedig az első munkahelyem is a szakkollégium lett. Korábbi személyes élményeim arra sarkalltak, hogy a szakkollégium munka-

társaként hátrányos helyzetű fiatalokat mentoráljak. A mentorprogram keretében Szabolcs-Szatmár-Bereg megye hátrányos helyzetű középiskolás diákjait segítettük abban, hogy továbbtanulhassanak. Miután a program kezdett önjáróvá válni, az országos irodába vezetett az utam. A diakóniai osztály munkatársaként főként gazdasági ügyekkel foglalkozom, a nevelési és oktatási osztályon pedig az inkluzív nevelésen dolgozó munkacsoport tagja vagyok.

– A most indított kezdeményezést az országos iroda tartja kézben. A kettős célú projekt egyházunk nevelési-oktatási és diakóniai intézményeire épül, két korosztályt, a gyerekeket és az időseket vonja be, illetve szólítja meg.

– Az ötletet a nagycserkeszi és olcsvai, mélyszegénységben élő gyerekek példája adta, és végső soron náluk is ér majd véget az akció. Azonban semmiképpen nem egy szimpla adománygyűjtésben gondolkodtunk. Nem pusztán nekik akarunk segíteni, hanem egyúttal más, bizonyos szempontból szintén nehéz helyzetben lévő embereknek is szeret-

nénk egy aprósággal kedveskedni. Ezért az általuk inspirált projektet kibővítettük, országos szintűvé tettük. Most három-ezer, evangélikus iskolába járó tanuló rajzol-ír karácsonyi üdvözlőlapot ugyanennyi evangélikus fenntartású bentlakásos intézményben élő, magányos, idős embernek. Egy képeslap elkészítése nem bonyolult, mégis rá kell szánni az időt, ezért értéket képvisel. A szeretetotthonok lakóinak pedig, azt reméljük, örömet szerez majd, hogy valaki gondolt rájuk.

– Kérem, meséljen egy kicsit a nagycserkeszi és az olcsvai gyerekekről.

– „Szívvel-lélekkel” gyerekek! Amijük van, megosztják egymással. Ha egyikük kap egy kis édességet, rögtön kínálja vele a többieket is. Örömet okoz nekik, hogy adhatnak – pedig alig van valamijük. Mikulásra készülve Nagycserkeszen kétszázötven, Olcsván több mint száz-husz csomagot készítettek a helyben dolgozó kollégák. Minél több családhoz minél többféle módon igyekezünk eljutni. Az említett két faluban a *Felzárkózó települések* nevű programon keresztül, a nyíregyházi Oltalom Szeretetszolgálat révén van jelen egyházunk. Ez egy komplex program, amelyben több volt roma szakkollégista dolgozik együtt: mindkét településen ketten-ketten működnek mint helyi programfelelősök, és jómagam veszek részt benne mint az országos iroda felzárkózási referense. Szeretnénk, ha a gyerekek jövőjét nem az határozná meg, hogy hova születtek. Azért, mert szegények vagy cigányok, még lehet perspektívájuk. Ha akarják és tesznek érte, akkor bármi lehet belőlük! Minél korábban kezdünk el foglalkozni velük, annál nagyobb az esélyük erre. Ehhez ki kell nyitnunk előttük a világot. Az adománygyűjtésből befolyt összegből is olyan programokat akarunk szervezni – például állatkertbe, színházba, múzeumba, strandra, kirándulni vinnék őket –, amelyek más gyerekeknél mindennaposnak számítanak, de számukra az újdonság erejével hatnak.

■ VITÁLIS JUDIT

Az adományokat 2022. január 6-ig várják a Perselypenz.lutheran.hu/gyermekszivinternetesoldalon.

Tessedik és Schulek a Nap körül

Kisbolygók viselik a nevüket

Evangelikus közéleti személyiségekről is neveztek el kisbolygókat a közelmúltban. Ezentúl egy-egy égitest is őrzi Tessedik Sámuel lelkész, iskolaalapító, pedagógus, gazdasági szakíró, illetve Schulek Frigyes építész emlékét.

Tizenöt kisbolygót neveztek el magyar személyiségekről, csillagászokról, fizikusokról és más tudományágak művelőiről, köztük Karikó Katalin kutatóbiológus és biokémikusról, a szintetikus mRNS-alapú vakcinák technológiájának szabadalmaztatójáról. Az elnevezéseket november 29-én hagyta jóvá a Nemzetközi Csillagászati Unió Small Body

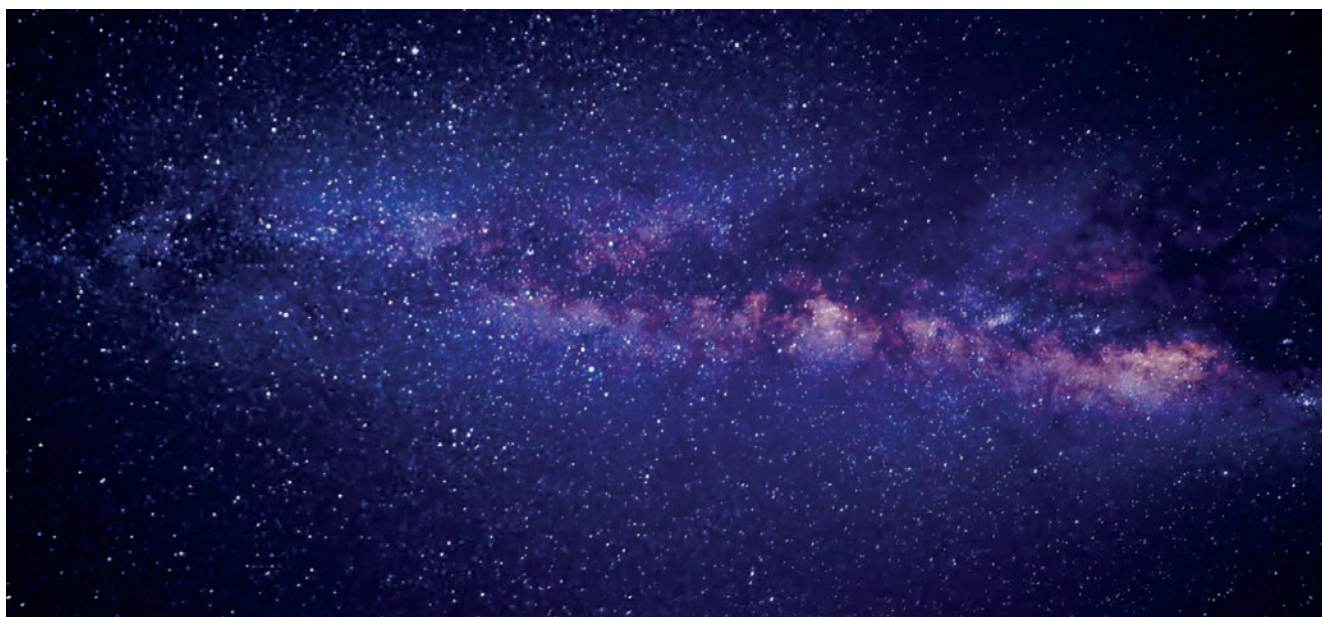
Nomenclature nevű, tizenöt tagú munkacsoportja.

Sárneczky Krisztián, a Magyar Tudományos Akadémia Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpontjának munkatársa 2011. szeptember 30-án észlelte azt a másfél kilométer átmérőjű, 4,1 év keringési idejű égitestet, amelyet Schulek Frigyes (1841–1919) építészről, mű-

egyetemi tanárról, az Akadémia tagjáról nevezett el. Schulek Frigyes tervei szerint épült a szegedi református templom, az 1903-ban felavatott Halászbástya és a Svábhegyi Csillagvizsgálótól nem messze található János-hegyi Erzsébet-kilátó.

Sárneczky Krisztián az előző felfedezés után néhány hónappal, 2012. március 15-én Kürti István érsekújvári amatőr csillagással közösen azonosította azt az egy kilométer átmérőjű, a Napot négy év alatt megkerülő kisbolygót, amely mostantól Tessedik Sámuel (1742–1820) evangélikus lelkész, iskolaalapító, tanár, gazdasági író nevét viseli. Ahogy a névválasztás indoklásában is írták, Tessedik mind elméleti, mind gyakorlati pedagógiai munkássága a felvilágosodás pedagógiai eszméinek hazai meghonosítását szolgálta; szarvasi iskoláját a gyakorlati oktatás első magyar megvalósult kezdeményezésének tekintjük.

Forrás: Csillagászat.hu

KEPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTO: PHERE.COM

Hetvenegy éves „érettségi találkozó” a Fasorban

Az 1950-ben érettségizett osztály három képviselője – dr. Liptay György, Villányi György és Lehotzky József – koszorúzta meg osztályfőnökük, dr. Vermes Miklós szobrát december 6-án, Miklós napján a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium előkertjében.

Vermes Miklós (1905–1990), „Muki bácsi” az iskola kiváló fizikatanára volt a gimnázium 1952-es államosításáig. Több tankönyv, feladatgyűjtemény, tudományos cikk szerzője, a Kossuth-díj és sok

más kitüntetés birtokosa. Egy „szamizdat” kiadásban megjelent fizikakönyvét hat nyelvre fordították le. Csepelen, ahol élete végéig tanított, utcát is neveztek el róla.

A koszorúzásra a szobor 2012-es felállítására óta minden évben sor került. Aki egészséges volt, és el tudott jönni, az el is jött, a külföldön élő öregdiákokat is beleértve. Az Amerikai Egyesült Államokból, Franciaországból, Izraelből is érkeztek a koszorúzásra, amelyen minden évben részt vesz a gimnázium igazgatója, igaz-

gatóhelyettese, és ott vannak a mai diákok képviselői is. Idén a 10. B osztály tanulói voltak jelen az új generáció nevében.

Az osztály tavaly szerette volna megtartani a hetvenéves (!) találkozót, de sajnos a Covid-járvány ezt nem tette lehetővé. Idén ősszel megint el kellett halasztani hasonló okok miatt, de a koszorúzás nem maradhatott el. Adja Isten, hogy ez még sokáig így lehessen, és hogy sor kerülhessen az elmaradt érettségi találkozóra is.

■ Hajdó Ákos *igazgató*

Istennél nincs nyugdíjas, csak más feladat

Idén nyugdíjba vonult lelkészek szolgálatról, karácsonyról

Egy szempontból biztosan különleges jelentőségű a 2021. év Karl Jánosné Csepregi Erzsébet, Adámi László és Győri Gábor számára: mindhárman idén mentek nyugdíjba az aktív gyülekezeti lelkészi szolgálatból. Arra kértük őket, ünnepi lapszámunkban idézzék fel, miként élték meg szolgálatuk utolsó éveit, mennyiben hatott rájuk a tudat, hogy közeledik a nyugdíjba menetel pillanata. Arra is kíváncsiak voltunk, milyen kihívást jelentett számukra a koronavírus-járvány, hogyan tudtak „technikailag” és lelkiileg alkalmazkodni ehhez a speciális helyzethez. Nem utolsósorban pedig az adventi-karácsonyi készülődésekről és szolgálatokról kérdeztük őket.

ISTEN SEGÍTSÉGÉVEL MEGÚJULNI

A nyugdíjba vonulás közeledtével célokat tűztem ki magam elé: mit szeretnék megvalósítani, hogy az utánam jövő lelkész számára áttekinthető legyen a gyülekezet, a hivatal. Természetesen ebből nem minden valósult meg.

Részben sajnáltam, hogy életemnek szép, aktív időszaka lezárul, mert sok szálon kötődtem Sárszentlőrinchez, a gyülekezetéhez, személyekhez, a gyülekezet múltjához, jelenéhez. Jövőbeli terveket dédelgettem magamban az utolsó pillanatokig. Pályázatokat adtunk be, amelyekről tudtuk, hogy már csak később valósulhatnak meg.

Másrészt nehezebb időszakokban számoltam a napokat, vágtam a centit. Azon imádkoztam, hogy minél kevesebb hittestvért kelljen még nekem eltemetnem, mert mindig nehéz a búcsúzás. Arra vágytam, hogy jöjjön valaki utánam, aki jobban csinálja, mint én, akinek eredményesebb lesz a munkája. Szórványterület vagyunk, öt gyülekezet rész tartozik egy lelkészhez. A nagy ünnepek embert próbáló feladatok. Az utolsó adventi, karácsonyi időszak után szinte hihetetlen volt, hogy nem lesz többé ilyen sűrű, megterhelő szolgálati időszakom. Éreztem, hogy az idő múlásával fáradok.

✱

Egy ideig tanácstalanok voltunk a járvány okozta kihívásokkal szemben. Beláttam, hogy az én technikai hátteremmel nem

tudok online istentiszteletet közvetíteni, idegen tőlem ez a világ. Akik hallgatnák, részben ők is idősek és eszköztelenek. Csak a magam bejárt útjain tudtam elindulni. Minden vasárnapra készítettünk áhítatos lapot, igével, imádsággal, énekkel. Négy száz példányban sokszorosítottuk őket. Közhasznú munkásaink segítségével, önkéntes segítőkkel eljuttattuk a lapokat minden házba, a távolabbi falvakba pedig postán küldtem el. Így sokkal több helyre eljutott az ige, mint korábban. Érkeztek visszajelzések, sokan szívesen fogadták a kapcsolattartásnak ezt a módját.

A karantén után is – amikor már tarthattunk istentiszteleteket – folytattuk ezt

a gyakorlatot. Amikor személyesen osztottuk ki a lapokat, többekkel szóba elegyedtünk. Falun éltünk, jövet-menet az utcán is találkoztunk és beszélgettünk, a járvány nem jelentett teljes elszigeteltséget.

✱

A karácsony mindig hozott újat. Először engem szólított meg az ige, az lett a prédikációm alapja. Az ünnep napjaiban, amikor több helyen szolgáltam, a soron következő istentiszteleten is mindig tudtam újat mondani. Mélyebben megértettem az ígét, világosabban fogalmaztam. Különösen szerettem a karácsony második napján tartott családi istentiszteletet, amelyen a gyerekeket is bevontuk az ünnep üzenetének megfejtésébe. Minden évben más szempontból közelítettük meg a karácsonyi csodát, máshova helyeztük a hangsúlyt.

Meg kell mondanom, hogy ünnep előtt mindig szorongtam kicsit, vajon minden rendben lesz-e, bírom-e erővel, üzennettel. Végül úgy éreztem, hogy én gazdagodtam a leginkább, és hálás voltam, hogy része lehettem mindennek. ▶

FOTÓ KARL JÁNOSNÉ CSEPREGI ERZSÉBET ARCHÍVUMBÓL

Néhány évvel ezelőtt kezdtük el gyülekezetünkben az adventi gyertyagyújtás gyakorlatát. A templom előtti nagy adventi koszorún minden vasárnap meggyújtottuk a következő gyertyát, áhítattal, sok énekkel, imádsággal övezve. Utána a gyülekezeti teremben szeretetvendégség volt, sok süteménnyel, teával, forralt borral. A járvány előtti évben még valamilyen vetítést, úti beszámolót, közérdekű előadást is kapcsoltunk egy-egy gyertyagyújtáshoz. Vendéglelkészeket hívtunk a környékről, evangélikusokat és más felekezetűeket egyaránt.

Nagy szabadságban éltük meg a változatosságot. Őriztük, ami az ünnep elengedhetetlen része, de nem féltünk az újtól sem. *Az én betlehemem* címmel kiállítás is rendeztünk. Érdekes, szép, egyedi munkák készültek különféle anyagokból: agyagból, fából, szalmából, papírból, kukoricacsuhéból vagy tűzzománctól. A karácsonyi ünnepkör így sok újat, örömet és meglepetést hozott magával.

Kis gyülekezet vagyunk, de mindig készek, képesek voltunk – Isten segítségével – megújulni. Ezért nagyon hálás voltam, hálás vagyok. Sohasem tudok mást mondani, ha visszatekintek, csak azt, hogy *solí Deo gloria* – egyedül Istené a dicsőség!

■ KARL JÁNOSNÉ CSEPREGI ERZSÉBET

ELHÍVOTT, ÉS SZOLGÁLATÁRA RENDELT AZ ÚR

Készültem a nyugdíjba menetel pillanatára, amiben segített Túróczy püspök úr vallomása is: „A nyugdíjaztatás olyan átültetés, amely senkinél sem megy zökkenő nélkül. [...] Isten engem úgy segített át a nehézségeken, hogy meghagyott a papi szolgálatban, tehát a régi életememben. [...] A papi szolgálatban ugyanis két fő feladat van: képviselni Istent az emberek előtt és képviselni az embereket Isten előtt. Az előbbi az igehirdetés, az utóbbi a közbenjáró imádság. [...] Isten kiemelt a sorkatonák közül, áthelyezett az imádságos hátvédhez, hogy a mostani időben legyen, aki szót emel Isten trónja előtt az egyház népeért.”

Változatlan maradt az, amiről tizenöt éve így vallottam: „Mint akit Jézus Krisztus a vérén vásárolt meg, nem emberek kedvét, hanem emberek üdvét kell keresnem, Isten akarata szerint. Nem szertartásmesternek rendelt az Isten, hanem az

FOTÓ ADÁMI LÁSZLÓ ARCHÍVUMBÓL

Ő szolgájának, hogy az Ő igényével és az Ő igéjével szembesítsek mindenkit, akit csak elér a szavam. [...] a mulandó szervezeti keretek/állványzatok között Krisztus egyháza építésén kell dolgoznom.”

Természetesen gondolni kellett arra is, hogy hol fogunk lakni nyugdíjazásom után. Ezen a téren még mindig átmeneti helyzetben vagyunk, de ámulunk Isten gondoskodásán. Feleségemmel, a szintén teológiát végzett Amriskó Máriával hét gyermek fölnevelését bízta ránk az Úr. Egyik leánykánk, Zsuzsika fogyatékosként egész életében anyai gondozásra szorult. Csak az utóbbi három-négy évben nyílt módunk arra, hogy saját lakásra gyűjtsünk.

Parókusi körzetem területén két éve lehetőség nyílt a romos érpataki templom felújítására az egyházi épített örökség megóvására kiírt pályázat révén. Némi elakadás után 2020 februárjában megtörtént a műszaki átadás-átvétel, és újra berendeztük a templomot. Kitértünk az ünnepség időpontját is. A mindenható Isten azonban felülírta elgondolásainkat: reánk bocsátotta a koronavírus-járványt.

Ezt írtam akkor a gyülekezeti *Hírmondóba* (amelyet elérhetővé tettünk az interneten, idős testvéreinknek pedig posztáltunk): „Vajon lesz-e még igehirdetői szolgálatom ebben a templomban (melynek felújítását az Úr helyezte a szívemre, és Ő tette lehetővé), amikor nemsokára letelik a hivatali időm? Vagy majd arra a valakire vár itt is az újrainduló istentiszteletek és a lelki épülés szolgálata, aki

az utódom lehet a körzeti lelkipásztori tisztségben? Egyáltalán: Lesz utódom? És kapunk még időt, alkalmakat? [...] Mit tesz Isten? – nem értem, de tudom, hogy mindezekben is Ő cselekszik velünk! Megpróbál, hogy kiderüljön, mi van a szívünkben (vö. 5Móz 8,2). Szorongat, hogy hozzá meneküljünk! »És várom az Urat, aki Jákób háza elől elrejtette orcáját, és benne reménykedem.« (Ézs 8,17)”

Aztán az érpataki hálaadó istentiszteleten mégis hirdethettem az Úr igéjét 2020. július 5-én, a járvány enyhülése idején. Egész családdal együtt a negyvenedik házassági évfordulónkat is megünnepelethettük Dunakeszin (azóta született még három unokánk).

Jöttek azonban az újabb hullámok: csak interneten közvetített istentiszteletek (karácsonykor is!), rengeteg telefonos lelkipásztori beszélgetés, rengeteg temetés... Amikor ismét enyhült a járvány, „maszkos” örömmel megtartottuk ez év január 31-én a nyíregyházi evangélikus Nagytemplom belső felújításának hálaadó ünnepét. Egy hétre rá magam is koronavírusos lettem. A betegség engem jobban megviselt, mint feleségemet és Márti lányunkat: kilenc napot kórházban is kellett töltenem. A testvéri számontartásnak, imádságnak és segítségnek rengeteg jelét tapasztaltuk meg azokban a hetekben. Isten kegyelmesen kihozott a veszedelemből, újból megerősített, és szolgálatába állított.

Lezajlott a lelkészválasztás. Beiktattuk utódomat, aki nem más, mint a vejem, Horváth-Hegyi Áron. Napjaim to-

vábbra sem üresek. Mert úgy van, ahogyan az Élim Szeretetotthonban (ahol korábban öt és fél évig igazgató lelkész voltam) idézték egy előttünk járt testvér mondását: „Istennél nincs nyugdíjas, csak más feladat.”

✱

A kérdésre, hogy a több évtizedes szolgálat alatt hogyan éltem át lelkészként az adventi időszakot, hadd válaszoljak Czáró Jenő Karácsonyi kánon című versével:

*Meglátogatta népét az Úr!
E régi hír, im, örökre új.
Mégfáradott, megterhelt szív:
Te vagy az! Érted jött! Téged hív!*

*Nép, amely éjbe', sötétbe' járt,
Lát szívvidító reménysugárt.
Eljött az Úr, emberré lett,
Győzött a hajnal az éj felett.*

*Örülj, szívem, hát, örülj nagyon,
Neked virradt meg e szent napon.
Jézus keres. Légy készen hát:
Örömmel fogadd az ég Urát!*

■ ADÁMI LÁSZLÓ

SZOLGÁLATBAN MEGTAPASZTALT ÁLDÁS ÉS SZERETET

Utolsó szolgálati helyem – Pestszentlőrinc – a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér szomszédságában található. Hadd éljek hát a repülésből vett hasonlattal. Azt mondják, a repülésnél a legveszélyesebb mozzanat a leszállás. Ennek analógiájára mondhatnánk, hogy a nyugdíjba vonulás

hasonlóan kockázatos manőver, és ez a lelkési hivatásra is érvényes. Úgy letenni a gépet a földre, vagyis a gyülekezetet az utód kezébe, hogy a landolás ne okozzon megrázkódtatást, pláne katasztrófát – nos, ez megterheli az ember lelkét.

Esetemben a nyugdíjba vonulás hosszabb folyamat volt. Már akkor elkezdődött, amikor a hatvanötödik évemet betöltve – a gyülekezettel és a püspökkel egyeztetve – kértem a törvényben meghatározott két éves hosszabbítást. Ekkor döbbsentem rá, hogy már kigyulladtak a leszállópálya fényei, vége a négy évtizedes szárnyalásnak. A búcsúzás most is, mint előző gyülekezeteimtől (Iharosberény, 1979–1987; Orosháza, 1987–1998), érzelmileg megviselt, de a szolgálatban megtapasztalt Isten-áldás, a gyülekezetektől kapott szeretet sokkal inkább a hála húrjait pendítette meg bennem, mintsem a nosztalgiáét. Megnyugvást jelentett az is, hogy utódom, Korányi András kvázi „másodpilótaként” már hosszú évek óta együtt szolgált velem a gyülekezetben.

✱

A járvány valódi súlyát gyülekezeti közösségünk is lépésről lépésre érzékelte. Először azt gondoltuk, hogy hamar túl leszünk rajta, és az online időszakot guggolva is kibírjuk. A második hullám idején megértettük, hogy sokkal komolyabb a helyzet, és ha szeretnénk egyben tartani a gyülekezetet, akkor megfelelő technikai eszközök bevetésével sokkal gondosabban megtervezett alkalmakkal kell kilépniük az online térbe. Ezzel párhuzamosan napi áhítatokat közzöltünk internetes és nyomtatott formában, vigasztalást, reményt nyújtva a gyülekezetnek.

A járvány hullámvölgyeiben elemi erővel tört fel a vágy a heteken át nélkülözött úrvacsorai közösség megélésére. Lehangozó a megfogyatkozott, maszkot viselő gyülekezet képe, a rövidített liturgia és a visszafogott éneklés az istentiszteleteken. Ám a többnyire negatív hatások mellett van pozitív hozadéka is a járványnak; jobban odafigyelünk egymásra, fegyelmezetten veszünk részt az alkalmakon. A járvány sajátos hozadéka, hogy a 2020-ban elhalasztott konfirmáció után 2021-ben kiemelkedően nagy létszámú, huszonnégy fős konfirmanduscsoport jött össze.

✱

Az adventi-karácsonyi időszak éppen az évente ismétlődő, szívmenetető hagyományával vonzza a gyülekezet apraját-nagyját. Míg sokakat elkápráztat a plázakarácsonyok vibrálása, mások régi korok gyertyafényes hangulatát keresik a templomokban. A lelkészt és munkatársait éppen ez állítja a legnagyobb dilemma elé: hogyan tudjuk átadni a karácsonyi evangéliumot a szekularizált, de retró hangulatra vágyó nagy ünnepi templomozóknak?

Isten „módszere” az volt, hogy odavezette a betlehemi Gyermekekhez az egyszerű pásztorokat és a kor intellektuális alakjait, egy családdá formálva őket. Családdá formálni legkülönbözőbb embereket, bevonva őket az evangéliumi történetbe – ezt mi is minden évben újra feladatként kaptuk abban az adott gyülekezeti közösségekben és világi környezetben, amelyben élünk.

Erre törekszünk, amikor az adventi vasárnapokon a Szt. István-intézmény diákjait és pedagógusait kérjük fel a Johann Wicherntől vett minta alapján készült adventi kocsikerék gyertyáinak meggyújtására. Ugyanez a szándék vezetett miniket akkor is, amikor az adventi kalendárium igéit naponta közzétettük a honlapon, de megjelenítettük fényújság formájában a templom utcai homlokzatán is. Templomunkban, a saját zenés alkalmak mellett, „külsős” kórusok, zenekarok is tarthatnak karácsonyi koncertet. Örömmel tapasztaljuk, hogy a világi zenés alkalmakon is az Isten családjává formálja a sokféle háttérből érkező hallgatókat a zenében, versben megszólaló evangélium.

Visszaemlékezve hálával mondhatom: Isten karácsonyi ajándéka, az Ige sokféle megszólalása által, minden évben új és új meglepetést jelentett a számomra.

■ GYÖRI GÁBOR

FOTÓ: GYÖRI GÁBOR DÁVID

Aradi András *esperes*
Tolna-Baranyai Egyházmegye

Karácsony – téren és időn felül

Az idei adventet meghatározta számomra, hogy pontosan az indulásakor emlékeztünk meg Pilinszky János születésének századik évfordulójáról. Elővettem írásait, gondolatait. Két írása ragadott meg, amelyekben gondolataival felemel, és eltávolít attól, amit mi felszínesen gondolunk várakozásról, ünnepről, megtestesülésről.

A *várakozás szentsége* című írásában arról beszél: „Arra várakozunk, ami már réges-rég megtörtént. [...] A felületen az ember köznapi életét mindenkor könyörtelenül meghatározza az idő három – múlt, jelen és jövő – látszatra összesebekíthetetlen fázisa. A felületen igen. De nem a mélyben. Ott, a mélyben mindig is tudta az emberiség, hogy tér és idő mechanikus határait képes elmosni a minőség, a jószág, a szépség és az igazság ereje. Elég, ha a nagy drámákra vagy a nagy zeneművekre gondolunk, melyek titokzatos módon attól nagyok, hogy többek közt alkalmat adnak arra is, hogy a jövőre emlékezzünk és a múltra várakozzunk.”

Ez azt jelenti, hogy minden advent újra és újra lehetőséget ad arra, hogy azzal találkozzunk, aki van. „...Isten valóban megtestesült közöttünk, vállalva a lét minden súlyát és megosztottságát. És mégis, túl idő és tér vastörvényén, melynek – megszületvén Betlehemben – maga a teremtő Isten is készséggel és végzetlen önátadással vetette alá magát. Advent idején mi arra várakozunk és azután vágyódhatunk: ami megtörtént, és akit kétezer esztendeje jól-rosszul a kezünk között tartunk. Vágyódunk utána, és várakozunk rá, azzal, hogy Isten beleszületett az időbe, módunkban áll kiemelkedni az időből.

Az adventi várakozás hasonlít a megemlékezéshez, de valóban mindennél távolabb áll tőle. Valódi várakozás. Pontosan úgy, ahogy a szeretet mindennél valóságosabban vágyakozik az után, akit magához ölel, és örök újszülöttként a karjai között tart.” (*Új Ember*, 1975. december 14.)

Pilinszky gondolatai kiemelnek bennünket a mindig rohanó időből, hogy a megtestesült Krisztusban meglássuk az Örökkévaló felénk kitárt, bennünket szeretni akaró karját, amely nem az időhöz kötött, hanem végtelenül örök.

Karácsonyi gondolatok című írásában pedig Isten szeretetéről ír, mely meghatározza az ünnep legmélyének meg-

értését. Simone Weil idézve a következőképpen fogalmaz: „Isten [...] tiszta szeretetből alkotta a világot. A teremtés nem Isten hatalmának, hanem az isteni szeretet lemondásának a műve. Mivel pedig a világ a lemondás műve, erre az isteni szeretetre mi is csak lemondással felelhetünk. Innét minden valódi alkotás és minden valódi cselekedet és vállalás mélyén a szeretet alkalma és az aszkézis szabóító jelenléte.

De a teremtő szeretet nem lett volna teljes, ha Isten maga is nem vállalja megtestesülését. Creatio, Incarnatio, Passió: ugyanannak a feltétlen, ugyanannak a szent Szeretetnek a túláradása, »túlkapása«, amely »Krisztust végül is a keresztre emelte«.

Egész létünk a szeretet isteni »túlkapásainak« a drámája. Ennek a drámának áll mintegy centrumában a megtestesülés titka az isteni ártatlanság makulátlanul tiszta jegyeivel. Így – a teremtő lemondás jegyében – a karácsony egyszerre az egész teremtés elfogadásának és szeretetben való fölülmúlásának az ünnepe. [...] De mint a szívünkben lakó isteni szikra, tiszta szeretet: a megtestesült Isten is csak szinte észrevétlenül léphetett közénk. Igaz: kicsiny, mérhetetlenül kicsiny fény ez – de reális. Ugyanaz a szelídség, mely engedelmességre bírta a teremtett univerzumot, és gyengédségének erejével a kereszt vereségén túl meggyőzte a világot.

A karácsonyi bölcsőben a kisdetek ártatlanságával fekszik ez az ártatlan Isten, kinek szeretete soha többé nem hagyja nyugton szívünket. Békéje örök kísértője minden békétlenségnek, szelídsége minden háborúságnak. A karácsonyi ünnep külsősége mit se ér e tiszta, ártatlan és egyetemes szeretet nélkül.” (*Új Ember*, 1967. december 17.)

Karácsonyt megérteni? Sok még a dolgunk, hogy megsejtsük, végigelmélkedjük, amit költő- és íróóriások is csak dadogó szavakkal próbáltak szavakba önteni. Az időben megjelenő Örök? A lemondásra kész Teremtő? S miért azért, mert szeret? Ha csak kicsit is közelebb jutunk békéjéhez, szeretetéhez, már van esély rá, hogy igazi ünnepeink lesz. ■

Begyógyítani a sebeket, amelyekről nem is tudunk

Adventi zenei hangolódás

„Jelenti magát Jézus / háromszor esztendőben, / [...] / Először jelenti nagykarácsony napján, / [...] / Másodszor jelenti hangos húsvét napján, / [...] / Harmadszor jelenti piros pünkösd napján.” E középkori eredetű moldvai népénekek felsorolt Jézus-ünnepek adják az ívét annak a koncertnek, amely három zenész – Albertné Joób Emese, Bolya Mátyás és Szitha Miklós – közös örömmeléből született.

– A közel ötvenperces előadás anyagát tizenegy, a néphagyományban fennmaradt népének teszi ki.

Albertné Joób Emese: Műsorunkban a felcsendülő énekeken keresztül sorra vesszük az egyházi esztendő főbb ünnepeit, a karácsonyt, a húsvétot és a pünkösdöt. Akárcsak a misztériumjátékokban, ezekben a népdalokban és népénekekben egyszerre vannak jelen hétköznapi mozzanatok és mély hitigazságok. Úgy, ahogyan megénekeltek eleink a természetben rejtőzködő Istent, az örvendezést a szülés-születésben, az intimitást a Mária-Jézus kapcsolatban, az állhatatosságot a böjtből, a veszteséget és fájdalmat a Mária-siralomban, a reménységet a feltámadásban.

– A koncerten elhangzó anyag alapvetően vokális. Emese gyönyörű énekét azonban szívet melengetően egészíti ki Mátyás koboz- és citterrajátéka, Miklós ütőhangszerei pedig varázslatosan szí-

nesítik mindezt. Hogyan alakult ki az instrumentális kíséret?

Szitha Miklós: Közösén alakítottuk ki. A koncerten mindig van egy dallamhangszer, amely általában a vibrafon. Az ütőhangszerek közül azokat választottam, amelyek inkább hangulatfestők, mert ezeknél a daloknál nem annyira a ritmuskíséret a fő szempont. A műsor azzal kezdődik, hogy egy kis csengettyűszerű hangszerral elkezdek csilingelni, majd egyszer csak megszólal a citera. Ezáltal igazi angyali hangulat teremődik, amely nagyon szépen megágyaz az énekhangnak. A hangszereléssel az volt a célunk, hogy minél jobban kiszolgáljuk az énekeket. Emellett azonban Emese prózában is megszólal, van, hogy egy gyerekjátékot mutogat el, és ettől nemcsak változatossá, hanem családbaráttá is válik az alkalom.

A. J. E.: Izgalmas volt számunkra a kérdés, hogyan lehet megragadni azo-

kat a hétköznapi pillanatokot, amelyek amúgy benne vannak ezekben a dalokban. Ahogy például a kiválasztott kendős-kukucskálós kis gyerekjátékban is ott van: „Szemem, szemem pillája, / Bol-dogasszony mintája, / piszok esett szemembe, / Isten látta, kivette.”

– A műsort már több vidéki városban előadták, legutóbb pedig a budahegyvidéki evangélikus templomban hallhatták az érdeklődők *Adventi hangoló* címmel december 7-én. Ad valami pluszt az, hogy templomban szólnak meg ezek a népénekek?

Bolya Mátyás: Ha az ember kiemelt helyen játszik, főleg, ha az egy szakrális tér, akkor az mindenképpen hozzáad a zenei élményhez. A népzene az évszázadok folyamán a vallásos zene és a világi zene egyaránt hatott. Így a műfajtól egyáltalán nem idegen, ha a nép között fennmaradt énekek templomban csendülnek fel – főként, ha eredetileg templomi használatban is voltak.

A. J. E.: A moldvai magyarság őrizte meg leghangsúlyosabban ezeket a vallásos énekeket. Nem véletlenül, hiszen közel százötven-kétszáz évig nem tarthattak anyanyelvű miséket. Vallásosságukat ezért a néphagyományban, a magyar

nyelvű népdalaikban, népénekeikben őrizték és adták tovább.

Sz. M.: Mindez ráadásul azt a lutheri gondolatot erősíti, hogy minden népnek joga van a saját anyanyelvén tartani az istentiszteletet, ezáltal azt még inkább a sajátjának érezve. Népdalaink pedig nem véletlenül hordoznak sok egyházi tartalmat, illetve nem véletlenül követik az egyházi ünnepeket, hiszen a vallásosság és a hit az emberek mindennapjainak része volt.

- **Benne éltek...**

A. J. E.: S hogy az életüknek mennyire természetes részei voltak az egyházi szimbólumok, azt például a *Virágok vetélkedése* című népdal is mutatja. Ebben hárman azon versenyeznek, melyikük a jobb vagy a szebb a másiknál. A búzavirág azt mondja, hogy azért ő a legszebb, mert őt az oltárra viszik, és Jézus szent testének nevezik, míg a szőlővirág azzal

érvel, hogy ő is az oltárra kerül mint Jézus szent vére.

- **Más hatása van, ha a koncertjüket egy városi – különösképpen is egy fővárosi – közösségben adják elő, mint amikor egy kis falu közösségében?**

A. J. E.: Igen. Tapasztalatom szerint egy városi ember ezt jobban áhítozza.

B. M.: A zenélésben az is különleges, hogy amint a művész eljátssza a darabot, az azonnal önálló életre kel. Sokszor nem is sejtjük, hogy a játékunk mit vált ki másokból. Még a nyír-egyházi főiskolán az egyik kórusvezető tanárunk egyszer azt kérdezte tőlünk: „Tudják maguk, hogy olyan képességet kaptak a Jóistentől, amellyel olyan sebeket is be tudnak gyógyítani, amelyek létezéséről még csak nem is tudnak?” Egy városi közegnek lehet, hogy más a befogadó attitűdje, mint egy vidéki kis közösségnek, de mi igyekszünk minden-

hol a legjobb tudásunk szerint átadni az üzenetet. Ez aztán önálló életet élve kifejti a hatását, és reményeink szerint olyan sebeket is begyógyít, amelyekről mi nem is tudunk.

- **Önök szívesen veszik és várják is a további fellépési lehetőségeket, hiszen ez a koncertanyag nemcsak adventben, hanem böjtkorban vagy pünkösdkor is igazi ráhangolódást nyújt az ünnepre.**

B. M.: Ezek a népénekek segítenek a léleknek ünneplőbe öltözni. Egy rohanó és embertelen világban próbálunk talpon maradni, amikor az idő múlását gyakran csak a sárga csekkék érkezése jelzi. Jó lenne ezeket olyan útjelzőkkel felcserélni, mint amilyeneket az ünnepek jelentettek a közösségek számára akár csak néhány évtizeddel ezelőtt. Ezzel a koncerttel ezeket az útjelzőket igyekszünk újra felidézni.

■ BODA ZSUZSA

FOTÓK: NAGY ANIKÓ MÁRIA

Szitha Miklós Liszt-díjas ütőhangszeres művész, zeneszerző, zene-tanár. A gödöllői Frédéric Chopin Zenei Alapfokú Művészeti Iskola ütőhangszeres tanszakának tanára. A Liszt-díjas Talamba ütőegyüttes alapító tagja. Lelkészcsaládból származik: anyai nagyapja, Megyer Lajos evangélikus lelkész volt.

Albertné Joób Emese népzene-szerző, a gödöllői Frédéric Chopin Zenei Alapfokú Művészeti Iskola népzenei tanszak tanszakvezetője. Népzenei ismereteket tanít, emellett koboz-, citera- és zongoratanár. Lelkészcsaládból származik: nemcsak apai nagyapja, Joób Olivér volt evangélikus lelkész, de többek között nagybátyja, ifj. Joób Olivér, bátyja, Joób Máté és férje, Albert Gábor is az. Pályaválasztáskor édesapjának, Joób Árpád zene-tanár, karnagy, népzene-kutatónak a nyomdokaiba lépett.

Bolya Mátyás népzene-szerző, tanár, kutató, szakíró és zeneszerző. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Népzene Tanszakának docense, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézetének tudományos munkatársa, a népzene- és néptánc-kutató osztály és archívum részleg-vezetője.

Akinek a gyülekezete is a munkahelye

Ecsedi Klára a be- és elfogadó szeretetről

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház budapesti Üllői úti országos székházában szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Ecsedi Klárával, az igazgatóság titkárnőjével, a gyülekezetimunkatárs-képzés asszisztensével személyes életútján túl sokrétű munkaköréről és a szívéhez legközelebbi gyülekezetéről is beszélgettünk.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Hogyan vezetett az útja egyházzene-szakként az országos irodába?

– Kezdetben a Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézetében szolfézst és zeneelméletet tanítottam, aztán a lányom és a fiaim megszületése után otthon maradtam. Később a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen elvégeztem a könyvkiadói szakember továbbképzési szakot. Szakmai gyakorlatomat az *Evangélikus Életnél*, Dobsonyi Sándor olvasószerkesztő mellett töltöttem. Nagyon sokat tanultam tőle. 2015-ben a Vakok Állami Intézetében mint szakmai szerkesztő dolgoztam, elsősorban a vakok rehabilitációjával foglalkozó könyveket szerkesztettem és korrektúráztam. 2017-ben kezdtem el először részmun-

kaidőben, majd teljes állásban a titkárságon dolgozni.

– Mi most a fő tevékenysége?

– Elsődleges feladatom Krámer György országos irodaigazgató szolgálatának segítése. Alíráások intézése, megbeszélések szervezése, a székház teremfoglalásainak koordinálása, a rendezvények háttérének biztosítása mind a titkársági munkakörhöz tartozik. A dolgozók részére én szervezem az egészségügyi szűrővizsgálatokat is. Emellett a gyülekezeti és missziói osztályon is dolgozom. Itt a gyülekezetimunkatárs-képzés háziasszonyaként minden résztvevővel és oktatóval tartom a kapcsolatot. Ez a nagy sikerű tanfolyam a gyülekezetekben szolgálatot végzők továbbképzését célozza. Idén

több mint százfízen kaptak tanúsítványt. Az osztály számos kiadványának tördelése, nyomdai előkészítése is a feladatom; ilyenek például a lelkészek, gyülekezeti munkatársak, hitoktatók munkáját segítő gyülekezeti munkaprogramok, a *Napi ige* sorozat áhítatoskötetei vagy a *Húsz perc szíverősítő – Az otthon végezhető egyéni imádság gyakorlata* című lelkeségi füzet. Ezenkívül minden évben segítőként jelen vagyok egyházunk Tarisznya udvarában a Művészetek Völgye fesztiválon.

– Országos irodai munkáján túl aktív részese a főtí Evangélikus Kántorképző Intézet életének is.

– Amellett, hogy zongoratanárnő édesanyám révén kiskoromtól körülvett a zene, az egyházhoz és az egyházzenehez való szoros kapcsolódásom Fóthoz köthető. Tizenegy évesen vettem részt először a kántorképző nyári tanfolyamán. Azóta állandó tanulója, majd oktatója vagyok az intézetnek. Fót varázsa meghatározta a pályámat, emiatt jelentkeztem a Zeneakadémia egyházzene szakára. A nyári és a téli tanfolyamokon egyaránt szoktam egyházi éneket, szolfézst vagy harmóniumot tanítani.

– Mit jelent az ön számára az evangélikussága?

– Anyukám után vagyok evangélikus. Sárospatakon, egy szórványgyülekezet szórványgyülekezetében nőtem fel. Gyermekként, kisebbségi felekezet tagjaként nem éltem meg a „nagy evangélikus öntudatot”. A kántorképző erősített meg a hitemben, valamint az, hogy amikor például Heinrich Schütz motettáit vagy Johann Sebastian Bach kantátáit előadjuk, akkor mindezt úgy tehetjük, hogy tudjuk: ők is evangélikusok voltak. Férjem a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség felügyelője, így családirag a Bocskai úti templomhoz is kötődhetnék. Számomra azonban a szívemhez legközelebbi gyülekezetet az országos iroda munkatársi közössége jelenti. Itt a feladatom mellett elfogadást és szeretetet élek meg. Aktív tagja vagyok a székház áhítatain is szolgáló U24 zenekarnak. Sokat beszélgetek az itt dolgozó lelkészekkel és világi munkatársakkal. Itt nem furcsa, ha a munka mellett őszintén szólunk az istenhit kérdéséről. Ezért is lehet, hogy az evangélikusság számomra az éneklő egyházon túl a jó értelemben vett szabadságot és a be-, illetve elfogadó szeretetet is jelenti.

■ G. Á.

„Boldog békeidők” karácsonyai

Karácsonyfa, ajándék, karácsonyi vacsora, karácsonyi üdvözet... Olyan „elmaradhatatlan kellékei” ezek napjaink karácsonyi rituáléinak, amelyek nélkül sokaknak szinte elképzelhetetlen az ünnep. Talán vannak, akik nem is tudják, hogy az ünnepkörnek ezek a jellegzetes külsőségekben megnyilvánuló elemei az általunk ismert formában csak néhány generációnyi időre vezethetők vissza. Elterjedésükben döntő szerepük volt a „boldog békeidők” polgári otthonainak a 19–20. század fordulóján, míg általánossá inkább csak a második világháborút követő években váltak.

Hogy milyenek is voltak ezek az egy bő évszázaddal ezelőtti karácsonyok, azt egy gyulai, férfiágon evangélikus értelmiségi polgárcsalád, a Ladics família példáján keresztül mutatjuk be. A fennmaradt dokumentumok – köztük levelek, képeslapok, háztartási könyv – segítségével megismerhetők az ünnephez kötődő és az életmódtörténet szempontjából is érdekes szokások.

CSALÁDI EGYÜTTLÉT

Az ünnep a köztisztelőben álló ügyvéd, Ladics György, majd a fia, Ladics László otthonában is szorosan összefonódott a családdal. A megmaradt levelekben a karácsony legfontosabb jellemzője a család együttléte. Gyakran megfogalmazódó vágy az esetlegesen távol lévő családtagok felé a viszontlátás igénye mint a legszebb karácsonyi ajándék.

Szemléletesen mutatják meg a családi körben eltöltött ünnep fontosságát Ladics Irénnek az anyjához és hűgához írott sorai 1887-ből, amelyek egyúttal a családi karácsonyok hangulatát is tolmácsolják: „Most látom csak, mily boldogok voltak azok a múlt nagyon, de nagyon egyhangú karácsonyi ünnepek, melyek oly szomorúnak látszottak, de mégis milyen jók voltak, hogy a család együtt tölthette el.” Az „egyhangú”, „szomorú” szó még inkább kidomborítja a Ladics család csendes, évről évre hasonló rendben lezajló karácsonyainak szépségét.

KRISZTKINDLIBE EGY PÁR FUSZEKLI

Melyek voltak tehát ennek az ünnepnek a legfontosabb sajátosságai? A családi levelezésben legmarkánsabban megjelenő karácsonyi szokás kétségkívül a „krisztkindli”, vagyis az ajándékozás az ünnep alkalmából. A német *Christkindl*/

Krisztkindl szóból származó kifejezés a családi szóhasználatban jelenthette egyrészt az ajándékot („A lányok szép krisztkindlit kaptak”), másrészt magát az ajándék hozóját, a gyermek Jézust („Egy babát, egy házat és némi apróságot fog hozni a Krisztkindli Margitkának”). Az ajándékadók és a megajándékozottak körébe a szűk családon kívül a másodfokú rokonok (nagyszülők, nagynénik, nagybácsik) vagy éppen a jó ismerősök

(például az udvarlók) is beletartoztak, sőt Ladics Lászlóné kiadási könyveinek tanúsága szerint a háztartásban dolgozó alkalmazottak is kaptak „krisztkindlit”, rendszerint pénzt vagy gyümölcsöt.

Az ajándék tehát nemcsak a gyermekeknek, hanem a felnőtteknek is járt, és az ajándékozók gyakran maguk készítettek; a lányok, asszonyok esetében ez a saját munka leginkább valamilyen kézimunkát jelentett. ►

Századfordulós karácsonyfadísz

Karácsonyi képeslap 1904-ből

A kisebb gyermekeknek adott játékokon, valamint a szórakozást, kikapcsolódást nyújtó ajándékokon (könyv, kotta) és dísz tárgyakon (például hímezett terítő) túl leginkább valamilyen praktikus ajándékkal lepték meg egymást a családtagok, sőt a távollévőknek gyakran pénzt küldtek karácsonyi ajándék gyanánt.

És most lássuk egy konkrét év példáját Ladics Gyula gimnáziumban tanuló bátyjának, Lászlónak írt leveléből 1879-ből: „Egy babát, egy házat és holmi apróságokat fog hozni a krisztkindli Margitkának, nekem egy rendbéli nadrágot, Irénnek és Marinak egy-egy muffot [kéz-

melegítő] hoz a krisztkindli.” És hogy teljes legyen a kép, egy másik levélből azt is megtudhatjuk, hogy az előbbi levél címzettje, Ladics László mit kapott ez évben: „Mi csinálunk neked krisztkindlibe egy pár fuszeklit [zoknit], mama pedig küld egy duksz [vastag szövETFajta] inget, hogy meg ne fázz.”

LEVÉL HELYETT MÁR KÉPESLAP

A 19. század végének polgári otthonaiban már általános szokás volt, s az illem is úgy kívánta, hogy a távol lévő családtagokat, illetve rokonokat is köszöntsék az ünne-

pek alkalmából; a karácsonyi üdvözlét gyakran az újévi jókívánságokkal is összekapcsolódott. A századforduló időszakára a levélben megfogalmazott jókívánságok mellett (helyett) mind általánosabbá vált a karácsonyi képeslapok postázása. Ez utóbbi szokás járta a Ladics családban is.

A hagyaték majd ötezer darabos képeslapgyűjteményében számos karácsonyi lapot találunk. Ladics Györgyöt és feleségét unokájuk, a két és fél éves Antika például saját, képeslapra nyomott és postázott fotójával (a karácsonyfa előtt hintalován ül a kisfiú) köszöntötte 1902-ben. A Ladics-hagyaték első datált, valódi karácsonyi képeslapja pedig 1904-ban került postára.

Persze az ünnepeket a családtól elszakadva töltők nem csak az üdvözlétre számíthattak: a Ladics családban volt a távollévők – leginkább a gimnáziumban vagy zárdában tanuló gyerekek, de később a már dolgozó felnőtt fiúk – számára karácsonyi csomag küldése, amely rendszerint a hazai karácsonyi csemegékből tartalmazott kóstolót.

KARÁCSONYFA MINT AJÁNDÉK

A karácsonyfa állításának hagyománya hazánkban a 19. század húszas éveire vezethető vissza. A német nyelvterületről származó szokás a bécsi udvaron keresztül főúri közvetítéssel fokozatosan terjedt a városi polgárság körében is a század folyamán, majd a 20. században – sok helyütt csak a második világháború utáni években – a falusi lakosság körében is általánossá vált.

A Ladics család hagyatékában a karácsonyfa említése legelőször 1879-ben fordul elő: a négy és fél éves Ladics Margit kapott „krisztkindlibe” ajándékkul egy baba és ház kíséretében. Ladics Gyula levelének tanúsága szerint a fát a szentesítet megelőző napon, december 23-án öltöztették. 1882-ben a kis Margit szintén „krisztkindlibe”, babát és könyvet kapott a szüleitől. Ezekben az esetekben tehát a karácsonyfa mint a kisgyermeknek szánt ajándék jelent meg. Egy bő évtizeddel később a család második gyulai generációjának tagjai már évről évre állítottak karácsonyfát, az 1890-es évek közepétől az ünnepet megelőző napok kiadásai között ugyanis rendszeresen olvashatunk erre utaló bejegyzéseket Ladics Lászlóné háztartási könyveiben, például „kis fenyőfa”, „karácsonyfa”, „czukor fadiszítésre”.

Karácsonyi képeslapok a Ladics család albumában

A bejegyzések alapján a fát ekkor a gertyák, az aranyozott dió, aranypapírból, aranyfüstből készített díszek, szaloncu-

kor, habcukor mellett kereskedésekben vásárolt díszek ékesítették. Ez utóbbiak közül több is megmaradt a családi hagyományokban. Az ünnep vallásos tartalmához közvetlenül kapcsolódókon túl – mint a dombornyomott-festett papírangyal, ezüstszálakból készített csillag, bölcso, ezüst- és aranszálakból készített, kör alakú keretben festett papír kised Jézus – egészen profán díszeket is találhatunk: papírpatkó, teknős, mókus. Ezek mellett több hosszú arany- és ezüstszál, valamint aranyozott és ezüstözött toboz is maradt a korszakból.

MI KERÜLT AZ ASZTALRA?

A karácsonyi ünnepek fontos eseményei voltak az étkezések. A szentesti vacsorát rendszerint szűk családi körben költötték el, karácsony első és másodnapján azonban már vendégekkel is számoltak a háziak. Általánosságban elmondható, hogy az ünnep második napja hagyományos rokonlátogató nap volt, a családi levelezés azonban arról tanúskodik, hogy már első nap is megindult a vendéglátás, sőt nem feltétlenül csak

a rokonokat találhatjuk meg az ünnepi asztal körül.

Mi kerülhetett a karácsonyi asztalra az ünnepi napokon? Hagyományos ételnek számított a karácsonyi kalács, és évről évre visszatérő fogás volt a pulyka is. Ezek mellett a különböző aszalt gyümölcsök, például a datolya, füge, mandula, malagaszóló, szilva is szerepelt a karácsonyi éltrendben. Arról pedig, hogy milyen lehetett egy többfogásos ünnepi menü a századfordulón, az 1897-es napló karácsonyi napjaihoz helyezett cetli feljegyzései tanúskodnak: előételként nyelv, svártli (disznósajt), hideg borjú- és libamáj; a főfogás pulyka volt savanyú salátával, majd diós és mákos laska következett, utána gyümölcs és sajt, végül tea és teasütemény. Italként pedig fehérbort fogyasztottak.

(A Ladics család levelezése a Gyulai Erkel Ferenc Múzeum és a Magyar Nemzeti Levéltár Békés Megyei Levéltára gyűjteményében található.)

■ BÓDÁN ZSOLT

A szerző a Magyar Nemzeti Levéltár Békés Megyei Levéltárának osztályvezető levéltárosa

Ladics unoka a karácsonyfájuk előtt 1902-ben

„Kezdet ő és vég”

Népszerű teológia rovatunk mostani írásának témáját Evangélikus énekeskönyvünk 151. éneke első versszakának utolsó, ismételt sora nyújtja. Az írás többek között arra is rámutat, hogy a karácsonyi ünnepkörbe tartozó, középkori eredetű ének mennyire aktuális gondolatokat hordoz ma is.

A „Hadd zengjen énekszó...” kezdetű énekünk középkori, úgynevezett makaroni vagy makaronikus ének, azaz kevert, kétnyelvű, latin és német sorok váltakoznak benne. Szerzője Heinrich Suso (vagy Seuse) (1295–1366) német misztikus író, Domonkos-rendi szerzetes, Eckhart mester tanítványa. Életrajza szerint 1328-ban egy angyaltól hallotta énekelni. Az eredetiben Krisztushoz szól: „Alpha es et O”, azaz „kezdet vagy és vég” – mondja a görög ábécé első és utolsó betűjével.

Karácsonykor, ó- és újévkor különösen is el kell gondolkodnunk e sor mondanivalóján, pontosabban az alapjául szolgáló igéken. Akkor is, ha előtte, örök élet vasárnapján az egyik ide vonatkozó igevers (Jel 21,6) része volt a textusnak.

A *Jelenések könyvében* háromszor is szerepel ez a kijelentés, mintegy keretbe foglalva a könyv mondanivalóját. „*Én vagyok az Alfa és az Ómega, így szól az Úr Isten, aki van, és aki volt, és aki eljövendő: a Mindenható.*” (Jel 1,8) „*Én vagyok az Alfa és az Ómega, a kezdet és a vég.*” (Jel 21,6) „*Én vagyok az Alfa és az Ómega, az első és az utolsó, a kezdet és a vég.*” (Jel 22,13)

A KEZDET – Ő

Azt, hogy Krisztus a kezdet, elsősorban *János evangéliumának* bevezetése (1,1–18, azon belül 1,1–3) tárja elénk. Krisztus az öröktől fogva létező Ige, a Logosz, az értelem, így a teremtés közvetítője. Vagyis örökkévaló léte megelőzi a teremtést, hiszen „*kezdetben volt*”, utalva 1Móz 1,1-re. Ott a „*kezdetben*” persze a teremtés kezdetére, az idő elindítására vonatkozik. Krisztus azonban ekkor már „*volt*”, és a teremtés kezdetétől fogva „*minden általa lett*”. Mivel kezdetben Istennél volt és Isten volt, nem tartozik a világhoz, azaz nem teremtmény. Még úgy sem, hogy a teremtmények közül az első és a legkiválóbb lenne.

Vagyis Krisztus istenségében egy, egylényegű az Atyával, de két külön személyként jelennek meg előttünk. Ezt többek között ő maga fejezi ki búcsúbeszédében így: „...*lássák az én dicsőségemet,*

amelyet nekem adtál, mert szerettél engem már a világ kezdete előtt.” (Jn 17,24). Tehát a láthatatlan, felfoghatatlan Isten ki-mondja, kijelenti magát az embereknek Jézus Krisztusban.

A *Niceai hitvallást* az ariánus tév-tanítással szemben fogalmazták meg. (Arius szerint Krisztus nem egylényegű az Atyával, vagyis istensége korlátozott. A Szentlélekről szóló tanításra terjedelmi

A VÉG – Ő

Az alfa és az ómega Jel 1,8-ban és 21,6-ban az Atyára mint Úr Istenre, Mindenhatóra, illetve „*a trónon ülőre*” vonatkozik. Mivel azonban Krisztus egy az Atyával (Jn 10,30), ez teszi lehetővé, hogy ő mondja majd ki a végső szót. Ő a kezdet és a vég, a teremtés közvetítője, az első és az utolsó, aki halott volt, de örökké él (Jel 1,17–18), ezért „*a trónon ülő*” által kijelentett újjáteremtése (Jel 21,5) is.

A végső szó pedig – Jel 22,13 után 22,14–15 – így hangzik: „*Boldogok, akik megmossák ruhájukat, mert joguk lesz az*

*Hadd zengjen énekszó, Fel, édig ujjongó,
Fászlógyon szunnyad Az édes Megváltó,
Ott fénylik ő, az új nap, Kit várva vártunk rég.
Kezdet ő és vég, Kezdet ő és vég (ÉÉ 151)*

okokból most nem térünk ki.) Az *Apostoli hitvallás* nem foglalkozik részletesen Krisztus, az idő és a teremtés viszonyával. *János evangéliumának* bevezetése, Logosz-himnusza azonban nem elvont igazságokat akar közölni korának nyelvén. Fő mondanivalója az, hogy a kezdetben már volt Ige a közreműködésével teremtett időben testté lett, és közöttünk lakott (1,14). Vagyis ha minden általa lett, akkor az idő is, amelynek legalkalmasabb pontján jött közénk. Ezen az sem változtat, hogy csak kevesen fogták fel küldetését, és fogadták be őt (1,10–11).

Krisztus „*én vagyok*” kezdetű kijelentései *János evangéliumában* 2Móz 3,13–14-re, az Úr „bemutatkozására” utalnak: „*Vagyok, aki vagyok.*” „*A »Vagyok« küldött engem hozzátok.*” A húsvét előtti utolsó nagy csodatételekor (Lázár feltámasztásakor) tett önkijelentése: „*Én vagyok a feltámadás és az élet...*” (Jn 11,25); Jel 22,13 ennek folytatásaként, magyarázataként is felfogható. Idetartozik, hogy az Úr Ézs 44,6 és 48,12 szerint az elsőnek és az utolsóknak nevezi magát.

élet fájához, és bemennek a kapukon a városba. Kívül maradnak az ebek, a varázslók és a paráznák, a gyilkosok és a bálványimádók és mindenki, aki szereti és cselekszi a hazugságot.” Vagyis lényegében ugyanaz, amit az előbb „*a trónon ülő*” jelentett ki: „*Én adok majd a szomjazónak az élet vizének forrásából ingyen. Aki győz, örökölni fogja mindezt, és Istene leszek annak, az pedig fiam lesz. De a gyáváknak és a hitetleneknek, az utálatosoknak, gyilkosoknak és paráznáknak, a varázslóknak és bálványimádóknak és minden hazugnak a tűzzel és kénnel égő tóban lesz a helye: ez a második halál.*” (Jel 21,6b–8; vö. még 21,27)

Figyeljük meg, hogy mit hallunk a kezdet és a vég kinyilvánítása után. Egyrészt azt, hogy a végre lehet és kell készülni, Krisztushoz lehet térni. Másrészt a neki hátat fordítókkal kapcsolatban még több konkrét bünt lehetne felsorolni: például lopást, rablást nem említ a szöveg, hanem a nem nevesített bűnöket is a hazugság fogalmába sűríti. Hiszen a sátán, az ördög „*amikor a hazugságot szólja, a magából szól, mert hazug, és a hazugság atyja*” (Jn 8,44).

KRISZTUS A MINDENSÉG URA - MOZAIK A JERUZSÁLEMI SZENT SÍR-TEMPLOM KÁTHOLIKONJÁBAN

Aki az emberek tudatát, gondolkodását uralja, az mindenüket uralja, amíg csak teheti. De tovább nem. Ezért az egyháznak minden körülmények között azt a meggyőződést kell képviselnie, hogy az Atya Krisztus által a történelem Ura, és Krisztusban céljához vezet a teremtett világot. Vagyis bármennyire eluralkodik az igazságtalanság, azt kell hirdetni, hogy van más út is, sőt csak az van. Miközben a céljához vezető teremtett világ minden – sajnos egyre fogyatkozó – szépsége csak halvány előképe az eljövendőnek.

A KETTŐ KÖZÖTT MINDVÉGIG – Ő

Kaptam egyszer egy német levelezőlapot ezzel a szöveggel: „E világ urai mennek, a mi Urunk azonban jön.” Valószínűleg a legszelídebb, legtürelmesebb hívőben is felmerül a kérdés, hogy mikor megy már el végre az utolsó is. Majd egyszer valamikor az Alfa és Ómega intésére. Addig pedig újra meg újra uralmuk bebetonozásán mesterkednek, és úgy tűnik,

hogy erre a tudomány és a technika mai és jövőndő fejlettségét tekintve minden eddiginél kedvezőbb alkalom kínálkozik számukra.

Az eddig elmondottak túl bonyolultnak, elvontnak tűnhettek. Ha ez a „népszerű teológia”, akkor milyen a nem népszerű? Viszont az egész Szentírás arról szól, hogy az Úr szolgáinak szinte csak nem népszerű dolgokat kell hirdetniük. Mi is, akik éppen most, valamikor a kezdet és a vég között élünk, ezt is szem előtt tartva, elődeinkhez hasonlóan elgondolkodhatunk azon, hogy milyen messze lehetünk a kezdettől, és milyen közel lehetünk a véghez. Mi van akkor, ha a kezdet nem olyan régen volt, mint ma gondolják, a vég pedig sokkal közelebb van, mint gondoljuk?

A kezdetről és a végről persze csak az Első és az Utolsó, a Kezdet és a Vég tud teljes bizonyossággal nyilatkozni, mindenki más csak találgathat. A vég egészen pontos idejét csak az Atya ismeri (Mt 24,36), de ez nem teszi kétséggé Jel 22,13-at. Krisztus testté létele, földi

működése, halála és feltámadása a kettő között valósult meg. Vagyis ő a közép is, függetlenül attól, hogy földi működése hol helyezkedik el az időtengelyen. Az Újszövetség ezt úgy fejezi ki, hogy „beteljesedett az idő” (Mk 1,15), „eljött az idő teljessége” (Gal 4,4).

A kezdet és a vég, a közép és a vég közötti idő gondjával az Újszövetség íróinak is szembesülniük kellett, így többek között a Zsidókhöz írt levél szerzőjének is. „Most ugyan még nem látjuk, hogy minden az uralma alatt áll...” (Zsid 2,8b) Pedig minden látszat ellenére Krisztus „ott” van a kezdet és a vég, a mennybemenetel és a vég között is. Mindvégig, így velünk is, hiszen megígérte.

Ezért most karácsonykor is „hadd zengjen énekszó”, az eredeti szöveg első sora szerint „in dulci jubilo”, azaz „édes örömkialtással”.

■ SZENTPÉTERY PÉTER

A szerző az Evangélikus Hittudományi Egyetem Vallás- és Társadalomtudományi Tan-
székének egyetemi docense

Két angyal a négyes metrón

Ézs 9,1–6

Két angyal beszélgetett a négyes metrón. Kihallgattam őket. Arról vitatkoztak, hogy vajon mitől lesz különleges az idei karácsony. Mitől lesz más, mint a megszokott, mitől lesz újszerű, mitől lesz olyan egyszeri és megismételhetetlen, mint maga a csoda, amelyről maga az ünnep szól.

Az egyik angyal, a cinikusabb, a realista azt mondta: „Nincs új a nap alatt, hiszen a karácsony lényege éppen abban áll, hogy minden évben ugyanaz a rítus, ugyanaz a változatlan forma, ugyanazok az illatok, fények, ízek, szokások, dallamok. Nem érhet meglepetés, és ez így van jól.” Erre a másik angyal, a művészle-

Egy idő óta egyszerűen nem tudok mélyen aludni e miatt az álmom miatt. Kavarog bennem a mondat: nincs olyan, hogy lehetetlen. De közben letisztult bennem: a karácsony nem más, mint a lehetetlen szó kitörlése a szótárból.

Isten, aki végtelen, véges emberi formában, a legkiszolgáltatottabb emberi lényben, egy újszülött csecsemőben megszületik a világba. Egy kicsiny testet ölt, és mer gyenge lenni; ő, aki erős. Mer kockáztatni; ő, aki maga a kiszámíthatóság. Maga az Isten adja meg a karácsony alaphangját idén is: nincsen olyan, hogy lehetetlen.

Ha az Ige képes testté lenni, ha egy barlangistálló képes befogadni az Isten Fiát, ha a sötétség képes átengedni a világhosszát, ha a pásztorok, a bölcsek képesek útra kelni, ott-hagyva a biztost, hogy leboruljanak egy éppen csak megszületett kisdéd előtt, akkor mi se adhatjuk fel: igenis „minden lehetséges annak, aki hisz”. (Mk 9,23) Akkor mi se dűdolhatjuk mollban vagy dúrban, több szólamban vagy magányosan füttyörészve, hogy nekünk már úgyis mindegy, és az idei karácsony is csak elmúlik majd valahogyan.

Nekem nagyon lényeges eleme az evangéliumnak, hogy az angyal a pásztoroknak azt mondja: „Ne féljete!” Mert én minden évben egy kicsit félek a karácsonytól, és úgy érzem, nekem is szól ez az angyali biztatás. Félek az elvárásoktól, a túl gyorsan kinyíló adventi kalendárium ablakaitól, a változástól; attól, hogy úgy érkezik meg a várva várt, hogy nem vagyok méltó a fogadására; hogy úgy kell, hogy megálljak a karácsonyfa alatt, hogy nem vagyok még kész. Bár a szívem mélyén tudom, hogy ha maga az Isten kockáztatott, és megszületett énnekem is, akkor én is képes lehetek arra, hogy kockáztassak, éppen ezért nem kell félnem, hogy lemaradok bármiről is. Mert az lehetetlen.

Mert a karácsony fókuszja éppen ez: Isten annyira közel jön Jézusban, hogy megszűnik a távolság, megszűnik a „hol az Isten?” kérdés, megszűnik a „milyen az Isten valójában?” kérdés. Megszűnik maga a szó: lehetetlen. Sőt Jézus, a Messiás, a megszületett Megváltó maga a lehetetlen cáfolata. Ahogy megszületik, felnő, tanít, gyógyít, meghirdeti az Isten országát, belehal abba a sötétségbe, amely az ember közönyének, árulásának és kicsinyességének bizonyítéka, és ahogyan feltámad, és örök életet hoz mindenkinek, aki képes hinni abban, hogy ő az a bizonyos várva várt Messiás. Róla ír Ézsaiás: „Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk.”

Néha annyira jó hallgatózni. Nem csak a négyes metrón álmomban. Az égi angyalkórus próbájába is bele-belehallgatnék egyszer. Talán éppen karácsony éjszakáján. Amikor minden idők legszebb, legfontosabb pár sorát éneklük el erről a bizonyos fiúról, akinek érkezésével benned is, bennem is örök nyomot hagyhat az Isten és az ő szeretete. Akár az idei ünnepen is.

■ GÁNC S TAMÁS

kű, az idealista így reagált: „Tudod, nekem éppen attól karácsony a karácsony, hogy minden évben képes meglepni. Én ilyenkor hagyom is magam. Nem ellenkezem, nem görcsölök azon, hogy minden kelléke tökéletes legyen, hanem engedem, hogy az ünnep az legyen bennem, amivé kell, hogy legyen: ajándék. Mert, tudod – mondta szinte könnybe lábadt szemmel –, én nem tudok másba kapaszkodni, és nem is akarok, mint az ígértbe: Isten maga a szeretet, ami nekem egyet jelent azzal, hogy karácsony örömhíre ma is azt üzeni: nincs olyan, hogy lehetetlen.”

Hirtelen csend lett a négyes metrón. Mindenki, aki hallotta ezt az utolsó mondatot: „nincs olyan, hogy lehetetlen”, egy pillanatra abbahagyta az okostelefonozást, kikandikált az e-könyv-olvasójából, még az álpolitizálást folytató pár, a karácsonyi menüről veszekedő család, sőt még a földön hisztiző gyerkőc is elhallgatott egy másodpercre. És ekkor valami hihetetlen dolog történt: a hangosbemondó nem azt mondta be, hogy Újbuda központ, hanem helyette ezt: „Áldott ünnepet kívánunk minden kedves utasunknak!”

Filcangyalok, hópelyhek gyertyafényben

Evangélikus tanárnő a külső díszekről és a belső csendességről

Burillák Angéla és a csodák egészen közel vannak egymáshoz. Kézszelgő közelségben. Filcangyalok és harangok, házikók, horgolt csillagok, tűzágú hópelyhek, apró, finom karácsonyfadíszek kerülnek ki a keze alól. A szívben és lélekben megszülető gondolatból a nagytarcsai evangélikus tanárnő olyan alkotásokat készít, amelyek visszahozzák a régi ünnepek hangulatát. Azt az időt, amikor még nem műanyagból és tengerentúli divat diktálta áruházi kacatokkal „ékesítettük” fáinkat. Művészete nem véletlenül értékelődik fel: vágyunk a minőségre, a szépre, az igazra. Személyisége, gondolatai összhangban vannak munkáival. Karácsonyi tárlatunk krónikáját a cinkotai templomkert hatalmas fenyőfájának tővéből küldjük ajándékba olvasóinknak.

– Miként talált rá az önkifejezés e szemet gyönyörködtető módjára? Családi örökség a talentuma?

– Egyedüli gyerekként nőttem fel a szűk családban, így a szokásos közösségi játékok kimaradtak a mindennapjaimból, ezt azonban nem éreztem hiánynak. Szí-

nes ceruzák vettek körül, és rengeteget rajoltam. Anyukám szerint a szobám mindig tele volt „nyirkákkal”, azaz folyamatosan készültek újabb és újabb gyermeki „alkotások”. Egészen kicsi koromtól rajoltam, és ebben komoly inspirációt jelentett a falumban, Nagytarcsán velünk

szemben lakó rajzolóasszony, Patera Istvánné, Kati néni; a munkái egyébként ma is megtekinthetők a falumúzeumban. Bármikor szívesen látott, hagyta, hogy figyeljem tervezés, alkotás közben. Nagy hatással voltak rám falum tót hagyományai is, az a zárt, összetartó közösség, amely hatalmas megtartóerőt jelentett, és amelynek íratlan szabályai tartást adtak az én generációmnak is. Akkor ezt nem éreztem különlegességnek, az idő múlásával értettem meg ennek a jelentőségét, a hagyományok megőrzésének fontosságát, a megmaradt tárgyi kultúra igazi értékét. Azt, amiben benne éltünk, ami a mindennapjaink szerves része volt: a szlovák nyelv, a népviselet, a rendszeres templomba járás, az egymásra figyelés és segítségnyújtás természetessége. ▶

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Őszinte szeretettel fordultam a néphagyomány, a néprajz felé is. Apai dédnagyapám szabómester volt, a szabóollóját a mai napig őrizzük otthon. Apukám ügyes kezét dicsérik azok a dísz tárgyak is, amelyeket a kérésünkre készített. Talán tőlük örököltem az alkotásra való kedvet. Textilekkel szeretek dolgozni, a ruhakészítésen kívül szinte minden érdekel, ami ezzel az anyaggal kapcsolatos.

– Egyenes volt tehát az útja a művészeti képzéshez?

– Érettségi után nem volt egyértelmű a pályaválasztásom. Több téma érdekelt: az iparművészet, a természettudományok közül a földrajz és természetesen a zene is. Gyerekkoromtól kezdve sok kézműves tevékenységet kipróbáltam. Kezdetben rajzsakkörre jártam, de mellette versenyszerűen sakkoztam, kézilabdáztam is. A gimnáziumban iskolám művésztanáranak délutáni grafikai foglalkozásait is látogattam. Végül a pedagógusképzést választottam.

– Pedagógusként tovább is adhatja mindazt az értéket, amelyet örökölt, s amit ehhez saját maga tett hozzá.

– Egyházunk egyik remek általános iskolájában, a budapesti „Podiban”, a

Podmaniczky János Evangélikus Általános Iskolában tanítok ének-zenét és háztartástechnikát. Hosszú évekig vágyódom arra, hogy egyházi intézményben taníthassak. Nagy öröm, hogy evangélikus iskolában kaptam erre lehetőséget. Jóleső érzés, amikor minden reggel a napi útravaló gondolataival kezdjük a napot a gyerekekkel, és egy-egy vidám reggeli énekkel hangolódunk a tennivalókra.

– Hogyan kézműveskednek a gyerekekkel?

– A technikaórákon folyik az alkotómunka természetes anyagokkal, illetve karácsony előtt textilekkel. A gyerekek ezt nagyon szeretik, várják. Nemcsak a kezük ügyesedik: kibontakoztathatják a kreativitásukat, és vásárolt késztermékek helyett saját alkotással szerezhetnek örömet otthon karácsonykor. Kézimunkakörben különböző technikákat ismertettek meg a lelkes kis „varróleányaimmal”, és hagyom számukra a szabad alkotást. Hálás vagyok, hogy iskolám támogatja a munkámat, így a gyerekek számára színesebb, élvezetesebb, egyben nyugtatóbb az iskolában töltött idő. Az alkotómunkát nemcsak azért támogatom, mert a vég-

eredménye kellemes esztétikai élményt ad, hanem mert lelassítja, elcsendesíti a gyerekeket: türelemre, pontosságra kényszerít, miközben elfelejtik a gondjaikat, és képesek kizárni a külvilág zaját. Amikor az ember valamit alkot, végre hallja a saját gondolatait is. Az elcsendesedésre vágyom magam is, kiváltképp az ünnep felé közeledve.

– Beavatna a munkamódszerébe? Az ihlet érkezését, a titkokat persze nem akarjuk feszegetni, csak ami elárulható.

– Az év legszebb időszaka számomra a karácsonyt megelőző néhány hét és természetesen maga az ünnep. Ilyenkor legszívesebben „bekuckózva” magát az ember a meleg, gyertyafényes szobába. Zenehallgatás mellett készítem elő az alapanyagaimat, eszközeimet, és elkezdem a munkát. Nyáron is szoktam gondolkodni, tervezni, akkor több a szabadidőm. Szeretek természetes anyagokkal dolgozni, a gyapjúnevez az egyik kedvencem, és sokat horgolok is. Egész évben kutakodom, mintákat tanulok, képezem magam. Lakásdíszeket, ajándéknak való apróságokat – ahogy én hívom: „csacskságokat” – készítek. Az elkészült darabokat a közösségi ol-

dalakon megosztom az ismerőseimmel, és jelzik, ha valamelyikből szeretnének. Sokat el is ajándékoznak a szeretteimnek. A kézműveskedés mellett nagyon fontos az életemben a zene is. Büszke azonban nem a munkáimra, inkább a saját gyermekeimre vagyok. Remélem, kicsit tőlem is örökölték a művészetek iránti érzékenységüket: fiam a mérnöki munkája mellett rendszeresen orgonál egyházunkban, leányom művészeti karon egyetemista.

– Nagytarcsai evangélikusnak lenni – mondhatjuk Márai Sándortól kölcsönvéve a szót, aki a budaiakra értette – életérzés. Erős gyökér, megtartóerő, szívbe írt hagyomány. Nehéz időkben, mint a mi korunk, ebbe kapaszkodni nagy áldás.

– Ha valaki a nyolcvanas-kilencvenes években – de akár korábban is – evangélikusként meghallotta ezt a nevet, az jól tudta: ez a falu több mint egyszerű gyülekezet. Itt egyszerre négy énekkar működött, négy-öt fiatal kántor szolgált felváltva, rendszeres koncertélet folyt, több képzett gyülekezeti munkatárs volt az akkori lelkes, Gáncs Péter segítségével. Bibliaórán időnként termeket kellett összenyitni a sok résztvevő miatt, és több lelkes is indult innen. Ebben az időszakban voltam ifis. Természetes, hogy ilyen erős, motiváló, áldott közösségi háttérből indulva magam is aktív munkatárs lettem. Először kórustagként, kántorként, később a gyülekezeti énekkar munkáját segítve. Lelkeszem ajánlására kerültem először 1985-ben tanfolyamra Fótra, a kántorképző intézetbe. Ez életem egyik

legfontosabb fordulópontja lett. Egy világ nyílt ki előttem: csodálatos közösség, inspiráló zenei munka, ösztönző közeg. Akit egyszer megérintett a „Mandák” szelleme, az sosem akar ettől elszakadni. Évekig visszajártam, majd a saját gyermekeim is visszatérő résztvevőivé váltak a tanfolyamoknak. A fóti szakmai kapcsolatok és barátságok a mai napig fontosak számomra. Saját falum sokrétű és aktív gyülekezeti élete és a fóti élmények megerősítettek engem: jó evangélikusnak lenni! Nagy motiváló erőt jelentettek

számomra a Gáncs Aladár bácsival Nagytarcsán folytatott nyári beszélgetések – két orgonagyakorlás között – művekről, hangszerekről, regisztrálásról. Az idő múlásával még inkább felértékelődnek ezek az emlékek. Megerősítő volt számomra Aladár bácsi lelkesedése, a szent muzsika iránti elkötelezettsége. Jelenleg a cinkota-mátyásföldi gyülekezet tagja vagyok, és az iskolámban is örömmel veszek részt a közösségi alkalmakon.

– Ön, aki aktívan gazdagítja mások ünnepét, miként gondol rá?

– Karácsony az év legszebb ünnepe, amelyet sokakkal együtt én is nagyon várok. A legszebb emlékeim közé tartozik, amikor fiatal kántorként szentesti istentiszteleten kísérhettem a gyülekezetet, és fennhangon zengett az ének. Ugyanilyen szeretettel gondolok vissza a gyülekezeti énekkarra, amelynek asszonytagjaival karácsonyra együtt kötöttük a szaloncukrot, a férfiak pedig létrákról ágaskodva aggatta fel a templomban a hatalmas fenyőfára. Közülük sokan már a mennyei karban énekelnek. Ahogy a saját gyermekeim felnőttek lettek, kicsit csendesebb az ünnep. Bár sok díszet készítek, magam visszafogottabb külsőségekkel, inkább a belső csendet megteremtve várom a karácsonyt. Ahogyan az ének szól: „Várva várlak téged, Te mennyből érkező.”

■ S.-K. D.

FOTÓK BURILLÁK ANGÉLA ARCHÍVUMÁBÓL

2022

Jézus Krisztus mondja: „...aki

**2022-ben is
fizessen elő lapjainkra!**

EVANGÉLIKUS ÉLET
Színes kétheti magazin:
hitről, világról, hírekről keresztény szemmel

LELKIPÁSZTOR
Magyarország egyik legrégebbi
teológiai szakfolyóirata

CREDO
Negyedéves folyóirat,
a Magyarországi Evangélikus Egyház
kulturális lapja

**LUTHER
KIADÓ**

**HÍVOGATÓ
EVANGÉLIKUS
VENDEGHÁZAK
ORSZÁGSZERTE**

szallas.lutheran.hu

KÖVESSEN BENNÜNKET
egyházunk honlapján
és közösségimédia-felületein is!

 evangelikus.hu
 facebook.com/evangelikus
 instagram.com/evangelikus

Egy kattintásra vagyunk öntől.

január	
Sz 1	Újév, Fruzsina
V 2	Ábel
H 3	Benjámín, Genovéva
K 4	Leona, Titusz
Sz 5	Simon, Edvárd
Cs 6	Vízkereszt, Boldizsár
P 7	Attila, Ramóna
Sz 8	Gyöngyvér, Keve
V 9	Marcell
H 10	Melánia, Vilma
K 11	Ágota
Sz 12	Ernö, Tatjana
Cs 13	Veronika, Vera
P 14	Bódóg
Sz 15	Lóránd, Lóránt
V 16	Gusztáv
H 17	Antal, Antónia
K 18	Piroska, Margit
Sz 19	Márió, Sára
Cs 20	Fábián, Sebestyén
P 21	Ágnes
Sz 22	Artúr, Vince
V 23	Rajmund, Zelma
H 24	Timót, Xénia
K 25	Pál
Sz 26	Paula, Vanda
Cs 27	Angelika, Angyalka
P 28	Karola, Károly
Sz 29	Adél
V 30	Martina, Gerda
H 31	Marcella

február	
K 1	Ignác, Virgínia
Sz 2	Aida, Karolina
Cs 3	Balázs, Oszkár
P 4	Csenge, Ráhel
Sz 5	Ágota, Ingrid
V 6	Dóra, Dorottya
H 7	Rómeó, Tódor
K 8	Aranka, Jutocsa
Sz 9	Abigél, Alex
Cs 10	Elvira
P 11	Bertold, Marietta
Sz 12	Lídia, Lívia
V 13	Ella, Linda
H 14	Bálint, Valentin
K 15	Georgina, Kolos
Sz 16	Julianna, Lilla, Samu
Cs 17	Donát
P 18	Bernadett, Konrád
Sz 19	Zsuzsanna, Eliza
V 20	Aladár, Álmos
H 21	Eleonóra, Norina
K 22	Gerzson, Zétény
Sz 23	Alfréd, Mirtill
Cs 24	Mátyás, Jázmin
P 25	Géza, Alexander
Sz 26	Edina
V 27	Ákos, Bátor
H 28	Elemér

március	
K 1	Albin, Albina
Sz 2	Lujza, Henriett
Cs 3	Kornélia, Nelli
P 4	Kázmér, Zorán
Sz 5	Adorján, Adrián
V 6	Inez, Leonóra
H 7	Tamás, Tomaj
K 8	Zoltán
Sz 9	Fanni, Franciska
Cs 10	Ildikó, Melissza
P 11	Szilárd, Borsika
Sz 12	Gergely, Maximilián
V 13	Ajtóny, Krisztián
H 14	Matild, Tilda
K 15	Nemzeti ünnep, Kristóf
Sz 16	Henrietta, Vidor
Cs 17	Gertrúd, Patrik
P 18	Sándor, Ede
Sz 19	Bánk, József, Józsa
V 20	Klaudia, Alexa
H 21	Benedek, Napsugár
K 22	Beáta, Izolda, Lea
Sz 23	Emőke
Cs 24	Gábor, Karina
P 25	Irén, Írisz, Irina
Sz 26	Emánuel, Manuélia
V 27	Hajnalka, Alpár
H 28	Gedeon, Johanna
K 29	Augusztá
Sz 30	Zalán
Cs 31	Árpád, Benő

július	
P 1	Annamária, Tihamér
Sz 2	Ottó, Ottokár
V 3	Kornél, Soma
H 4	Ulrik, Babett
K 5	Emese, Sarolta
Sz 6	Csaba
Cs 7	Apollónia, Cirill
P 8	Ellák, Edgár
Sz 9	Lukrécia, Marina
V 10	Amália, Alma
H 11	Lili, Nóra
K 12	Dalma, Izabella
Sz 13	Jenő
Cs 14	Örs, Stella
P 15	Henrik, Roland
Sz 16	Valter
V 17	Elek, Endre
H 18	Frigyes, Kamill
K 19	Emília, Esztella
Sz 20	Illés
Cs 21	Dániel, Daniella, Léna
P 22	Magdolna, Magda
Sz 23	Lenke, Borisz
V 24	Kincsó, Kinga
H 25	Jakab, Kristóf, Zsaklin
K 26	Anikó, Anna
Sz 27	Liliána, Olga
Cs 28	Szabolcs, Alina
P 29	Flóra, Márta
Sz 30	Judit, Xénia
V 31	Oszkár, Ignác

augusztus	
H 1	Boglárka, Boglár
K 2	Lehel, Özséb
Sz 3	Hermína, Kira
Cs 4	Dominika, Domonkos
P 5	Krisztina
Sz 6	Berta, Bettina
V 7	Ibolya, Afrodité
H 8	László, Eszmeralda
K 9	Emőd
Sz 10	Lőrinc
Cs 11	Tiborc, Zsuzsanna
P 12	Klára, Letícia
Sz 13	Ipoly
V 14	Marcell, Maximilián
H 15	Mária
K 16	Ábrahám, Rókus
Sz 17	Jácint, Arika
Cs 18	Ilona, Ilka
P 19	Huba
Sz 20	Államalapítás, István, Jajk
V 21	Hajna, Sámuel
H 22	Menyhért, Mirjam
K 23	Bence, Szidónia
Sz 24	Bertalan, Jonatán
Cs 25	Lajos, Patrícia
P 26	Izso, Tália
Sz 27	Gáspár
V 28	Ágoston
H 29	Beatrix, Erna
K 30	Rózsa
Sz 31	Bella, Erika, Hanga

szeptember	
Cs 1	Egon, Egyed
P 2	Dorina, Rebeka
Sz 3	Hilda
V 4	Rozália, Róza
H 5	Lőrinc, Viktor
K 6	Zakariás
Sz 7	Regina
Cs 8	Adrienn, Mária
P 9	Ádám
Sz 10	Hunor, Nikolett
V 11	Teodóra, Igor
H 12	Mária
K 13	Kornél
Sz 14	Roxána, Szeréna
Cs 15	Enikő, Melitta
P 16	Edit, Ditta, Ludmilla
Sz 17	Zsófia, Hildegárd
V 18	Diána
H 19	Vilhelmina, Dorián
K 20	Friderika
Sz 21	Máté, Mirella
Cs 22	Móric
P 23	Tekla, Lina
Sz 24	Gellért, Mercédesz
V 25	Eufrozina, Kende
H 26	Jusztina
K 27	Adalbert
Sz 28	Vencel
Cs 29	Mihály
P 30	Jeromos, Médea

énhozzám jön, azt én nem küldöm el...” (Jn 6,37)

április

P	1	Hugó
Sz	2	Áron
V	3	Buda, Richárd
H	4	Izidor
K	5	Vince
Sz	6	Biborka, Vilmos
Cs	7	Herman
P	8	Dénes
Sz	9	Erhard, Dusan
V	10	Zsolt
H	11	Leó, Szaniszló, Glória
K	12	Gyula
Sz	13	Ida
Cs	14	Nagycsütörtök, Tibor
P	15	Nagypéntek, Tas
Sz	16	Csongor, Joakim
V	17	Húsvét ünnepe, Rudolf
H	18	Húsvéthétfő, Andrea
K	19	Emma
Sz	20	Tivadar, Odett
Cs	21	Konrád
P	22	Csilla, Noémi
Sz	23	Béla
V	24	György, Debóra
H	25	Márk, Márkó, Márkus
K	26	Ervin
Sz	27	Zita, Mariann
Cs	28	Valéria, Nimród
P	29	Péter
Sz	30	Katalin, Kitti, Kata

május

V	1	Amunka ünnepe, Fülöp
H	2	Zsigmond, Zoé
K	3	Irma, Tímea
Sz	4	Flórián, Mónika
Cs	5	Györgyi
P	6	Frida, Ivett
Sz	7	Gizella, Bendegúz
V	8	Mihály, Győző
H	9	Gergely
K	10	Ármin, Pálma, Míra
Sz	11	Ferenc
Cs	12	Pongrác, Gyöngy
P	13	Szervác
Sz	14	Bonifác
V	15	Szonja, Zsófia
H	16	Botond, Mózes
K	17	Paszkal
Sz	18	Erik, Alexandra
Cs	19	Ivó, Milán
P	20*	Bernát, Felícia
Sz	21	Konstantin
V	22	Júlia, Rita
H	23	Dezső
K	24	Eszter, Eliza
Sz	25	Orbán
Cs	26	Mennybemenetel
P	27	Hella
Sz	28	Csanád, Emil
V	29	Magdolna, Magdaléna
H	30	Janka, Zsanett
K	31	Angéla, Petronella

június

Sz	1	Tünde, Kund
Cs	2	Kármén, Anita
P	3	Klotild, Kevin
Sz	4	Bulcsú
V	5	Pünkösöd, Fatime
H	6	Pünkösöd 2. napja
K	7	Róbert, Roberta
Sz	8	Medárd, Zaránd
Cs	9	Félix, Annabella
P	10	Gréta, Margit
Sz	11	Barnabás, Barna
V	12	Szentháromság ünnepe
H	13	Anett, Antal
K	14	Vazul, Herta
Sz	15	Jolán, Vid
Cs	16	Jusztin, Arany
P	17	Alida, Laura
Sz	18	Arnold, Levente
V	19	Gyárfás
H	20	Rafael, Dina, Polett
K	21	Alajos, Leila, Alojzia
Sz	22	Paulina
Cs	23	Zoltán, Édua
P	24	Iván
Sz	25	Vilmos, Maxim
V	26	János, Pál
H	27	László
K	28	Irén, Levente
Sz	29	Péter, Pál
Cs	30	Pál

október

Sz	1	Malvin
V	2	Petra
H	3	Helga
K	4	Ferenc, Edvin, Zóra
Sz	5	Aurél, Galina
Cs	6	Brúnó, Renáta
P	7	Amália
Sz	8	Koppány
V	9	Dénes
H	10	Gedeon
K	11	Brigitta, Gitta
Sz	12	Miksa
Cs	13	Ede, Kálmán
P	14	Helén, Heléna
Sz	15	Teréz, Terézia
V	16	Gál, Aurélia
H	17	Hedvig, Hédi
K	18	Lukács
Sz	19	Nándor
Cs	20	Vendel
P	21	Orsolya, Orsika
Sz	22	Előd, Korinna
V	23	Nemzeti ünnep, Gyöngyi
H	24	Salamon
K	25	Bianka, Blanka
Sz	26	Dömötör, Amanda
Cs	27	Szabina, Szabrina
P	28	Simon, Szimonetta
Sz	29	Nárcisz
V	30	Alfonz, Zenóbia
H	31	Reformáció, Farkas

november

K	1	Marianna
Sz	2	Achilles, Tóbiás
Cs	3	Győző, Hubert
P	4	Károly
Sz	5	Imre, Tétény
V	6	Lénárd
H	7	Rezső, Csenger
K	8	Zsombor
Sz	9	Tivadar
Cs	10	Réka, Ariel
P	11	Márton, Martin
Sz	12	Jónás, Renátó
V	13	Szilvia, Szaniszló
H	14	Aliz
K	15	Albert, Lipót
Sz	16	Ödön, Edmond
Cs	17	Gergő, Hortenzia
P	18	Jenő
Sz	19	Erzsébet, Zsóka, Liza
V	20	Jolán
H	21	Olivér
K	22	Cecília
Sz	23	Kelemen, Klementina
Cs	24	Emma
P	25	Katalin, Katinka
Sz	26	Virág
V	27	Virgil
H	28	Stefánia
K	29	Taksony, Brenda
Sz	30	Andor, András

december

Cs	1	Elza
P	2	Melinda, Vivien
Sz	3	Ferenc, Olívia, Xavér
V	4	Barbara, Borbála
H	5	Vilma
K	6	Miklós, Döníz
Sz	7	Ambrus
Cs	8	Mária, Marion
P	9	Natália, Natasa
Sz	10	Judit, Loretta
V	11	Árpád
H	12	Gabriella
K	13	Luca, Lúcia, Otilia
Sz	14	Szilárda
Cs	15	Valér
P	16	Aletta, Etelka
Sz	17	Lázár, Olimpia
V	18	Augusztina
H	19	Viola, Violetta
K	20	Teofil
Sz	21	Tamás
Cs	22	Zénó, Tifani
P	23	Viktória, Niké
Sz	24	Szenteste, Ádám, Éva
V	25	Karácsony, Eugénia
H	26	Karácsony 2. napja, István
K	27	János
Sz	28	Kamilla, Apor
Cs	29	Tamara, Tamás
P	30	Dávid, Zoárd
Sz	31	Óéveste, Szilveszter

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félélőrája

Kéthetenként
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

LUTHER
KIADÓ

folyóiratok

könyvek

ajándéktárgyak

Hiszem – olvasom – értem

LUTHERKIADO.HU

* Kérjük, ne felejtse el rendelkezni
adója 1 + 1%-áról május 20-ig!

Evangélikusok vagyunk. Népszámlálás
Online: 2022. október 1-jétől 16-ig.
Személyes: 2022. november 20-ig.

Mesék és mesei elemek a Bibliában

Bevezetés

Amióta világ a világ, az ember mesél történeteket, elbeszél eseményeket, és a világról szerzett tudását is ilyen módon adja tovább. Így volt ez már akkor is, amikor még nem alakult ki a beszéd képessége, hiszen táncsal, testbeszéddel vagy éppen a barlang falára festett jelenetekkel az ősember is el tudta „mondani” átélte élményeit vagy megfigyeléseit. Később aztán a szó, a nyelv lehetővé tette, hogy az élet minden szintjén szülessenek történetek, kezdve a hétköznapok egyszerű történéseitől a legmagasabb rendű szimbolikus és szakrális gondolatokig.

A történetmesélés minden kultúra „alapélménye” és rítusa lett. „A történetekben való gondolkodás hozzátartozik az emberhez. Mindarra, amit történeteken keresztül tanulunk meg vagy élünk át, sokkal jobban emlékszünk, mint azokra a tudáselemekre, amelyeket bemagoltunk, vagy amelyeket a fejünkbe vertek. Ennek egyik oka az, hogy a történetek mindig az érzelmeket célozzák meg, mégpedig olyan erővel, hogy egy-egy mese hatása alól nehéz kivonódni. A kognitív pszichológia egyik elmélete szerint »az emberi agy működése nem a logikára, hanem a történetek értésére van programozva [...], a történet a megértés olyan ösvénye, amely elkerüli a bal agyféltekét.«¹

Nagy valószínűséggel ezért terjedt el minden kultúrában, hogy a történeteket – legyen szó meséről, mítoszból, példázatból – nem pusztán a szórakoztatás céljából mesélték, hanem azért, mert egyfajta tudásátadás és tanítási módszer rejlik bennük. Már az archaikus koroktól kezdve megfigyelhető az, hogy a magasabb rendű tanításokat, a transzcendens világról szóló fogalmakat, dogmákat, illetve a belőlük kinövő erkölcsi útmutatásokat történeteken keresztül adták tovább. Az elvont fogalmak ugyanis gyakran elválnak az élettől, meg- és felfoghatatlanok az átlagember számára, ezért az általuk közölt üzenet, tanítás sem tudja kifejteni hatását. A történetek, mesék által azonban „aprópenzézé” válik mindez, az elvont síkról kilépve a

köznapis valóságba ágyazódik.² „A (normatív) bölcsesség az élet formáit (szokásokat, erkölcsöket) formálja és alapozza meg, a (formatív) mítosz ezzel szemben az élet értelmezésének vet alapot.”³

Ez a fajta fogalmi megkülönböztetés kérdéseket vet fel arra nézve, hogy milyen értelemben beszélhetünk szakrálisról a történetekkel, mesékkel kapcsolatban. Hordoznak-e szakrális tartalmakat a mesék is, vagy ez kifejezetten a mítoszok, a bibliai és más vallásokhoz tartozó történetek sajátja? Vannak-e mesék a Bibliában, vagy mesék-e a bibliai történetek? Mitől válhat egy szöveg „szentté”, mi emel ki egyes írásokat, történeteket a profánitás világából, és teszi őket létezésünk alapműveivé?

A mítoszok, mesék

és a bibliai történetek szakrális jellege és kapcsolódási pontjai

„Müthophilosz – Arisztotelész nevezi így magát – az, aki szívesen hallgat meg történeteket: napi pletykákat, legendákat, fabulákat, mondákat, eposzokat, útleírásokat, meséket, bűnügyi regényeket s

sajátosság pedig legfőképpen abban nyilvánul meg, hogy a „mítosz nem egy irodalmi műfaj, hanem bizonyos világlátás, világról alkotott elképzelés, amely többnyire az elbeszélés formáját öltötte”.⁶ A mítoszok az emberi kultúra egyik legfontosabb és legjelentősebb pillérét alkotják. Egyszerűen szólva azt mondják el, hogy milyen is a világ valójában, hogyan keletkezett, és hogyan kell benne élnünk. Mindezt archaikus nyelven és szimbólumokkal fejezik ki, és cselekményük távoli (többnyire történelem előtti) időben játszódik. Ennek ellenére minden korban és időben modellértékűnek, példateremtőnek számítanak.⁷ „A mítosz olyasmis, ami nemcsak egyszer történt meg, hanem bizonyos értelemben mindig is történik [...] a történelmen túlmutatva, az emberi lét időtlen aspektusáról szól, amelynek segítségével kilábalhatunk a véletlenszerű események kaotikus sodrából, s megpillanthatjuk a valóság lényegét.”⁸

Mára azonban a mítosz fogalma leértékelődött, és olyan történetekre vonatkozik, amelyek nem „igazak”, azaz nem felelnek meg a valóságnak. A mítoszok

„Az ember tehát a mítoszok segítségével tájékozódhat a világban, általuk ismerheti meg önmagát, létének értelmét és célját.”

bármilyen más, ami csak történet. A mítoszok egészen egyszerűen szólva épp ilyesmit: történetek.”⁴ Platon pedig, aki elsőként használta a *mitológia* kifejezést, egyszerűen történetek elbeszélését értette rajta.

G. S. Kirk azonban *A mítosz* című művében megállapítja, hogy a mítoszoknak rendelkezniük kell valami olyan sajátos vonással, amely érdemessé tette őket a továbbadásra, hiszen voltak olyan történetek, mesék, amelyeket elmondtak, majd rögtön feledésbe is merültek.⁵ Ez a

azonban sohasem a történelmi események sorrendjében követik a történeteket, „mégis a legmélyebb értelemben »igazak«: mélységes bölcsességgel vannak telítve, gazdag, sokrétű a jelentésük, és felismerhetjük magunkat bennük, feltehetjük mindegyikben személyes vagy kollektív személyazonosságunkat.”⁹ Az ember tehát a mítoszok segítségével tájékozódhat a világban, általuk ismerheti meg önmagát, létének értelmét és célját. Ilyen értelemben a mítoszok az identi-

HOUSTON HANNA: GENÉZIS (RÉSZLET, 2019)

tással is kapcsolatban vannak: arra adnak választ, hogy kik vagyunk, honnét jövünk, és hol a helyünk a kozmoszban. Azokat a hagyományozott szent történeteket őrzik, amelyekre a csoport saját egysége és egyedisége tudatát alapozza.¹⁰

Ezek a szent történetek azonban csak akkor vezetnek az embert, és adnak megfelelő válaszokat az emberi lét problémáira, ha ő újra és újra átéli, azaz megcselekszi a bennük feltárolt eseményeket. Ez pedig a rítusban, a rítus által lehetséges. A mitológia tehát elválaszthatatlan a rítusoktól, amelyek alaptörvénye a szigorú ismétlődés és megjelenítés. Ez a fajta törekvés a mítoszokban megjelenő (világ-) rend fenntartására, illetve helyreállítására irányul. Az ismétlés révén az utánpótlás

tanulás metódusa nyilvánul meg, míg a megjelenítés egyfajta értelmezési keretet ad a cselekménynek. „A rítusok arra valóak, hogy elevenen tartsák a csoport identitásrendszerét, az önazonosság tekintetében releváns tudásból juttassanak a résztvevőknek. Lendületben tartják a »világot«, így teremtik meg és reprodukálják a csoport identitását.”¹¹

A szent elbeszélések, mítoszok átadása, megjelenítése (táncsal, énekkel, drámával) általában szent keretek között történik és történik, azaz a kultusz szerves része. „[M]inden mítosz egy olyan eseményről szól, amely in illo tempore (abban az időben, annak idején) s ennek következtében precedensként szolgál bármiféle olyan cselekedet és »helyzet« számára,

amely ennek az eseménynek későbbi megismétlése. Minden rítus, az ember által végrehajtott bármiféle jelentéssel bíró cselekvés egy mitikus archetípust ismétel meg [...]. Az, aki elvégz valamilyen rítust, átlép a profán időn és téren, ugyanígy az, aki valamilyen mitikus modellt utánoz vagy (résztvevőként) rituálisan meghallgat egy mítoszt, elszakad a profán létől, és a Nagy Időben találja magát.”¹² A mítoszok szakrális vonatkozása tehát nem elsősorban tartalmukban keresendő, hanem a kultusszal való összefüggésükben. Armstrong megállapítása szerint ugyanis a mítosz és a kultusz egyenrangú partnerekként közvetítik a szentség érzését, méghozzá rendszerint együttesen, máskor azonban a rítus kerül előtérbe.¹³ ►

A mítoszokkal ellentétben a mesék szakrális vonatkozásainak vizsgálata nem ennyire egyértelmű. Vannak olyan kutatók, akik elutasítják a mesék és a szakralitás kapcsolatának lehetőségét, mondván, hogy a „mese részben a szakrális tudatformák hanyatlásának eredménye, s ahol a szakrális tudatforma már nem képes egységes és állandó, mitologikus-vallásos világgép megteremtésére és fenntartására, ott megnő a képzelet szerepe, megindul a fikcionalizálódás, a mesévé válás folyamata”.¹⁴ Kirk még tovább megy a mesék és mítoszok megkülönböztetésében, ugyanis azt mondja, hogy

zelítéséből, értelmezéséből ered, hogy az nem általános emberi sajátosság, hanem történeti-történelmi jelenség, amely az emberi tudat egy fejletlenebb fokán jött létre.¹⁶ Ezzel szemben áll az a magyarázat, miszerint „az archaikus korban a szóbeli hagyományozódás évszázadokon keresztül bizonyította, hogy a meséken és mítoszokon keresztül is birtokba lehet venni a világot, hiszen mindkettő a világ megértésének egyik formája.

A mesét hallgató gyerek vagy felnőtt a meséken keresztül nemcsak a teremtett világhoz tud közvetlenül kapcsolódni, hanem ahhoz a kozmikus rendhez is,

együtt alkották a különböző népek írásbeliség előtti irodalmát. Többnyire száz-hagyomány útján terjedtek, és gyakran össze is mosódtak a mesélés folyamatában. Voltak mesék, amelyek különváltak a mítoszoktól, voltak azonban olyanok is, amelyek beléjük olvadtak. Mindenesetre a mítosz és a mese is a szimbólumok nyelvén közvetíti az archaikus, illetve tudattalan tartalmakat.¹⁹

Ezeket az összefüggéseket vizsgálva adja magát a kérdés, hogy van-e, lehet-e kapcsolódási pontokat felfedezni a Biblia és a mitológiák, mítoszok, mesék világa között. Elsőként megállapíthatjuk, hogy ha a szakralitás elsődleges, teológiai értelmét nézzük, egyértelmű a Biblia szent mivolta, hiszen mint az Isten kijelentését tartalmazó irat évezredek óta a kultusz, sőt a kultuszok része, a zsidó és a keresztény gondolkodás essenciája, „zsinórmértéke”. Erre utal a Szentírás elnevezés is, ami azonban nem jelenti azt, hogy egyetlen, egységes stílusban, műfajban íródott műről van szó. A benne található iratok, írások, könyvek különböző korokban keletkeztek több szerző [...] munkája nyomán, gyakran szerkesztés eredményei. Feltűnő azonban még e műfaji sokféleség között is, hogy milyen nagy jelentőséggel bírnak a bibliai elbeszélések, történetek. Kimondhatjuk, hogy ezek határozzák meg a Biblia alaphangját, karakterét.

Nem véletlen ez, hiszen mind a zsidó, mind a keresztény vallás személyes Istent ismer és imád, aki megszólítható és megszólító, akivel kapcsolatba lehet kerülni, és aki maga is kapcsolatba lép az emberrel. Éppen ezért a róla szóló üzenet „tételes igazságként nem mondható el”.²⁰ A legelemibb és legfontosabb tanításokat, az emberi lét alapvető kérdéseire adott válaszokat, amelyek egzisztenciális és elementáris módon érintik és érik el az embert, nem a dogmák és a teológiai tantételek, elméletek szövevényéből ismerhetjük meg, hanem azokból a nagyon mély, archaikus tudásanyagot hordozó őstörténetekből, evangéliumi történetekből, amelyek emberi sorsokat, élet- és döntéshelyzeteket tárnak fel előttünk. Hans Weder egyenesen azt mondja, hogy „aki megérti, hogy a keresztény hit számára mennyire szükségesek a történetek, megérti ezt a hitet [...], mert a keresztény hit történetek mesélésében nyilvánkozik meg”.²¹ Ezt tükrözi a zsidó-keresztény világgép is, amelyben a világ

SZOBORCSOPORT AZ ERECHTHEIONON (KR. E. 421-405)

a népmesék cselekményei történelmi időkben játszódnak, és egyszerű társadalmi helyzetekre reflektálnak, a köznapi félelmekre és vágyakra építenek, illetve arra, hogy az emberek nagyra értékelik a leleményes megoldásokat. Továbbá azt állítja, hogy a mesékben gyakran egyfajta vágyteljesítő fantázia jelenik meg.¹⁵

A mesékkel foglalkozó tudósok és szakemberek nagy többsége azonban nem von ilyen éles határokat a mesék és mítoszok világa között. Jóllehet műfaji, tartalmi különbségeket felfedezhetünk, azonban a mesék, mítoszok, szakrális elbeszélések eredetére, céljára, funkciójára vonatkozó megállapítások gyakori egyezéseket, megfeleléseket mutatnak. Bódis Zoltán megállapítása szerint a szakralitás „megtagadása” a meséktől tulajdonképpen a szakrális fogalmának azon megkö-

amelyről nincs közvetlen tapasztalata, csak sejti, hogy létezik.”¹⁷ Bódis ezzel kapcsolatban arra az indiai hagyományra hivatkozik, amely a mesében olyan testi vagy tudati lehetőségeket megmozgató erőt és létalakító tényezőt lát, amely máshol nincs vagy nem így van jelen. Ehhez kapcsolódóan említi meg azokat a tibeti, illetve zen buddhista gyakorlatokat is, amelyekben a meditáció tárgya egy-egy meseszöveg vagy mesei struktúrát követő történet, és amelyeknek nyelvhasználati módja is nagyon sokszor tartalmaz olyan elemeket, amelyek a fenti határátlépéssel rokoníthatók.¹⁸

Bruno Bettelheim is rámutat arra *A mese bővölete és a bontakozó gyermeki lélek* című művében, hogy a mítoszok és a mesék a legtöbb kultúrában nem különültek el egymástól élesen, sőt inkább

folyása is lineáris, azaz egyetlen történetként jelenik meg, amelynek van kezdete, és lesz vége. Teológiai nyelven szólva ez az úgynevezett üdvtörténet, avagy világdramma, amelynek mi is részesei és alakítói vagyunk saját sorsunkkal, történeteinkkel, és amelyben az Isten nem egyfajta rendezőlyként jelenik meg, hanem újra és újra belép a történetbe, s végső soron emberi sorsot (történetet) vesz magára. Így lesz „Istennek és embernek közös története”.²²

A sokféle műfajú bibliai szövegek között találhatunk más népektől vagy közös kultúrkincsből átvett meseelemeket, sőt egészen rövid meséket is, de a bibliai történetek és a mesék műfajilag nem azonosíthatók. Műfaji szempontok alapján azt láthatjuk, hogy az archaikus mesékkel szemben a bibliai történetek nagy többsége nem elképzelt vagy szimbolikus helyszíneken és térben, elképzelt szereplőkkel játszódik, hanem nagyon is konkrét eseményeket ír le, hozzánk hasonló embereket mutat be. A tipizált mesei és mitológiai hősökkel ellentétben a Bibliában hús-vér emberekkel találko-

hatunk, akik esendők, változásra, belső átalakulásra képesek. Ennek megfelelően a bibliai történetek árnyaltabb és realiztikusabb helyzeteket mutatnak be, és sokszor nyitottan végződnek, azaz az olvasó vagy hallgató továbbgondolhatja még őket. Ezzel szemben a mese végki-
menetele „kiszámítható”, hiszen mindig a jó győz, leküzdve a nehézségeket és a gonoszt. Jóllehet a bibliai történetek sok esetben történelmileg is hiteles adatokat, szereplőket említenek, mégsem beszélhetünk pusztán kortörténeti dokumentációról vagy tudósításról – ahogyan azt a múlt század közepén megkísérelték –, sokkal inkább olyan szövegekről, amelyek nem „tükrözik, hanem teremtik a valóságot”.²³

Téves tehát az a teológiai gondolkodás, amely szerint a bibliai történeteket az különbözteti meg a meséktől és a mítoszoktól, hogy míg azok igazak, az utóbbiak nem igazak, kitalált történetek. „Nem azért nem mese, mert ez igaz, az meg hamis, hanem azért nem mese, mert műfaját tekintve Isten önkijelentésének része [...], híradás Isten cselekvéséről.”²⁴

Azt jelenti ez, hogy a Bibliában a szó igévé, azaz „Isten által vezérelt történéssé és eseménnyé” válik. A zsidó hagyományok szerint Isten a szövegen keresztül teremt a világot, és hozzátehetjük, hogy a szövegen keresztül lép kapcsolatba az emberrel. Ahol ez megtörténik, ott megvilágosodik a létezés – mondja Fabiny Tibor.²⁵

„Az Isten és szóban Ebeling azt írja, hogy a szó nem csupán értelmezés tárgya, hanem a szónak magának hermeneutikai funkciója van: a szó megnyitja a megértést. A hagyományos nyelvészlelet azt képviselte, hogy a szavak jelölnek valamit, az ebelingi hermeneutikában a szó, azaz az ige cselekszik: az embert hívóvé akarja tenni, az Isten igéjévé vált szó vagy szöveg coram Deo, azaz Isten elé állítja az embert.”²⁶ A bibliai történetek ereje és hatása tehát abban rejlik, hogy azok nem csupán egyszerű eseménysort beszélnek el, hanem folyamatosan történő kinyilatkoztatásról van szó, amelynek a mindenkor emberrel szemben igazságigénye van. „A kinyilatkoztatás szövege nem az igazi esemény leírását, hanem az esemény igazi leírását nyújtja.”²⁷ ▶

CHANTELLE AND BURGEN THORNE: JÓNÁS ÉS A CET

PÉTER PAUL RUBENS: DÁNIEL AZ OROSZLÁNOK BARLANGJÁBAN (1614-1616 KÖRÜL)

Ezen a ponton hozható összefüggésbe a mese és a mítosz és minden szöveg, ugyanis mindegyiknek jellemzője, hogy elsősorban „a nyelvben, nyelvként jelenik meg”, azaz „az ilyen típusú szöveg nem mint információ vagy üzenet működik, hanem sokkal inkább mint kód. Átalakítja az olvasó vagy hallgató identitását és énképét. Amikor egy szöveget kódként használunk, azt mondjuk magunknak: »Ez érint engem, ez nekem szól.«²⁸ Ratzinger szerint a szövegek értelmezése nem történhet pusztán objektív vizsgálódások alapján, hanem egyfajta „belépést és együttlételet” kíván, amely ebben az esetben a megismerés alapfeltétele. A bibliai szövegeknél ez azt jelenti, hogy „az ember mint személy saját történetével és válasza szomjazva belép a szövegbe”.²⁹ Ekkor párbeszéd jön létre a mindenséggel, azaz az olvasó vagy hallgató átélheti az Istennel való találkozás valódi élményét. Ennek a párbeszédélménynek a megtapasztalására lehetőség kínálkozik a rítusban és a liturgiában is.³⁰ A szakralitás megjelenését tehát nem elsősorban a szövegek szintjén kell látnunk, hanem sokkal inkább egy olyan kommunikációs folyamatban, amely nem a megértésre törekszik, hanem arra, hogy a teljes személyt megérintse, hatást gyakoroljon rá.³¹ Ez a megállapítás egyszerre

igaz a mítoszokra, a mesékre és a bibliai történetekre is. Ez az úgynevezett „szakrális kommunikáció”.

„A szakrális és szekuláris szöveg közötti egyik különbség Robert Detweiler szerint az, hogy az előbbi általában életet alakító erővel bír, és önmaga körül közösséget teremtve ezt az erőt nemzedékről nemzedékre továbbadja.”³² Láthatjuk tehát, hogy ha a történeteket nem csupán műfajilag és szövegszinten vizsgáljuk, hanem funkciójuk, hatásuk és hagyományozódásuk szempontjából, akkor bizony nehéz élesen szétválasztani egymástól a meséket, a mítoszokat és a bibliai történeteket. „Mily lényegbeli rokonság áll fenn Szentírásunk egyes elbeszélései és a mese közt, abból is kiviláglik, hogy könnyen egymásba olvadnak.”³³

Mivel az ősi kultúrákban a meséknek évszázadokon keresztül óriási jelentőségük volt, természetes az is, hogy a Szentírás is felhasználja a mesét, meseelemeket, mítoszokat. „Ne vedd kevésbé a mesét, példázatot, mert általa megmarad a tudományod” – tartja a héber mondás.³⁴ A héber mese egészen a Szentírás ősi idejére nyúlik vissza, és jellemzője, hogy a zsidó vallásosságnak és erkölcsiségnek lett a szemléltetője és hirdetője. Találhatunk az *Ószövetségben* átvett, közvetített, átalakított, sőt alkotott mesé-

ket is. Heller Bernát *A héber mese* című művében megállapítja, hogy jóllehet már Salamon királyról is azt olvashatjuk (1Kir 5,12–14), hogy háromezer másált, azaz példabeszédet, hasonlatot, mesét költött, nem bizonyított, hogy itt valóban a klasszikus értelemben vett mesékről van szó.³⁵ „Kétségtelen mese – írja Heller – csak kettő akad Szentírásunkban. Jellemző: mindkettő növénymese. Híresebbik az a mese, melyet Gedeon fia Jótham mond el, midőn Sichem lakói Gedeon leghitványabb fiát, Abimelechét tették meg királlyá (Bír 9,7–15). [...] A másik, ugyancsak tövisbokról mesét Jóás, Izrael királya alkalmazza, amidőn őt Amacjah, Judea királya mérkőzésre hívja (2Kir 14,9; 2Kron 18).”³⁶ Ezekon kívül számtalan mesei, mitikus indítékot, fordulatot és vonást, vándorló meseelemeket fedezhetünk fel a bibliai történetekben. Ilyen például Jónás történetében, amikor elnyeli és kiköpi őt a cethal, vagy a nagy erejű Sámson, az óriás Góliát, Bálám beszélő szamara, a tehének, amelyek hazahozzák a szövetség ládáját a filiszteusok földjéről, a hollók, amelyek Illés prófétát táplálták, az oroszlánok, amelyek nem bántják Dánielt, Potifárné vádja, Jefte áldozata,³⁷ Salamon ítélete.

Az *Ószövetségben* egész sor olyan költemény is található, amelyekben az eredeti-

leg prózai elbeszéléseket magas költészetté formálták. Ilyen költemények néha a babiloniai eposzok stílusában pompássá, fantasztikussá tették a régi, egyszerű meséket. Feltételezhetően kellett lennie egy tulajdonképpeni meseköltészettnek, amely átvette a mesék motívumait, és általuk mondott ki bizonyos igazságokat. Olyan körre kell gondolnunk, ahol különleges művészetként őrizték a mesemondást. Ezeknek a történeteknek a magas rangját mutatja az is, hogy gyakran a királyoknak mesélték őket.³⁸ A próféták, zsoltárirók is gyakran fordultak a meseanyagokhoz, mesemotívumokhoz, mesei képekhez, és allegóriáikban, történeteikben felhasználták őket, hogy általuk fejtsék ki mondanivalójukat.

Izrael mesemondása mindig is összekapcsolódott a történelmi emlékezettel, minek következtében a meseanyag nagy részét megtartották ugyan, de átruházták történelmi eseményekre vagy személyekre.³⁹ Voltak azonban olyan mesék is, amelyek – mivel ellentétben álltak az izraeli vallással – erősen megváltoztak. Ennek leggyakoribb oka az volt, hogy a mesék vagy mítoszok tudtak más „isten létmódokról, létezőkről”, amelyeket Jahve alakja és parancsolatai kiszorítottak az elbeszélésekből. Némely esetben megmaradtak ugyan, de például Jahve szolgáivá, azaz a magasabb rendű vallás szimbólumaivá lettek (mint a kerubok).

Jahve „belépése” a mesékbe, mítoszokba a teljes hangjukat megemelte, megváltoztatta úgy, hogy erősen elmosódott az eredeti műfaj. Ez érvényesül túlnyomó részben a bibliai őstörténetekben. Ma már az izraeli mesékkel parabolák, allegóriák, fabulák, példázatok formájában találkozhatunk, például az *Újszövetségben* Jézus példázataiban.

A teológia egyes irányzatai szigorúan elhatárolódnak azonban annak lehetőségétől, hogy a bibliai történeteket a mesékkel, mítoszokkal hozzuk összefüggésbe. Ez feltehetőleg abból a sajnálatos tényből ered, hogy a mese mint önálló műfaj degradálódott, infantilizálódott, azaz kisebbségévé vált az irodalmi műfajok között. Amikor manapság meséről, sőt tegyük hozzá: mítoszlól beszélünk, valami olyasmire gondolunk, aminek csekély az igazságtartalma, esetleg gyerekek szórakoztatására lehet alkalmas. Ezért a bibliai vallás magas és szigorú szellemisége nem viseli el a „kis pontnak” számító meséket, és szinte teljesen kiirtotta őket a hagyományozás.

A múlt század első felében Bultmann a Biblia megértésének elsődleges akadályát a mitológiai világképben látta. Mitológiátlanítási elmélete éppen arra irányult, hogy a szövegekről le kell hántani a korhoz kapcsolódó világképet, és akkor juthatunk el a szövegek által közve-

tített valódi üzenethez, a kérügmához.⁴⁰ Tulajdonképpen ezt erősíti meg az úgynevezett történetkritikai exegetikai módszer is, amely a szöveg jelentését a szerző szándékában véli felfedezni, és a szövegre mint eszközre tekint, amely mögött fel kell fedezni a valódi történéseket, tényeket, mert egyedül az a „valóság”.⁴¹

Ez a szemlélet azonban figyelmen kívül hagyja, hogy a Bibliában szereplő történetek nem történelmi, régészeti igazságként jelennek meg, hanem olyan metaforikus, képi nyelven elbeszélte „vallásfolyammá” váltak, amely magában foglalja Isten áldó és szabadító jelenlétének élményeit, rejtőzködésének, hallgatásának emlékeit, és mindeközben magába öleli a hétköznapi, kis életek történeteit is.⁴²

■ KUSTÁRNÉ ALMÁSI ZSUZSANNA

.....
A szerző (1974) református lelkész, bábkészítő, bábos, a Debreceni Református Hit tudományi Egyetem Katechetikai Központ vezetője, a bibliai és szakrális történetek, mesék bábjátékos és dramatikus feldolgozásának kutatója, művelője és oktatója, a Fabula et Figura Műhely családi bábszínház alapítója és játékos, 2018–2021 között a Magyar Művészeti Akadémia művészeti ösztöndíjprogramjának ösztöndíjasa.
.....

A tanulmány a Credo evangélikus folyóirat 2021/4. számában jelent meg.

JEGYZETEK

- BOLDIZSÁR Ildikó 2010. Meseterápia. Mesék a gyógyításban és a mindennapokban. Magvető Kiadó, Budapest. 24. o.
- KOZMA Zsolt 2002. Jézus Krisztus példázatai. Iránytű Alapítvány, Gödöllő. 10. o.
- ASSMANN, Jan 2013. A kulturális emlékezet. Írás, emlékezés és politikai identitás a korai magaskultúrában. Ford. Hidas Zoltán. Atlantisz Kiadó, Budapest. 145. o.
- MARQUARD, Odo 2001. Az egyetemes történelem és más mesék. Ford. Mesterházi Miklós. Atlantisz Kiadó, Budapest. 78. o.
- KIRK, G. S. 1993. A mítosz. Ford. Steiger Kornél. Holnap Kiadó, Budapest. 67., 71. o.
- BOLDIZSÁR 2010, 70. o.
- Mircea Eliade Vallástörténeti értekezés című művében beszél az úgynevezett „mitikus modellről, ami a racionalista tapasztalatnál sokkal mélyebben tárja föl az istenség struktúráját, ami az attribútumok fölött áll és minden ellentétet egyesít magában”. ELIADE, Mircea 2014. Vallástörténeti értekezés. Ford. Sujtó László. Helikon Kiadó, Budapest. 599. o.
- ARMSTRONG, Karen 2006. A mítoszok rövid története. Ford. Árok szállás Zoltán. Palatinus Kiadó, Budapest. 10–11. o.
- BOTTERO, Jean – QUAKNIN, Marc-Alain – MOINGT, Joseph 1998. Isten legszebb története. Ki a Biblia Istene? Ford. Tompa Mária. Kairosz Kiadó, Szentendre. 90. o.
- ASSMANN 2013, 145–146. o.
- Uo. 146. o.
- ELIADE 2014, 614. o.
- ARMSTRONG 2006, 79. o.
- BÓDIS Zoltán 2014. A mesésző igazsága. Czifra János cigány mesemondó meséi. Didakt Kiadó, Debrecen. 37. o.
- KIRK 1993, 71. o.
- BÓDIS 2014, 37. o.
- BOLDIZSÁR 2010, 94. o.
- BÓDIS 2014, 32. o.
- BETTELHEIM, Bruno 2004. A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek. Ford. Kúnos László. Corvina Kiadó, Budapest. 29. o.
- BAUMGARTNER, Isidor 2003. Pasztorálpszichológia. Semmelweis Egyetem TF – Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány – Híd Alapítvány, Budapest. 565. o.
- WEDER, Hans 1986. Neutestamentliche Hermeneutik. Theologischer Verlag, Zürich. 332. o.
- BÖLCSKEI Gusztáv 1995. Az evangélium: a kiengesztelés jó híre. In: Balla Bálint – Békés Gellért (szerk.): Az evangélium közös szolgálatunk ma. Kiengesztelés és megbékélés. Katolikus Szemle, Pannonhalma. 30. o.
- FABINY Tibor 2009. Sztörténetek. Hermeneutikai, teológiai és irodalomtudományi tanulmányok. Luther Kiadó, Budapest. 193. o.
- BODÓ Sára 2009. Bibliai történet és/vagy mese? A bibliai történetek mesészerű átélése kisiskolás korban. Magyar Református Nevelés, 10. évf. 3. sz. 8. o.
- FABINY 2009, 193. o.
- Uo. 190. o.
- BOTTERO–QUAKNIN–MOINGT 1998, 56. o.
- LOVÁS Irén 2011. Szakrális kommunikáció. L'Harmattan Kiadó, Budapest. 76. o.
- BAUMGARTNER 2003, 575. o.
- WIKSTRÖM, Owe 2000. A kifürkészhetetlen ember. Ford. Széchy Orsolya. Animula Kiadó, Budapest. 53–54. o.
- BÓDIS 2014, 45. o.
- FABINY 2009, 182. o.
- HELLER Bernát 1996. A héber mese. Makkabi Kiadó, Budapest. 12. o.
- Uo. 7. o.
- Uo. 9. o.
- Uo. 9–10. o.
- Hasonlóképpen áldozta fel a fiát a diadalmasan hazatérő Maiandrosz.
- GUNKEL, Hermann 1921. Das Märchen im Alten Testament. J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) Verlag, Tübingen. 12–13. o.
- Uo. 167. o.
- FABINY 2009, 216–217., 227–231. o.
- Uo. 116. o.
- VARGA Gyöngyi 2015. Tanuló közösség és „narratív” hit. Tudásátadás az Ószövetség világában. In: Szabó Lajos (szerk.): Teológia és oktatás. Luther Kiadó, Budapest. 22. o.

Soproni licista gyógyította Tolsztojt

Dušan Makovický emlékezete

Halálának századik évfordulóján személyes hangvételű írással emlékezünk Dušan Makovický orvosra, a soproni líceum egykori diákjára, aki Lev Tolsztoj háziorvosaként az orosz irodalom kiválóságait ismerhette meg.

Dušan Makovický (képünkön jobbra) a Liptó vármegyei Rózsahegyen (Ružomberok, ma Szlovákia) 1866. december 10-én született lengyel származású, ágostai hitvallású evangélikus családban. Otthon anyanyelvi szinten beszéltek szlovákul, németül, magyarul és lengyelül. Emil nevű bátyjával Nagyőrösön járt a református gimnáziumba, onnan kerültek a soproni líceumba 1883-ban, ahol Dušan 1885-ben érettségizett.

1885-től a prágai Károly Egyetem orvostanhallgatója. 1891-ben kapott diplomát, majd két és fél évet töltött Innsbruckban egy sebészeti klinikán. Több hónapig dolgozott a budapesti egyetem belgyógyászati klinikáján. 1894-től 1904-ig orvosként, illetve könyvkiadóként működött Zsolnán. Kiváló szociális vénával megáldott orvos volt, ezt igazolja a trachomáról (szemgyulladásról) írt könyve. Zsolnai működésének idején társasegyletet alapított. Elkötelezett híve volt Semmelweis Ignác tanainak. Családja a Matica slovenská kulturális és tudományos intézmény egyik létrehozója.

Mivel Makovický a már említettekén kívül franciául is, és oroszul is beszélt (rengeteget fordított magyar nyelvből szlovákra, illetve oroszra), nem csodálkozhatunk azon, hogy a világhírű orosz író, Lev Tolsztoj felfigyelt rá. Évekig leveleztek, majd 1894-ben és 1897-ben Dušan meglátogatta az író Jasnaja Poljanában. 1904-től végül Tolsztoj háziorvosa lett, de mellette a környező falvak betegeit is ellátta.

Makovický az íróval kapcsolatos emlékeit, élményeit naplójában örökítette meg, amely aztán *Tolsztojnál Jasnaja Poljanában* – *Dušan Makovický* naplója címmel látott napvilágot. Az eredetileg titkosírással készített feljegyzések tárgyilagosan ábrázolták az író mindennapjait, családjának tagjait, barátait, korának neves művészeit és tudósait. Az utóbbi években került elő Mahátma Gandhi Dušan Makovickýhoz írt levele, amelyben kéri saját maga számára a nagy író aláírását.

Tolsztoj 1910-ben bekövetkezett halála után gyökeres változások következtek be Makovický életében is. Bár még maradt Jasnaja Poljanában, az első világháború kitörése után csatlakozott egy II. Miklós (1894–1917) cár bel- és külpolitikája ellen tiltakozó orosz értelmiségi csoporthoz. Ezzel magyarázható, hogy a hatóságok letartóztatták, és tíz hónapra a tulai börtönbe zárták.

Kiszabadulása után tovább dolgozott, majd feleségül vette Matrjona Orehovát, akivel 1920. november 21-én érkezett vissza Rózsahegyre. A trianoni békediktátum után a politikai helyzet elviselhetetlenné vált Dušan doktor számára. Depressziója egyre fokozódott, turócszentmártoni orvosi állását nem tudta ellátni.

Makovický utolsó heteiről a leghitelesebb leírást bizonyára Pásztor Árpád újságíró készítette. Amikor a doktor hazatért szülővárosába, az újságíró hamarosan felkereste, és a találkozásról 1921. január végén *Az Est* című újságban a következőképpen írt: „Makovický reumasán, betegen ért haza. Fizikuma teljesen tönkrement. Nem leli a helyét. Főképpen az aggasztja, hogy írásai, feljegyzései kint, Oroszországban maradtak.” [*Ezeket a mondatokat Az Est című lapban nem, de Pásztor Árpád Tolsztoj tragédiája című, 1929-ben megjelent könyvében megtaláltuk.* – A szerk.]

Kislányának világra jöttét Makovický már nem érthette meg: 1921. március 12-én szülővárosában önkézevel vetett véget életének, Anna Ludmilla 1921. augusztus 11-én született meg Pozsonyban.

A tragikus sorsú orvos emlékét családja és a soproni líceum diákjai azóta is ápolják.

■ PROF. DR. MAKOVITZKY JÓZSEF

A szerző evangélikus orvos, patológus, professor emeritus (Heidelbergi és Freiburgi Egyetem, Németország)

Clevelandben is Erős Vár

*Magyar lutheránusok a tengerentúlon
– interjú Tamásy Éva lelkésszel*

Kettős jubileumot ünnepelt idén az amerikai magyar evangélikusság, hiszen nyolcvanéves az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia, az Erős Vár című újság pedig immár kilencven éve jelenik meg a tengerentúlon. Ebből az alkalomból beszélgettünk Tamásy Éva evangélikus főesperessel, Clevelandben szolgáló lelkésszel az egyesült államokbeli magyar ajkú evangélikusok mindennapjairól.

– Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia [AMEK] a megalakulása, 1941 óta segíti az Észak-Amerikába került magyar evangélikus híveket. Annak idején tizenhármas magyar származású lelkész szolgált a tizenhárom magyar ajkú gyülekezetben. Milyen céllal hozták létre a konferenciát?

– Az akkori lelkészek szükségét érezték annak, hogy összefogjanak. A fő cél az volt, hogy az egymástól távol élő gyülekezetek mégis összetartozzanak egy lelki háttérben. Az AMEK így az Egyesült Államokban élő magyar evangélikus kö-

zösségek erősítését, a kapcsolatok ápolását, a találkozási lehetőségek bővítését szolgálta.

– A külhoni gyülekezetek sajátossága, hogy nemcsak az evangélium üzenetének hirdetői, közösségépítők, hanem az anyanyelv ápolói és megtartói is. Miként valósult ez meg Észak-Amerikában?

– Az első itteni magyar evangélikus gyülekezet 1908-ban alakult meg. Az első kivándorlók bányamunkások voltak, és bár szegényes körülmények között éltek, összetartottak. Saját házuk még nem volt, de már érett bennük a gondolat,

hogy templomot fognak építeni, ahol az istentiszteletek magyar nyelvűek lesznek. Vallották, hogy „számolni és imádkozni csak anyanyelven lehet”, vagyis óriási erőforrás volt számukra a magyar nyelv. Az első telepeselek együtt dolgoztak, és Cleveland városának Buckeye negyedében laktak. Katolikus, református, evangélikus templomuk volt. Annyira összetartó közösség voltak, hogy legtöbbször nem is tanult meg angolul. Állítólag a színes bőrű postás tanult meg magyarul, hogy társalogni tudjon, és azért, hogy kiigazodjon a Kossuth Lajos, Széchenyi István és egyéb magyar nevű utcákban. Az itteni lelkészek nagyon fontosnak tartották, hogy mindenképpen legyen magyar nyelvű istentisztelet. Legfőképpen talán ennek köszönhető, hogy a magyar közösség immáron közel öt nemzedéken át megtartotta anyanyelvét. ►

A clevelandi gyülekezet

– „A magyar evangélikusságnak a buzgóságára és becsületességére épült ez az újság. S a magyar evangélikusságnak a buzgóságától és becsületességétől függ, hogy valóban életképes lesz-e vagy sem” – olvasható a szerkesztő tollából az *Erős Vár* első, 1931 októberében megjelent lapszámában. Kilencven év távlatából láthatjuk: az újság olyannyira életképes lett, hogy ma is az evangélium üzenetének hirdetője, egyúttal a közösség meghatározó lapja. Mit jelent a ma élőknek az *Erős Vár*?

– Dr. Mekis Évával, a torontói evangélikus gyülekezet felügyelőjével hat éve szerkesztjük közösen a lapot. Korábban nagyon sokáig Bernhardt Béla főesperes végezte ezt a szolgálatot a maga precizitásával. Amíg vannak magyar ajkúak – nem csak evangélikusok, hanem katolikusok, reformátusok is –, akik igénylik és szeretik olvasni az újságot, addig örömmel készíjtjük. Ma évente háromszor-négyszer jelenik meg négyszázötven példányban. Postai úton terjesztjük. Az Egyesült Államokon kívül Kanadába, Németországba, Dél-Amerikába, Ausztráliába és Magyarországra is eljut, és a lapszámokat digitálisan is közzétesszük. Igyekszünk igényes és színvonalas cikkeket közölni.

– „Nem tudjuk, hogy mit álmodtak rólunk, a későbbi nemzedékről, de ezt a jelszót adták: egymással és egymásnak élni” – ön fogalmazott így az *Erős Vár* kilencvenedik évfolyama ünnepi számának szerkesztői üzenetében. Miként tudják a gyülekezetben az egymással és egymásnak élést megvalósítani?

– Hetvenfős a gyülekezetünk itt, Clevelandben. Mondhatjuk, hogy ez kicsi szám, de mi nagyon örülünk, hogy ennyien vagyunk, és egy irányba tekintünk. Úgy élünk, mint egy család. Figyelünk egymásra, ha valaki nem jön istentiszteletre, akkor a többiek érdeklődnek iránta. Hiszen ha az Úristen lelke megérinti a szívünket, akkor felelősek vagyunk egymásért. Fontosnak tartjuk, hogy a másik is érezze rajtunk keresztül Krisztus szerető érintésének lehetőségét. Ezért nőknek, férfiaknak, gyermekeknek is szervezünk különböző alkalmakat, hogy tényleg egymásra figyelő, egymást erősítő és megtartó, a másik számára áldást adó családként tudjunk élni mint gyülekezeti közösség.

– Milyenek az észak-amerikai magyar evangélikusok közösségeinek mindennapjai? Hol tartanak istentiszteleteket, gyülekezeti alkalmakat?

– Clevelandben a magyar evangélikusságnak két temploma volt. A keleti oldalon a magyar negyed idővel teljesen felbomlott, a környék átalakult, közbiztonsági szempontból veszélyessé vált. Ezt a templomunkat, valamint a clevelandi West [Nyugati – a szerk.] 98. utcai templomunkat is – amely szintén nem jó helyen volt már a közösségünk számára – elárvereztük. Döntenünk kellett ugyanis: vagy a kicsiny, de élő kövekből álló gyülekezetünk, vagy a nagy templomaink maradjanak meg, amelyeknek a fenntartása igencsak költséges. Közösségünk az élő köveket választotta. Jelenleg három helyen tartunk istentiszteleteket, gyülekezeti alkalmakat. Clevelandben, egy amerikai evangélikus közösségtől bérelt templomban én látom el a lelkesítő szolgálatot, míg Akronban és a kanadai Torontóban férjem, Tamásy Zoltán szolgálataival vannak gyülekezeti alkalmak. Gyülekezetünk egy családnak köszönhetően örökölt egy házat, ebben a negyven férőhelyes pincét gyülekezeti teremnek alakítottuk át, ott tartjuk a hétközi alkalmakat. Magyar iskolánk van – idén ünnepeljük megnyílásának a huszadik évfordulóját –, illetve óvodánk is működik. Péntekenként énekkari próba várja a

tagokat. Tartunk női bibliaköröket, vasárnapi iskolát, vasárnapi ebédeket, kéthetente irodalmi esteket is, sőt minden hónapban otthont adunk a pásztorkörnek. Ilyenkor tizennégy magyar származású lelkész jön el hozzánk az ökumenikus lelkésztalálkozóra. A mi gyülekezetünk nem csak evangélikusokból áll: vannak közöttünk katolikusok és reformátusok is, akik jól érzik itt magukat. Beszélgetünk a teológiai különbségekről is, de nem azt nézzük, ami elválaszt, hanem tudjuk, hogy Krisztus szeretete összeköt minket.

– Milyen a kapcsolata a gyülekezetnek a magyar ajkú helyi közösségekkel?

– A közösségünknek szívügye a magyar kapcsolatok ápolása az Egyesült Államokon belül. Teljes erőnkkel törekszünk az együttműködésre. Magam világi magyar iskolában is szolgálok, a helyi cserkészcsapat lelki vezetője vagyok. A kórusunk pedig nemcsak a gyülekezeti, hanem más szervezésű magyar rendezvényeknek is szinte állandó fellépője.

– Az anyaországgal ápolt szoros kapcsolatot többek között a támogatások és az Egyesült Államokban való tanulást lehetővé tevő ösztöndíjak is jelzik. Jelenleg is van ösztöndíjas a gyülekezetben Hegedűs Kende teológushallgató személyében.

– Nagyon örülünk az ösztöndíjasoknak. 1991-től két örökségnek köszönhetően tudunk Magyarországról és az elcsatolt területekről ösztöndíjasokat fogadni. A Blaho Erzsébet – Miller Já-

FOTÓ: TAMÁSY VIOLA

Az akroni gyülekezet

nos-ösztöndíj által a colombusi Trinity Lutheran Seminaryben, míg a Fuchs Frigyes és Irén-ösztöndíj segítségével a chicagói Lutheran School of Theology nevet viselő intézményben biztosítunk továbbtanulási lehetőséget. Eddig harmincegy magyar hallgató tanulmányait tudtuk segíteni megközelítőleg nyolcszáz ezer dollárral. Az AMEK, ahogy tudta, támogatta az otthoni magyar gyülekezeteket. A múltban nagyobb összegeket fordítottunk többek között egyes gyülekezetek

épülésére, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumra, a teológusképzésre is.

– Idén huszonöt éve, hogy férjével, Tamásy Zoltánnal közösen látják el a lelkési szolgálatot. Hogyan kerültek Amerikába, és megtalálták-e ott a helyüket?

– Bernhard Béla főesperes megkérdezte az akkor már Torontóban élő Mekis Évát, hogy tud-e olyan magyar lelkészt ajánlani, aki beszél angolul, és még két-három évig ellátná az amerikai magyar evangélikusok lelkési szolgálatát. A főesperes úr akkor úgy látta, hogy „töredező jégtáblák vagyunk, és lassan beolvadunk az amerikai gyülekezetbe”. Férjemmel akkor Csöváron és Pencen voltunk lelkészek. Hosszas vívódás után vállaltuk el az amerikai szolgálatot. Az első évek nagyon nehezek voltak; be kell vallani, hogy a honvág huszonöt év után sem szűnt meg. Ugyanakkor tudjuk, hogy most itt van ránk szükség. Mivel kis létszámú, önfenntartó gyülekezet vagyunk, így férjemnek a lelkési szolgálata mellett világi állása is van, egy középiskolában dolgozik teniszedzőként. Ez a fiatalokkal való kapcsolattartásra is pozitívan hat. Két gyermekünk van. Márton huszonhárom éves, ő kilenctől huszonegy éves koráig a kántorunk volt; Viola húszéves, ő is aktív tagja a gyülekezetnek. Kegyelem, hogy itt szolgálhatjuk az Urat, összetartó, egymást erősítő közösség tagjai lehetünk.

FOTÓ: GULYÁSIK CSALÁD

A torontói gyülekezet

■ GALAMBOS ÁDÁM

KNIPSELINE / PIXELIO.DE

Einschränkende Weihnachten – Die Erlösung naht... (?)

Dass sich Weihnachten jedes Jahr wiederholt, wundert keinen Menschen, aber dass sich die Bedingungen wiederholen, die die Feier von Christi Geburt schon mal sehr eingeschränkt haben, hätten wir nicht erwartet. Die meisten von uns haben in ihrem Leben keine vergleichbare Situation erlebt.

Es gab auch in den vergangenen Jahren und Jahrzehnten ungewöhnliche Ereignisse, die einzelne Gemeinschaften oder gar ganze Länder und Kontinente erschüttert haben, wie die Atomkatastrophen in Tschernobyl 1986 oder in Fukushima 2011 – also vor genau 35 bzw. 10 Jahren –, das Attentat auf das World Trade Center 2001 – also vor genau 20 Jahren –, sowie der terroristische Amoklauf bei uns in der Wiener Innenstadt mit 4 Toten und 23 Verletzten vor einem Jahr. Mit diesen, zugegebenermaßen tragischen Ereignissen war aber immer auch die Hoffnung verbunden, dass sie

einmalige Ereignisse sind und bleiben. Mit der Covid-19-Pandemie scheint es trotz gegensätzlicher Erwartungen anders zu sein. Die damit verbundenen Einschränkungen sind wieder da. Vielleicht könnten wir die Situation mit den Weihnachten in den Kriegsjahren vergleichen, in denen zwar jedes Jahr die Hoffnung da war, dass der Krieg in einem Jahr schon längst vorbei ist, diese Hoffnung hat sich aber jahrelang doch nicht bestätigt.

Der einzige Vorteil scheint im Moment nur die Tatsache zu sein, dass wir seit einiger Zeit genau mit dieser Situation gerechnet haben und uns auf sie vorbereiten konnten. Mit Vorbereitung sind hier natürlich nicht die große Planung, die ausgiebigen Einkäufe oder die vielfältigen Begegnungen einer gewöhnlichen Advents- und Weihnachtszeit gemeint, sondern das Feiern in einer Zeit, die uns in unserem Tun und Lassen deutlich einschränkt. Gerade in dieser Situa-

tion merken wir ganz deutlich, dass wir doch nicht so ganz zufrieden sind...

Das Weihnachtsfest kommt trotzdem. Ich muss mir diese Tatsache immer wieder vergewissern, gerade angesichts der erstaunlichen Beobachtung, dass die sich häufig wiederholende Aussage meiner Kinder „Corona ist blöd“ die Vorfriede auf Weihnachten und die Freude am Weihnachtsfest keineswegs vermindert. So zeitlos erleben wir die Aufforderung der Engel in der Weihnachtsgeschichte: *„Fürchtet euch nicht! Siehe, ich verkündige euch große Freude, die allem Volk widerfahren wird; denn euch ist heute der Heiland geboren, welcher ist Christus, der Herr, in der Stadt Davids.“* (Lukas 2,10–11.) Unabhängig davon, was der Gegenstand dieser Ankündigung ist, nämlich die Geburt des Erlösers, hört der Mensch immer die Worte am liebsten, die direkt in seine Lebenssituation hineinsprechen. Der Engel weiß ganz genau, wie er anfangen soll.

Denn der Gemütszustand, in dem sich damals die Hirten befunden hatten und in dem sich viele von uns heute befinden, ist leider die Angst.

Viele Menschen haben Angst, zu erkranken: An Covid-19 oder an einer anderen schweren Krankheit, für deren Behandlung das Gesundheitssystem im Moment keine Kapazitäten hat...

Viele Menschen haben Angst, unter Nebenwirkungen einer Impfung zu leiden (restlicher Satz nicht notwendig).

Viele Menschen haben Angst, geimpft zu werden, weil sie schwerwiegende gesundheitliche Konsequenzen befürchten. Selbst die lassen sich nicht wirklich beruhigen, die eine Einpflanzung von Microchips durch die Impfnadel befürchten...

Viele Menschen haben Angst, durch die Impfung oder durch Ungeimpfte wichtige Menschen zu verlieren.

Viele Menschen haben Angst, den Kontakt zu ihren wichtigen Menschen, sogar zu engsten Familienmitgliedern durch Diskussionen und Streit über die Impfung oder über die Notwendigkeit bestimmter Maßnahmen zu verlieren.

Viele Menschen haben Angst, unter ihnen auch wir Christinnen und Christen, dass wir den Menschen diese Ängste nicht nehmen können.

Wenn wir als Christinnen und Christen das Gefühl haben, dass wir angesichts dieser Fragen und Befürchtungen in Erklärungsnot geraten, dann sollten wir diesem Drang widerstehen. Denn das, was wir zu Weihnachten angesichts der aktuellen Situation erklären sollen, ist die Weihnachtsbotschaft allein. Sie spricht nämlich von dem Heiland Jesus Christus, der in zahlreichen heiklen Situationen gezeigt hat, was es heißt, Menschen miteinander zu verbinden, Konflikte mit einem Hinweis auf den Willen Gottes zu lösen. Diese Perspektive, die für uns auch heute eine ersehnte Perspektive ist, nimmt an dem Fest, das wir gerade feiern, ihren Anfang: „denn euch ist heute der Heiland geboren, welcher ist Christus, der Herr, in der Stadt Davids.“ Der Friede kehrt durch ihn bei uns ein. Ein Fokus auf das göttliche Wirken in Jesus Christus schenkt uns ein hoffnungsvolles, schönes Fest unter unseren Liebsten.

Eine von Gott gesegnete, schöne Weihnachtszeit wünscht Ihnen:

*Ihr Pfarrer SZILÁRD WAGNER
(Wien / Österreich)*

Wie soll ich dich empfangen und wie begegn ich dir,
o aller Welt Verlangen, o meiner Seelen Zier?
O Jesu, Jesu, setze mir selbst die Fackel bei,
damit, was dich ergötze, mir kund und wissend sei.

Nichts, nichts hat dich getrieben zu mir vom Himmelszelt
als das geliebte Lieben, damit du alle Welt
in ihren tausend Plagen und großen Jammerlast,
die kein Mund kann aussagen, so fest umfassen hast.

Das schreib dir in dein Herze, du hochbetrübtes Heer,
bei denen Gram und Schmerze sich häuft je mehr und mehr;
seid unverzagt, ihr habet die Hilfe vor der Tür;
der eure Herzen labet und tröstet, steht allhier.

Paul Gerhardt (1653)

Und es waren Hirten in derselben Gegend auf dem Felde bei den Hürden, die hüteten des Nachts ihre Herde. Und des Herrn Engel trat zu ihnen, und die Klarheit des Herrn leuchtete um sie; und sie fürchteten sich sehr. Und der Engel sprach zu ihnen: Fürchtet euch nicht! Siehe, ich verkündige euch große Freude, die allem Volk widerfahren wird; denn euch ist heute der Heiland geboren, welcher ist Christus, der Herr, in der Stadt Davids. Und das habt zum Zeichen: Ihr werdet finden das Kind in Windeln gewickelt und in einer Krippe liegen. Und alsbald war da bei dem Engel die Menge der himmlischen Heerscharen, die lobten Gott und sprachen: Ehre sei Gott in der Höhe und Friede auf Erden bei den Menschen seines Wohlgefallens. Und da die Engel von ihnen gen Himmel fuhren, sprachen die Hirten untereinander: Lasst uns nun gehen gen Bethlehem und die Geschichte sehen, die da geschehen ist, die uns der Herr kundgetan hat.

Lukasevangelium 2,8-15.

„Dass Menschen die Liebe, die im Zentrum dieses Weihnachtsfestes steht, selbst im Herzen spüren und anderen weitergeben, das ist meine Hoffnung für dieses Weihnachtsfest.“
Heinrich Bedford-Strohm

Štedrý večer

Lk 1,67–80

„...Nebojte sa, veď zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude všetkému ľudu...“

(Lk 2,10.b)

Zachariášovo proroctvo. Proroctvo je prekvapujúce svojím obsahom aj časom, v ktorom zaznieva. Kňazovi Zachariášovi a jeho manželke Alžbete sa v pokročilom veku narodil syn Ján. Je to zázrak, ktorý určite vyvolal v ich srdciach nadšenie, eufóriu, radosť, vďačnosť... Zachariáš však prekvapujúco pod vplyvom Ducha Svä-

tého prináša proroctvo o oveľa väčších skutočnostiach, ktoré tak ako Zachariášovi a jeho dobe, aj nám chce pripomenúť to najpodstatnejšie pre celý náš život (aj na sviätenie Vianoc), že totiž Pán Boh vykúpil Svoj ľud a vyslobodil ho z ruky nepriateľov – hriechu, diabla a smrti. Aby sme mu mohli bez bázne slúžiť v svätosti a v spravodlivosti po všetky dni svojho života. Až po tomto zásadnom proroctve, ktoré bude veľkou radosťou všetkému ľudu – celému ľudstvu – prichádza na rad

Zachariášov syn, Ján. Ten bude pripravovať cestu Najvyššiemu, pôjde pred tvárou Pánovou – stretne sa so Spasiteľom a bude učiť ľud známosti spasenia. V tom je dôležitý odkaz až do dnešných čias. Odovzdávať známost' spasenia o tom, že Boh odpustí hriechy zo Svojho milosrdného Syna, aby ako vychádzajúce slnko z výsosti svietil všetkým sediacim v tme a v tóni smrti a upravil nám nohy na cestu pokoja.

■ DUŠAN ČINA

Modlitba: Ďakujeme Ti Bože za Tvoje Slovo. Ďakujeme Ti, že je Slovom života, ale aj príkladom preň. Ďakujeme Ti, že nás učíš, ako ľudí viesť k Prameňu dobrej Večnosti. Prosím, konaj tak naďalej a rob z nás ďalších a ďalších pripravovateľov cesty. Amen.

1. slávnosť vianočná

Lk 2,1–14.

„To Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami, my sme videli Jeho slávu.“

(Ján 1,14)

Naplnili sa dni, aby porodila. Evanjelista Lukáš zasadzuje správu o narodení Spasiteľa do historického kontextu, čím chce zdôrazniť, že nejde o náboženskú fikciu, ale o skutočnosť. Nie je dôležité, že sa kvôli sčítaniu ľudu zišli rodiny a prevádzkovateľ preplnenej ubytovne dobre zarobil. Dôležité je narodenie Božieho Syna. Naplnili sa dni prorockých zaslúbení i Slova, ktoré predpovedal anjel Gabriel Márii (L 1,26–38). Vianoce sú o rodení. Boh sa v betlehemskej dieťaťi narodil pre ľudí, aby sa ľudia prijatím Narodeného „zrodili“ pre Boha. Sú to tí, pre ktorých nie je miesto v dave. Ľudia, ktorí počas Vianoc „nespia“, ale „bdejú“. Ich osvecuje „sláva Pánova“. Sú preniknutí vianočnou zvesťou a naplnení bázňou s vďakou oslavujú Boha. Narodený spôsobuje v ich živote prerod. Z ľudí zahalených tmou sa stávajú ľudia osvietení svetlom nebies. Z chudobných sa stali obohájúci, z hanobených slávní, zo slabých silní, zo smutných veselí a z nič nemajúcich všetko v Kristu majúci. Sú Vianoce. Naplnili sa dni rodenia. Kristus sa narodil pre nás, aby sme sa znovuzrodili a stali Božími deťmi. Tento prerod zmení kvalitu nášho života a obohatí aj ľudí v našom okolí. (ES 39)

■ SLAVOMÍR SABOL

Modlitba: Ďakujeme Ti Pane Ježišu, že si prišiel na svet a prichádzaš k nám, aby sme boli inými ľuďmi: Tvojimi ľuďmi a Božími deťmi. Ved nás Tvojím Duchom, aby sme neostali len deťmi tohto sveta a jeho žiadostí. Amen.

JEAN JOUVÉNET: ZVELEBOVANIE KRISTA PÁNA MUDRCOM (1700–1710)

2. slávnosť vianočná

Lk 2,15–20.

FOTKA: CASEY HORNER / UNSPLASH.COM

A kam sa ponáhlaš Ty? Počas Vianoc svet stíchnie. Aspoň tak to bolo počas rokov nie až tak dávno minulých. Ustal zhon, vianočné piesne a koledy sa niesli dolinou, dedinou aj ulicou a mestom. Brat farár, rodičia, starkí, aj koledníci ohlasovali radostnú zvesť: „Pváve teraz sa Vám (nám) narodil Spasiteľ!“ Časom sme však trochu otočili kormidlo, zmenili priority a spohodlneli. Neponáhľame sa ku kostolným dverám, možno akurát tak na Štedrý deň. Nemáme čas vyrozprávať deťom biblické príbehy, veď o Vianociach je toho toľko v televízii, či na internete...! Treba stihnúť tak veľa vecí – darčeky, lyžovačku, návštevy. Kam sa podel Kristus? Je stále tam, kde Ho našli pastieri. V jasličkách. To malé dieťa je aj Tvojou (mojou) Golgotou, Tvojím (mojím) odvaleným kameňom. Boží Syn tam čaká aj

na Teba a Tvojich blízkych. Zahod' všetky svoje priority a hľadaj Jeho! Utiš sa a hľadaj Ho! Zlož ruky a hľadaj Ho! A tiež sa poponáhľaj! Času nemusí byť až tak veľa. Pastieri tej zvesti uverili, ponáhľali sa a našli Spasiteľa. Po nich sme poznali celé rady Jeho nasledovníkov. V jednom z tých radov je aj meno mučenika Štefana, toho, ktorý videl otvorené nebesá. V tom rade je miesto aj pre Teba. Ak hľadáš pokoj v duši nielen počas Vianoc, obzri sa k betlehemským jasliam. (ES 43)

■ LUBOMÍR PANKUCH

Modlitba: Ďakujeme Ti Pane Ježišu za všetko, čo si pre nás vykonal. Ďakujeme, že môžeme byť s Tebou zjednotení v láske, spáse, ale aj v utrpení. Ak zažijeme odmietnutie, či násilie ako Štefan, daj nám zažiť aj otvorené nebo a Tvoje víťazstvo. Amen.

NEBESKÁ ŽIARA

*Nebies brána sa otvára,
čarokrásna pieseň znie.
Tmu rozháňa divná žiara,
počuť hlasné jasanie.
Pastierici žasnú v srachu
nad zástupom anjelov.
Cítia sa sňa zrnká prachu,
hoc' v nebi je veselo.
„Nebojte sa, veľká radosť!
Dni spasenia nastali.
Zostúpil k vám nebeský Host,
narodil sa v maštali.
Utekajte k Betlehemu,
dieťa s matkou nájdete.
Chválu vzdávajte len Jemu,
bude pokoj na svete.
Bohu na výsostiach sláva!“
– anjelský chór hlaholí. –
Podnes ľuďom radosť dáva,
aj keď tma je na poli.*

DANIELA HORINKOVÁ

VĎAKA

*Večer hviezdou ožiarený
nastal zase, drahý Pane!
Za dar vzácny ďakujeme,
ktorý ľudské mysle mení,
za dieťatko svätej Panne
narodené v Betleheme.*

*Z božskej slávy k nám zostúpil
ten milosti plný Kráľ,
prijal biedu človeka.
Prišiel hriešnych pre zástupy,
vieru budil, lásku sial,
bud' Mu vďaka stoveká.*

DANIELA HORINKOVÁ

*Prajeme Vám
všetkým
milostiplné,
láskyplné,
radostné
a pokojné
vianočné sviatky!*

A teremtett világ csodája az Úrra mutat

Nagy Zoltán neurológusprofesszor festészetről, hitről, az egyház szent hivatásáról

„Hívó evangélikus vagyok, naponta olvasom a számítógémem képernyőjén a Bibliát. És kutató neurológus vagyok, akinek szenvedélye az ember idegrendszerének megismerése, megértése. Az agykutatás az én gondolkodásomat is, mint sok más kutatót, a Teremtő felé terelte” – mondta el lapunknak Nagy Zoltán neurológus, az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet egykori főigazgatója, a Semmelweis Egyetem professor emeritusa. A Budavári Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termében az év végéig látható a festményeiből rendezett kiállítás. Ez alkalmából kértük interjúra.

– **Neurológusként hogyan vezetett az útja az önálló kiállításig?**

– Kamaszkoromban ügyesen bántam a ceruzával, az ecsettel, komolyan foglalkoztatott a gondolat, hogy festőművész legyek. Kiváló tanárom, Magyarász Imre kultúrája, lelkesítése nagy hatással volt rám, és biztatott is, hogy ezt a pályát válasszam. Ugyanakkor a természettudományok is nagyon érdekelték, fizikából, matematikából a legjobbak közé tartoztam, és végül is úgy döntöttem, hogy ebben az irányban tanulok tovább. Erről

a tervemtől az térített el az utolsó pillanatban, hogy negyedikes gimnazistaként érettségi előtt a pszichológiaórákon anynyira magával ragadott az agy működésére vonatkozó, számomra új ismeret, hogy az utolsó pillanatban úgy döntöttem, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kara helyett az orvosi egyetemre jelentkezem.

– **Az egyetemi évek alatt, majd a későbbiekben mennyire volt lehetősége a festészettel foglalkozni?**

– Az egyetemi lapban folyamatosan jelentek meg írásaim különböző kiállításokról, és rendszeresen találkoztam festő barátaimmal, így a bensőséges kapcsolatomban megmaradt a művészetekkel, de egyéb formában is része maradt az életemnek a képekben való gondolkodás, hiszen az első munkahelyemen, a patológián a kórszövettan kifejezetten vizuális alapú diszciplína volt. A kórszövettan, a hisztológiai metszetek tanulmányozása egyfajta képi világ. A patológiáról elkerülve megtaláltam a hivatásomat, az idegelmegyógyászatot. Iparművész feleségem baráti körén keresztül kapcsolatban maradtam a művészekkel, kiállításokra jártunk. Feleségemtől karácsonyra gyakran kaptam festéket, ecsetet, vásznat, szeretne volna, hogy több időt töltsék alkotással. A klinikai munka, a gyógyítás és a kutatás teljes embert követelt, sőt még többet. És ez nem változott akkor sem amikor az egyetemet elhagyva or-

szágos intézetet igazgattam. A hivatástól, a munkától ellopott kis időkből színvonalas művészi munkára nem volt erőm.

– **Mikor kezdett ismét festeni?**

– 2018-ban, amikor végleg nyugdíjba mentem, a napi rutinom részévé vált, hogy előveszem a vásznat, és festek. Ehhez nem elég a festés technikájának ismerete, gyakorlata, de szükség van valamiféle közlési vágyra is, és egyre markánsabban fogalmazódott meg bennem, milyen képeket szeretnék megcsinálni. A mondanivaló és a hozzá kapcsolódó vizuális ötlet nagyjából egyszerre jelenik meg, amit nálam ilyenkor a „fejben festés” követ. A képcsinálásban fontos tényező emellett a véletlen. Festés közben éreznie kell, hogy ez a tényező meddig hasznos a kép elkészítésében, és hol van az a pont, amikor nem szabad tovább hozzányúlni, mert a képpalkotásnak ez a sodró, véletlenszerű folyamata befejeződött. Abban,

zadban, a posztmodern korban nem vállalkozom. Látjuk a vergődést az információs cunamiban, az értékválságot, másfelől a magára maradt embert az élet „nagy kérdéseit” illetően, az igényt a tájékozódásra, a válaszokra. Az ember nemcsak testi és pszichológiai lény, de spiritualitása is van. Ez egy olyan dinamikus belső dimenzió, amelyen keresztül keresi a dolgok végső jelentését, célját, a transzcendenciát, és amelyen át megtapasztalja a kapcsolatot önmagával, családjával, másokkal, a közösségével, a társadalommal, a természettel, a jelentős és számára szent dolgokkal. Valahol a modern spirituális területét érintő válaszokban látom az egyház feladatát. Ezek a kérdések nem változtak az elmúlt kétezer évben. Természetesen, mint említettem, az üzenet közvetítésének módja nagyon fontos. A kommunikáció nem csak nyelvi. Ha az egyház felismeri szent hivatását, és felvállalja a 21. század szellemi zűrzavarában, akkor jó úton jár. A technikai fejlődés morális fékek nélkül önpusztító. Saját területemen a genetika, a mesterséges intelligencia, az öntanuló rendszereken alapuló diagnosztika és sebészet, az „embertervezés” sokkoló perspektíva lehetőségét vetíti elénk. Itt is meg kell találni azt a mértéket, amit a keresztény tanítás a középpontba állít, és ez a cselekvő szeretet. A krisztusi üzenet ma változatlanul aktuális. És ezt bátran vállalni kell az egyháznak, azaz nekünk. A következő nemzedékek ezt várják tőlünk.

■ BALCZÓ MÁTYÁS

hogyan most egy kiállításom megnyitóján után beszélgethetünk, jelentős szerepe van Sváby Lajos mesternek, a kiváló, Kossuth-díjas festőnek is, akivel nagyon jó barátságba kerültem. Ő úgy beszélt a képeimről, hogy önbizalmat adott, és tovább erősítette a motivációm, hogy érdemes a festéssel foglalkoznom.

– A Budavári Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termében rendezett kiállítás megnyitóján Fabiny Tamás püspök három szóra építette fel a beszédét: tudomány, művészet, szeretet. A tudományról és a művészetéről már beszélünk, a szeretetről úgy tudunk, ahogyan János első levelében olvashatunk róla: Isten szeretet. Hívó tudósként mit jelent az ön számára a hit, az Istennel való kapcsolat?

– Kamaszkoromban a Deák téren nagy hatással volt rám Keken András lelkész. Sokszor beszélt arról, hogy a hitért időről időre meg kell küzdeni, mert a napi élet turbulenciájában olykor felmerül bennünk a kérdés, hogy Isten valóban létezik-e, vagy inkább csak egy antropológiai hagyomány. A teremtett világ belső logikája, felépítettsége, a csodája számomra az Úrra mutat, ami néha nagyon egyértelműnek tűnik, könnyen megfogalmazható, máskor pedig nehezebben éljük át mindezt, és nehezen is tudunk beszélni róla. Az ember napi kommunikációjában nincs kellő nyelvi erő a lényegi kérdések megragadására, kifejezésére, vagyis az igazán fontos kérdésekben a

nyelv nem is ritkán zavaró tényező lehet. Amikor az ember a hitét akarja megfogalmazni más számára, gyakran dadogóssá válik, mert az Istennel való kapcsolatunk nehezen önthető formába a nyelvi eszközeinkkel. Belső felszabadulásra van szükség, hogy ezt ki tudjuk fejezni.

– Hogyan látja az egyházak szerepét ennek a belső felszabadulásnak az előmozdításában, különösen ebben a szinte követhetetlenül felgyorsult, információkkal túltelített 21. században?

– Nem vagyok teológus. Az egyházak szerepének megfogalmazására a 21. szá-

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Kuglóf meséje a kicsiségről

Kuglóf cica összegömbölyödött a sarokban, és úgy tett, mintha aludna. Hanna csodálkozva húzta össze a szemöldökét. Mit keres még itt ez a kicsi? A többiek már régen elindultak a macskaiskolába.

– Hát veled meg mi történt, Kuglókám? Csak nem vagy beteg? – kérdezte aggódva.

A cica nagyon lassan fölnezt, aztán nagyot sóhajtott:

– Gondolhattam volna, hogy észreveszed, ha itthon maradok.

Hanna közelebb ment, leguggolt, és megsimogatta a selymes bundácskát.

– Mi a baj, csöppség? Hogyhogy nem mentél iskolába?

Kuglóf elfintorította rózsaszínű orrát, aztán fújta egyet.

– Soha többé nem megyek iskolába.

– Nahát! És miért? – csodálkozott a kislány.

– Azért, mert... – pityeredett el a cica –, azért, mert mindenki csak piszkálódik velem.

– Mit mondanak rád? Hiszen te vagy a legaranyosabb kicsi macska az egész világon – vette az ölébe Hanna a szomorkodó Kuglófot.

– Hát épp ez az – biggyesztette le a száját a cica. – Épp ez az, hogy kicsi vagyok. Bajuszka azt mondta, hogy ilyen kicsi Kuglóf, mint én, nincs is. Hogy legyen a nevem inkább Muffin vagy Zsömlé. Kormoska meg azt kiabálta, hogy inkább hívjanak Morzsának. Pedig az nem is cicánév.

Hanna őszintén megsajnálta a bánatos kismacskát.

– Jaj, Kuglóf, annyira sajnálom. Nagyon gonosz dolog volt tőlük, hogy csúfolódtak veled. De hát neked meg nem kellene ennyire a szívedre venni. Hiszen mindenki kicsinek születik, és idővel majd megnő.

– Persze, idővel! – legyintett csalódottan Kuglóf. – Te ezt nem érted, Hanna! Én vagyok a legkisebb, tehát mindig az utolsó vagyok a tornasorban. Ha élém áll valaki, nem látok ki a háta mögül. Ha futóverseny van, az én lábaim a legrövidebbek, mindenki gyorsabb nálam. Birkózni nem is merek, mert úgy odébb röpülök egy suhintástól, mint a tollpihe. Hiába mondasz bármit, kicsinek lenni nem valami jó dolog.

– De én pont így szeretlek téged – próbálta vigasztalni Hanna.

– Az nem számít. Te vagy a gazdám, neked mindenképpen szeretned kell. De hidd el, nagyon nehéz kicsinek lenni. Ha választhatnék, biztosan nagy akarnék lenni. Szerintem mindenki ugyanígy van ezzel.

– Ó, miket mondasz! – nevetett föl Hanna. – Hiszen éppen egy olyan történetet akartam este mesélni, amiben valaki önként lett kicsi.

– Egy varázsló? – csillant fel az izgalomtól a cica szeme.

– Neeeeem, nem varázsló. Valaki olyan, aki választhatott, és bármit választhatott volna, mert a legesleghatalmasabb volt, mégis kicsi lett.

– De ki az? Meséld róla! – türelmetlenkedett Kuglóf.

– Na jó, ha szépen ideülsz az ölembe, elmondom neked ezt a történetet, de jól figyelj, mert nem mese, hanem színgáz valóság.

– És most egyedül nekem elmondod? – nézett föl Hannára hálásan a cica.

– Igen, most kivételesen csak neked elmondom. De azért majd este a többieknek is. Segíthetsz is a mesélésben. Úgyis nagy akartál lenni, a nagyok meg segítettek, igaz?

– Igaz, igaz, csak mondd már! Nagyon izgatott vagyok – fészkelődött el kényelmesen a kislány ölében a cica.

Hanna mosolyogva megvárta, míg oda tud már figyelni a kicsi, aztán belekezdett a történetbe.

– Valamikor réges-régen Isten szépek és jók teremtette meg ezt a világot. Mindent szeretett benne, és minden-

Kuglóf meséjét a *Kicsiny lettél értem* című dal ihlette. Meghallgathatod a YouTube-on is.

ben gyönyörködött, ami volt. Az alkonyati órákban az Édenkertben együtt sétált az emberekkel, akiknek még a saját lelkéből is adott. Beszélgetett velük, és egészen komolyan vette őket. Azt hitte, hogy a barátságuknak semmi nem áll majd útjába. Ám egy nap valami nagyon rossz dolog történt. Az emberek szívében megingott a bizalom. Nem szerették már Istent, hanem féltek tőle, elbújtak előle. Isten látta, hogy elszakadt közöttük valami, és nagyon fájt a szíve emiatt. Tudta azt is, hogy az emberek úgy lettek megteremtve, hogy nem lesznek boldogok önelkülre. Amikor vége lett az édenkerti szép, tiszta életnek, az emberek messzire elszakadtak Istentől, de ő még megígérte nekik, hogy egy nap majd helyrehozza azt, ami elromlott, és maga megy el az övéi után.

– Jó, jó! De mikor lesz már valaki önszántából kicsi? – vágott közbe Kuglóf.

– Mindjárt megtudod, cicuskám, csak figyelj türelmesen – biztatta Hanna. – Hosszú idő telt el. Isten szólt az emberekhez a szívkön keresztül, a természet szépségén keresztül, és üzent nekik a prófétáival is. Sajnos az emberek nem nagyon értették meg, mit üzen Isten, pedig nagyon vágytak rá, hogy szeretetben élhessenek, de egyedül sehogy sem sikerült nekik. Akkor Isten elhatározta, hogy eljön közéjük személyesen. Nem hatalommal és erővel, hanem szeretet-

tel és esélyt adva. Egy lesz közülük, és megmutatja nekik az utat, ami visszavezeti őket a mennyei Atyához. Isten eljött a földre, az emberek közé. Egy fiatal lány lett az édesanyja, és éppen úgy született a világra, ahogy a többi ember. Kicsi lett, és éppen úgy sírt, mint a többi csecsemő.

– Isten olyan lett, mint egy nyivákoló kisbaba? – ámuld el Kuglóf. – Te, várj, ez nem a karácsonyi történet?

– De bizony az!

– Jó, de azt még mindig nem értem, miért lett Isten kicsi.

– Azért lett olyan kicsi, mint bármelyik ember, hogy közel mehessen hozzá akárki. Hogy meg merje szólítani a legfélénkebb is. Bárki számára elérhető legyen.

– A legfélénkebb is? Úgy érted, az olyan félénk is, mint Selymeske?

– Igen. Mint Selymeske.

– Hm. Ő tényleg nagyon félős cica. Sokat csúfolják is a többiek. Tudod, olyan könnyen megijed mindentől. Ahogy rohagálnak a nagyobbak, meg ahogy hangoznak. Pedig amúgy nagyobb nálam egy mancsnyival. De csak hozzám mer odajönni az udvaron is. Mindig odahúzódik a közelembe.

– Mert te... – kezdte Hanna.

– Mert én – sóhajtott föl önérzetesen Kuglóf –, mert én kicsi vagyok, és így tőlem nem fél.

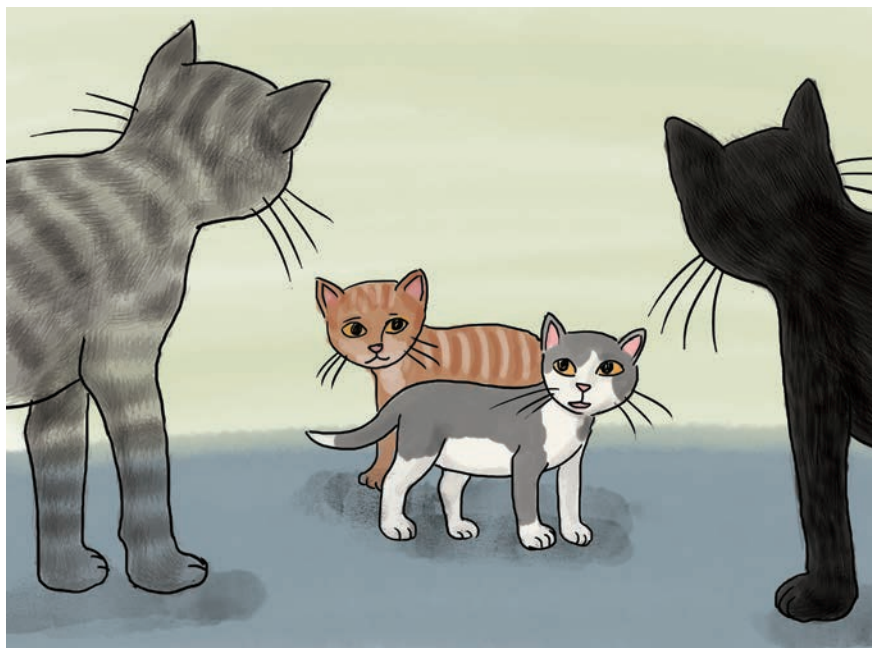
– Bizony. Akár a barátja is lehetnél. Ez egy különleges alkalom, nagy lehetőség, és csak neked.

Kuglóf elgondolkodva ráncolta össze a pofácskáját. Kis csend után megfontoltan kérdezte meg Hannától:

– Mit gondolsz, ha most elindulnék, lenne még értelme iskolába menni?

– Biztos vagyok benne – mosolygott a kislány. – Egészen biztosan lenne.

– Hát jó, akkor délután találkozunk – kecmergett talpra Kuglóf, aztán eliramodott, és meg sem állt a macskaiskoláig. Hanna szeretettel nézett utána. ■

BÓDI KATALIN RAJZAI

ÚJÉV – 5MÓZ 28,1-10

Az Úrtól kaptad

Áldás és ígélet. Az áldás és az ígélet valamilyen formában mindig új kezdetet is jelent. Újév napján, ma különösen hangsúlyos ez a számunkra, mert a továbblépés lehetőségét teremti meg. Az életünk könnyen bele tud ragadni egy múltbéli traumába vagy tragédiába, ahonnan nehezen találunk kiutat. Igénk üzenete világos: Isten jelen van, elhív, kiválaszt, megáld, és ígéreteivel megnyitja az utat az „ígéretes” jövő felé. Az ígélet, Isten ígéretei olyan pozitív jövőképet rajzolnak elénk az áldásokkal kapcsolatban, melyben nyitva áll a jövő, tehát rendelkezésünkre áll. Ezt erősíti a köztöszök használata is: „ha” hallgatsz, „ha” megtartod, akkor már a jelenben megtapasztalhatóvá válnak a jövő eseményei.

”

A bizonyosság. Mégis az életünk legnagyobb megpróbáltatásai közé tartozik az, amikor eltűnik az életünkből ez a jövőre vonatkozó bizonyosság. Az a tapasztalunk, hogy egyikünk sincs védve ettől a próbatételtől. Mi történik velünk akkor? Milyen dinamikák hatnak ránk? Igénk szerint támadásokat és nélkülözést fogunk átélni. Wolfgang Huber [nyugalmazott berlin-brandenburgi püspök, a Németországi Protestáns Egyház egykori vezetője – a szerk.] ezt a próbatételt a kiúttalanság, a nyomor, az erőszak, a kapcsolatlanság átélésében és a jelentőség elvesztésében látja. Az Ószövetség tapasztalata ennek ellenére az, hogy Isten áld és megszabadít. Az áldás valójában egy gyűjtőfogalom, amely

mindazt magában foglalja, amit a bibliai emberek Istentől jövő ajándékként számontartottak. Vagyis az áldás az emberi életminőség helyreállításában tapasztalható meg: a bőség és biztonság, a kiteljesedés és szabadság, a közösség, a kapcsolati háló, a hit, a bizalom, a bölcsesség, a méltóság és az örömteli élet megélésében.

A jelenben élni. Ha azonban a jelenben, az itt és mostban nem tudunk úgy élni, ahogyan érdemes, akkor az nem teremti meg annak a lehetőségét, hogy reménységgel tudjunk a jövőbe nézni. Ezt a jelenidejűséget így fogalmazza meg igénk: „...amelyeket ma parancsolok neked.” Nagy kísértés, hogy a jövőre vetített aggodalommal éljünk, vagy a múltra vonatkozó szomorúsággal és csalódással. Egy új esztendő első napja mindkét lehetőségre csábít. Nagy dolog az, ha valaki képes a jelenben élni! Igénk abban segíthet, hogy távolságot tudjunk tartani a múltunktól, ezáltal nagyobb szabad ter-

rünk legyen, hogy más megközelítésből szemléljük, mi is történt. Így a múlt nagy erőforrásunk lehet, sőt segítség, hogy miként tekintünk a jövőbe. A múltra vonatkozó szabadságunkkal érdemes lenne élni, mert így a jelenben sokkal inkább kézbe tudjuk venni a saját életünket. És ez ad lehetőséget arra, hogy reménységgel nézzünk az eljövendő felé is.

■ CZÖNDÖR ISTVÁN

A nyitott jövő. Ez a nyitottság és lehetőség az, ami miatt bizalommal tudunk közelíteni ahhoz, ami előttünk van. A jövőre irányuló várakozásunkat általában azok a tapasztalatok hatják át, amelyeket eddig összegyűjtöttünk az életünk folyamán. Ezek a tapasztalatok sokszor a hiányokból fakadnak, de az áldások betöltik ezeket a hiányokat, megtöltik tartalommal és étellel. A múlt tapasztalatai (éhség, szegénység, egyedüllét) válnak a jövőre vonatkozó pozitív várakozások alapjává (föld termése, áldott kosár, méhed gyümölcse). Újévkor a várakozásunkhoz kapcsolódó bizalomban is Isten ajándékát láthatjuk meg, hisz Isten jót akar a személyes életünknek, de a világnak is. Mivel Isten az áldását kívánja adni az embernek, ezért ehhez az a reménység kapcsolódik, hogy bizalommal tekinthetünk az előttünk álló napokra, évre.

Imádkozzunk! „Áldó hatalmak oltalmában állva / vigasztalásokkal tápláltatom – / így élek bennetek új évre várva, / s ti itt vagytok velem minden napon. // Az óév: útját állja még a fénynek, / a sok gonosz nap lelkünk terheli – / kérünk, Urunk, ó irtalmazz szegénynek, / s az üdvöt, melyre szántad, add neki.” (Dietrich Bonhoeffer: Áldó hatalmak; részlet) Ámen.

A hit a kíváncsisággal kezdődik

János apostol az írásában gyakran hivatkozik szemtanú voltára. Vissza-visszatérő szóhasználata a „láttuk”, „megismertük”, „megtapasztaltuk”. Nyomatékosan mondja, hogy mindazok, amiket leír evangéliumában, átad leveleiben, nem másod- vagy harmadkézből való információk, hanem személyesen átélt, látott, hallott események.

Mi történik itt? Keresztelő János a tanítványaival ott áll a Jordán folyó partján. Egyszer csak arra jön Jézus, és János rámutat: „Íme, az Isten Báránya.” A tanítványok megértik, hogy ezzel azt mondja: Íme, a Messiás, Izráel megváltója. Akkor két tanítvány otthagyja Jánost, és Jézus után megy. Amikor ő észreveszi, hogy követik, megkérdezi: „Mit kerestek?” A tanítványok ekkor azt válaszolják: „Mester, hol laksz?” Jézus pedig meghívja őket magához: „Jöjjetek, és meglátjátok.” Egy első találkozás, egy ígéretes kezdet. „Jöjjetek, és meglátjátok.”

A látni szóra a görög nyelvben három kifejezés is van, amelyek mindegyike pontosítja a jelentést. Az egyik az egyszerű fizikai látást jelenti. A másikkal a jelentése „megpillantani, észlelni”. A harmadik pedig azt jelenti, amikor a meglátott dolog vagy esemény összefüggéseit, jelentőségét is meglátjuk.

Jézus az elsőt használja itt, amikor meghívja Keresztelő János két tanítványát, akik azt kérdezik tőle, hogy hol lakik. Jöjjetek, és nézzétek meg! Ezek a tanítványok még nem hisznek, és attól, hogy meglátják, hol lakik Jézus, még nem is fognak hinni, ez egyszerű érdeklődés. Még hosszú utat kell bejárniuk, míg megismerik Jézust, de az érdeklődés a hit első lépése.

Hiszem, ha látom? A hithez ennél több kell. Nem mindegy ugyanis, hogyan látunk. Ha a látásunk csupán a tények észrevételét jelenti, abból még nem lesz hit. Csak ha értelmezni is tudjuk azt, amit látunk, abból szülehet meg a hit. Összefüggéseiben kell látnunk, ez pedig nem csupán rajtunk múlik, hanem a Szentlélek munkája, inspirációja.

„*Jöjjetek,
és meglátjátok.*”
(Jn 1,39a)

Ma sokan hallomás útján tájékoznak Jézusról. Különböző elméletek, elképzelések alapján alakítják ki véleményüket. A hit azonban nem elképzeléseken és hallomásokon alapul, hanem személyes megismerésen és tapasztalatokon. Leginkább úgy történik ez, ha találkozunk egy olyan emberrel, akinek a hite látható és életszerű. Ambrus püspököt megkérdezték egyszer, hogyan térítene meg egy pogányt. Azt mondta: „Egy időre befogadnám őt a házába, hogy velem lakjon.”

Jézus erre hívja a tanítványokat: Jöjjetek és lássátok. Győződjétek meg a saját szemetekkel, ismerjétek meg. Jézust megismerni csak személyes találkozásban, a vele töltött időben lehet.

Bennünk is ott él a vágy, hogy megismerjük Jézust, akiben Isten nyilatkoztatta ki önmagát. Igaz, hogy a hit hallásból van, de a hallás útján egyre jobban megismerjük, hogy ki is Jézus. A róla szóló történetek, az evangélium egyre jobban, egyre többet láttatnak meg Isten Fiáról. Ahogyan tanított, ahogyan betegeket gyógyított, emberek életét változtatta meg, halottakat támasztott fel, ahogyan uralkodott a természet erői felett, lecsendesítette a viharos tengert – ezekben a történetekben mind felismerhetjük isteni hatalmát. De ez a rendkívüli életút a Golgotán teljesedett be. Ott, ahol Jézust a kereszten látjuk mint Isten Bárányát a világ iránti szeretetből szenvedni és meghalni, áldozatként odaadni magát.

Mindennek meglátása még a tanítványok előtt áll. Még sok lépésnek kell történnie, éveknél kell eltelniük, mire az egyszerű, mondhatnánk, tényszerű látá-

suk értelmező, a mélységeket felismerő látássá alakul. De az első lépést a hit születésének útján már megtették.

Nem árt megjegyeznünk, hogy a mi hitünk, Jézus-látásunk is így fejlődik. Hallunk Jézusról – talán egy ígéhirdetésben, talán egy másik embertől –, és felébred bennünk egyfajta kíváncsiság. Vagy egy keresztyén embertársunk életét látva kezdünk gondolkodni azon, hogy mi lehet a benne látott békességnek, örömeinek forrása? De mit kezdünk ezzel a kíváncsisággal? Továbbmegyünk-e? „Mester, hol laksz?” Szeretnénk-e többet megtudni Jézusról? Kezünkbe vesszük-e a Bibliát? Elkezdünk-e járni a gyülekezeti alkalomokra, istentiszteletre, bibliáórára, ifjúsági órákra? Elkezdjük-e kipróbálni Jézus ígéreteit, elkezdünk-e élni úgy, ahogyan ő javasolja?

A hit fejlődésének ezen az útján ott van velünk a Szentlélek Isten. Ő az, aki nem hagyja, hogy érdektelenné váljunk, hogy nehézségek visszatartsanak minket. Ő az, aki szüntelen ösztönzi bennünk a vágyat, hogy egyre teljesebben megismerjük Jézust.

Erről a vágyról énekelt a misztikus szerzetes, Clairvaux-i Bernát (1090–1153); énekét megtaláljuk énekeskönyvünkben (ÉÉ 360,1.3.6):

*Jézus, édes emlékezet,
Te adsz szívünknek örömet.
Se méz, se semmi nem lehet
Jelenlétednél édesebb.
[...]*

*Ki téged ízlel, éhezik,
S szomjasabb lesz, aki iszik.
De másra már nem szomjazik,
Csak Jézusért óhajtozik.
[...]*

*Ezer vágyam feléd eped:
Mikor jössz, Jézus? – kérdelek.
Mikor vidíts föl engemet,
S elégíted ki lelkemet?*

BEMUTATKOZIK A KECSKEMÉTI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Kisebbségben, nagyot álmódva

Amikor számunkra eleddig ismeretlen embertársunkkal vagy egy új közösséggel találkozunk, az első, amit kimondunk, a név. A kimondott névnél többet jelenthet az első benyomás, amelyben ott van a múlt, a jelen és a jövő.

Gyülekezetünk életén a kezdetektől ott volt Isten áldása. Nélküle az emberi erő és akarat kevés lett volna ahhoz, hogy Kecskeméten, a többségében katolikusok és reformátusok lakta városban a mai napig éljen és virágozzon a kicsinyke evangélikus közösség.

A reformáció megindulása után, 1526-ban már itt voltak a „Luther körösztényők” – tudjuk meg abból a korabeli írásból, amely arról tudósít, hogy a „pápista kereszténekekkel” közösen használtak egy templomot. A két hitelv közötti feszültség azonban hamar választóvonalat képezett. A kálvini tanok elterjedése nem kedvezett az evangélikusoknak. Sokáig a városba beöltözniük is tiltott volt.

Több mint két évszázad telt el, mire 1792-ben megalakulhatott az evangélikus gyülekezet. A maroknyi közösség papot hívott, templomot, iskolát épített, te-

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Január 2-án, az esztendő első vasárnapján 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a kecskeméti evangélikus templomból. Igét hirdeti Kis János lelkész.

metőterületet kapott, és megindulhatott a gyülekezeti élet. Az evangélikus iskolában tanulta a betűvetést Petőfi Sándor is.

Mintegy fél évszázad elteltével új templom építésébe kezdtek. A város főterén akkor már meglévő öt templommal határolt tér szegletében kaptak ehhez helyet. Eleink nagyot álmódta, a templomuk tervezésére Ybl Miklóst kérték fel. Nehéz, természeti csapásokkal sújtott időben, kisebb-nagyobb engedmények árán, mindenekelőtt Isten segítségével megépült a templom, és 1863-ban felszentelték.

Ismét eltelt majd ötven év, amikor eleink bérház építését határozták el, hogy a kis létszámú gyülekezet működésének anyagi alapjait megteremtsék. A bérház – a tulajdonviszonyokkal kapcsolatos viharok után – mind a mai napig betölti őseink által megálmodott funkcióját.

A gyülekezetet a létrejöttétől napjainkig tizenhárom lelkész vezette. Hogy milyen a közösségünk élete ma, arról szólnak a tagjai. „Mit jelent neked a kecskeméti evangélikus gyülekezet tagjának lenni?” – tettük fel a kérdést. Gyermek: bizsagságot, nyugalmat; mindenki kedves és segítőkész; jó itt lenni. Felnőttek: befo-gadó közösséget, hazatérést, lelki otthont. A bibliára résztvevői: élő igét, kapcsolatot Istennel és a testvérekkel. Presbiterek: megtiszteltetést, felelősséget a közösségért. Lelkész: feladatot, a reánk bízott életmentő ige továbbadását a gyülekezet minden közösségében, szeretettel, meg-értéssel, Istenre hagyatkozva.

Ebben az összefogásban élünk a „hí-rős” városban, ökumenikus testvéri kö-zösségben.

■ KIS JÁNOS

FOTÓK: ZSOLICZAI BALÁZS

AZ ESZTENDŐ ELSŐ VASÁRNAPJA – ÉZS 63,7-14

Himnusz Isten szeretetéről

2022 első vasárnapján. Alig kezdődött el az új esztendő, máris vasárnap van, és otthon vagy a templomban ülve hallgatjuk az igehirdetési alapigét. Hogyan kezdődik el az év? Milyen igével vár minket Isten egy számkra teljesen új, ma még rengeteg bizonytalanságot hordozó esztendő küszöbén?

Irodalmilag talán nem helyes a meghatározás, de egy himnusszal kezdődik az év – Isten szeretetének himnuszával. Igénkben Ézsaiás egészen az „ősidoéktól” kezdve, átfogóan beszél az Úr megtartóerejéről, felidézve a pusztai vándorlás alatt átélt csodákat, s ezeken keresztül egy békés, megnyugvással teli jövőt is felrajzol népének.

Isten megtartó szeretetének alapjai.

Mi ennek az egész világot átfogó szeretetnek az alapja? A válasz benne van alapigénk első három szavában: „Az Úr hűségét magasztalom...” Ézsaiás próféta Istennek Izrael életében megnyilvánuló hűségét magasztalja. Népét erősítve hívja fel a figyelmet arra, hogy Isten hűsége nem múlik el, ő nem feledkezik el népéről. Versről versre felsorolja, hogy mit hoz magával Isten szeretete és hűsége: megszabadítja népét, irgalmasan bánik vele, felkarolja, hordozza ősidők óta, terelgeti, megpihenteti.

Ezernyi példa van az Ószövetségben, amelyekben felragyog Isten szeretete és hűsége akár egyes emberek, akár az egész nép életében. Volt mire visszaemlékezniük, amikor Isten hűségére gondoltak!

Harc ellenük és értük. Tényleg ennyire boldog és szép volt Izrael történelme? Valóban csak ezt látta a visszatekintő Ézsaiás? Tudjuk, hogy nem. Ha végignézzük Izrael történetének eseményeit, látjuk, hogy volt benne sok háború, szomorúság, éhség és veszteség is. Jelen voltak a polgárháborúk, szakadások, és nagyon sokszor idegen népek pusztítottak az országban.

Mit kezdjünk ezekkel? Ha Isten hűséges, akkor miként törtenhetett ennyi szomorúság a nép életében? Mai igénk erre is őszinte választ ad, mert Ézsaiás ennek a csodálatos felsorolásnak a közepén – igaz, csak egyetlen vers erejéig, de – kitér a korábbi bűnökre és szakadásokra is: „Ők azonban engedetlenek voltak, és megszorították szent lelkét. Ezért ellenségükké vált, és harcba szállt ellenük.”

Mindez nem zárja ki Isten hűségét, sőt éppen annak egyik jele: Isten hűsége megnyilvánul abban is, hogy nem hagyja

magára népét a bűnben, ha kell, figyelmezteti és fegyelmezi őket. Igen, rájuk küldött többször ellenséges népeket, de azonnal kész volt segíteni, ahogy megtért a nép, és kiáltott hozzá. Isten többször „harcba szállt ellenük”, de még többször harcba szállt értük és mellettük!

Az Úr „mégis” hűsége. Ez a rövid betoldás a nép hűtlenségéről még jobban kiemeli a következő verseket. Ézsaiás tovább folytatja Isten szeretetének bemutatását – milyen volt a múltban –, sőt kiegészíti egy csodálatos jövő ígéréttel. A múlt eseményei után kézzelfogható valóságként írja le mindezt: „Így terelgetted népedet, dicső nevet szerezve magadnak.”

CORNELIS DE WAELE: MÓZES ÖSSZEJÁRJA A VÖRÖS-TENGER HULLÁMAIT (1630-1635 KÖRÜL)

Ézsaiás az utolsó versig múlt időben fogalmaz, de ezt itt felváltja a jelen. Isten ma is hűséges, ma is terelgeti népét, ma is velünk van! Ránk is igaz mindaz, amit Izrael és az Úr kapcsolatáról olvastunk igénkben. Ő megszabadítja népét, irgalmasan bánik velünk, felkarol, hordoz minket, terelgeti, megpihenteti mai gyermekeit.

Bátorító és erősítő ez az ige a mi számunkra is. Ugyanez a hűséges Isten kezdi el velünk a 2022. esztendőt. Az ő ígérétei nekünk is szólnak, mi is támaszkodhatunk rájuk. Ezzel a bátorsággal és Istenbe vetett bizalommal kezdjük el az előttünk álló új esztendőt!

■ DEÁK LÁSZLÓ

Imádkozzunk egy szép énekünk soraival. „Hűséged végtelen, hűséged végtelen, / Mindennap új áldás árad reám. / Hiányom pótolod hatalmas kézzel. / Hűséged végtelen, Uram, hozzám! // Eltörlöd bűnömöt, béke leng körül, / Velem vagy, s lényed úgy megvidámít, / Erőt adsz mára, a holnapra reményt, / Áldásod ontja rám bő árait.” Ámen.

Búcsú Szücs Kálmántól

(1935–2021)

Szücs Kálmán a Győr (ma Veszprém) megyei Malomsokon látta meg a napvilágot 1935. április 2-án. Földművescsalád gyermekeként a második világháború utáni atmoszférában érlelődött felnőtté, amikor a keresztyén gondolkodást időszerűtlennek, tudományellenesnek, sok esetben üldözendőnek tartották. A családi kohézió, a lelki összetartozás az ő esetében azonban sokkal erősebb volt, mint a külső világ ránk kényszerített légköre.

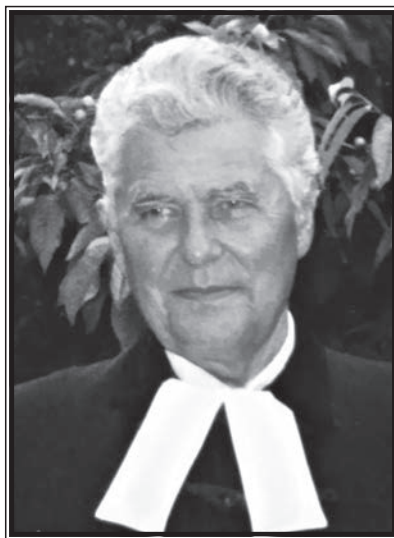
A pápai Petőfi Sándor állami gimnáziumban tett sikeres érettségi vizsga után választotta a lelkészi pályát, húszévesen kezdte meg teológiai tanulmányait a budapesti Evangélikus Teológiai Akadémián. Jó közösségbe került, teológustársai és professzorai erősítették elhatározásában. 1961. június 30-án szentelte lelkésszé dr. Vető Lajos püspök két társával együtt Budapesten, a kelenföldi evangélikus templomban.

Első szolgálati helye segédlelkész-ként a miskolc-belvárosi gyülekezet volt, ahol egy év múltán utódja lettem. 1962 őszén Tétre került, majd újabb egy év után püspöke önálló segédlelkészi státuszba helyezte Kísfaludra, amely akkor Vadosfa önálló filiája volt. Itt közel tizenkét esztendő telt.

1975-ben hívta meg egyhangúlag lelkipásztornak a farádi gyülekezet, ahol több mint három évtizedig, nyugdíjba meneteléig, 2006 őszéig szolgált. A közösség életében az egyik szép esemény volt a Duna Televízió által Farádról közvetített istentisztelet, amely akkor rendkívüli lehetőséget kínált korszerű misszió végzésére és az országos ismertségre. Szücs Kálmán közben a nagymértékű lelkészhiány következtében többször helyettes lelkészként is szolgált, Rábaszentandráson három évig, Szilárskányban pedig négy esztendőn át.

1962. szeptember 29-én házasságot kötött Kapitány Erzsébet gyógyszerész-nővel. Házasságukat Isten három fiúgyermekkel áldotta meg; közülük ketten egyházunk szolgálatában állnak. Kilenc unokája örvendeztette, amikor a nagy család együtt ünnepelt.

Szücs Kálmán testvérünk igazi lelkipásztori személyiség volt. Közvetlen, barátságos, könnyedén megnyerte beszélgetőtársának, híveinek a bizalmát. Ezért növekedett az igehallgatók tábora mindenütt, ahol szolgált. Nem kereste a konfliktusokat, hanem inkább feloldot-

ta. Mindenkit ismert a gyülekezetében, szorgalmasan látogatott, és a Csornai járásban helyettesítő szolgálata révén nemcsak sokan ismerték, de megbecsüléssel is tekintettek reá. Krisztusra mutató igehirdetése és pásztori tanácsai sokak szívében élnek. Hittanóráit katolikus gyermek is látogatta.

Otthon érezte magát Farádon, ahol ismerős és szerető szívű közegben tölthette a nyugdíjas éveket. Farád község díszpolgári címmel tüntette ki nyugdíjba vonulása alkalmából.

Utolsó éveiben egyre erőteljesebben elhatalmasodott rajta a betegség, amelyet türelemmel viselt, míg az élet és halál Ura december 2-án magához szólította a csornai kórházban. Hitvese hűséggel állt mellette, gondosan ápolta, s örködött felette.

Temetése december 18-án Farádon volt népes gyülekezet imádkozó közösségében, a helyi lelkész, Hanvay Enikő szolgálatával.

Legyen áldott emléke!

■ D. SZEKIB IMRE

ORATIO OECUMENICA

Az esztendő 1. vasárnapja

Kedves mennyei Atyánk! Hálatelt szívvel fordulunk feléd az új esztendő első vasárnapján, hogy áldást kérjünk, vezetést és segítséget az előttünk álló útra, életünkre.

Köszönetet mondunk neked, hogy az elmúlt évben és a mögöttünk lévő években is vezettél, megtartottál. Tudjuk, hogy nem voltunk erre méltók, hiszen gyakran bűnnel bántottunk, engedetlenek voltunk, megszorítottunk. Köszönjük, hogy te mégis irgalmasan bántál velünk és nagyon hűségesen. Köszönjük, hogy emlékeztettél bennünket arra, hogy már születésünktől kezdve felkaroltál, hordoztál s elfogadtál minket. Nem tekintettél gyengésségre, hanem Jézus Krisztusban új életre hívtál el, újjáteremtettél, s ezt az új életet és az ajándékul kapott hitet megóvtad, éltetted bennünk.

Ezért kérünk, hogy az új esztendőben is erősítsd a keresztyénységet, hogy az üldözöttek ellenére is megálljon, növekedjen hitben, szeretetben, reménységben. Hiszen a te hűséged, evangéliumod, szereteted adhat reménységet gyermekeinknek és unokáinknak. A te evangéliumod adhat reménységet a versennyel, hajszával szembesülő dolgozóknak, családfenntartóknak. A te evangéliumod ad reménységet az időseknek, betegségekkel küzdőknek, a halállal vívódóknak.

Kérünk téged, szerető Atyánk, hogy légy velünk, amikor azokra gondolunk, akik már nem kezdenek velünk ezt az évet, de hisszük, hogy veled lehetnek. Légy velünk, amikor egyházunkért imádkozunk, hogy tölts be küldetését, s hogy benne mi is megtaláljuk a helyünket. Légy velünk, amikor hazánkért könyörgünk, hogy erősödjön, s mi is hasznos tagjai lehessünk.

Urunk! Eddig is minden értelmet meghaladó módon voltál mellettünk, ezért bízunk, hogy most is jobban meghallgatod imáinkat, mint mi azt remélni merjük. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 2.) *Lássátok be, hogy csak én vagyok, nincsen Isten rajtam kívül! Én adok halált, és én adok életet, összezúrok és gyógyítok, nincs, aki kezemből kimentsen.* 5Móz 32,39 (Róm 14,8; Lk 2,[22-24]25-38[39-40]; 1Jn 1,1-4; Zsolt 57) Január elején óhatatlanul is végigfut az agyunkon a gondolat, hogy vajon mit hoz majd az idei év. Számba vesszük terveinket, vágyainkat, elhatározásainkat, az előttünk álló fontosabb családi eseményeket, programokat, mérföldköveket. Előretételezünk. Látásunkat azonban elhomályosítja az ismeretlen, a befolyásolhatatlan, az előreláthatatlan. Hogyan induljunk el a jövő bizonytalanságába? A múlt bizonyosságával: az élő Isten jár velünk! A minket szerető Istené az első és az utolsó szó az előttünk álló év minden eseményében.

Hétfő (január 3.) *Hiszen te közöttünk vagy, Uram, rólad neveztek el minket: ne hagyj el bennünket!* Jer 14,9b (Ef 1,18; 2Móz 2,1-10; Jn 1,19-28) Egész életünket meghatározza a nevünk. Milyen vezetéknevet örököltünk? Ki után neveztek el minket? Mivé válik a nevünk mások számára? Tudjuk-e méltón viselni? Kemény szavakat olvashatunk a mai jeremiási ígeszakaszt körülölelő fejezetben: Isten büntetését és elmarasztaló szavait az engedetlen néppel szemben. Jeremiás mégis kiáll a népért, beismeri bűneiket, és könyörög Istenhez. Arra hivatkozik, hogy „rólad neveztek el minket”. Vajon tekintettel volt arra a nép, hogy Isten nevére hozott szégyent a tetteivel? Mi tudunk úgy élni, hogy Isten nevének dicsőséget szerezzünk?

Kedd (január 4.) *Könyörülj, Istenem, könyörülj rajtam, mert nálad keres oltalmat a lelkem!* Zsolt 57,2a (Jn 1,16; 1Móz 21,1-7; Jn 1,29-34) Ijesztő belegépeznem magamat Dávid helyzetébe, ahogy Saul elől egy barlangba menekül. Rettegés. Ellenség. Az életemért futás. Sokkal kisebb veszélyektől is kétségbeesem. Dávidnak is meglenne minden oka rá, hogy így tegyen. Ő azonban nem a félelmeit, hanem Istent helyezi imádságának középpontjába. Dávid a könyörgés után Isten dicsőítésébe kezd. Amíg saját tehetetlenségemet szajkózom, még ha imába foglalom is, csak egyre mélyebbre kerülök. Dávidhoz hasonlóan azonban én is továbbléphetek, és Istent dicsőítő énekemmel én is tudatosíthatom magamban, hogy a mindenható Istentől várom az oltalmat és a szabadulást.

Szerda (január 5.) *Az Úr így felelt: [...] Kegyelmezek, akinek kegyelmezek, és irgalmazok, akinek irgalmazok.* 2Móz 33,19b (2Kor 8,9; 1Móz 9,8-11[12-13]; Jn 1,35-51) A magyarra kegyelemnek fordított héber *chanan* szó azt is jelenti, hogy jóindulattal lehajolni egy nálunk kisebbhez, gyengébbhez. Isten jóindulattal hajolt le népéhez, és jóindulattal hajolt le hozzánk

is. Nem azért, mert megérdemeljük, mert megdolgoztunk érte, mert rá van kényszerítve, hogy így tegyen. Épp ellenkezőleg: bár nem érdemeljük meg, és nem lehet megdolgozni érte, Isten mégis önszántából, szeretetből irgalmasan bánik velünk. És ebben a hozzánk lehajló szeretetben, az értünk emberré lett Jézus Krisztusban megmutatja nekünk az ő dicsőségét.

Csütörtök (január 6.) *Megtisztítom őket minden bűnűktől, amelyeket elkövettek ellenem; megbocsátom minden bűnüket...* Jer 33,8 (1Jn 2,2; Mt 2,1-12; Ef 3,1-7; Jn 2,1-12) A templomban csendesítést rendeztünk be ősszel. Tizennégy állomás egy-egy feladatán keresztül gondolkodhattak a résztvevők azon, hogy milyen sokféleképpen találkozhatunk Istennel. Az úrvacsorához kötődő állomáson arra kértük a látogatókat, hogy papírcetlire írják fel egy olyan bűnüket, amelyik nagyon bántja őket, majd gyűrjék össze a cetlit, és dobják bele az asztal mellé helyezett papírkosárba. Az egyik nap arra lettem figyelmes, hogy kiürült a kosár. Valószínűleg a takarítónő járhatott arra, és teljes természetességgel kiürítette a szemetest. Elcsodálkoztam ennek a hétköznapi tettnek a szimbolikáján. Isten is hasonló természetességgel üríti ki az úrvacsorában elé vitt bűneinkkel teli szemetest. Nem szedi ki egyesével, nem hajtogatja szét, nem olvasgatja, nem rágódik rajta. Megbocsátja.

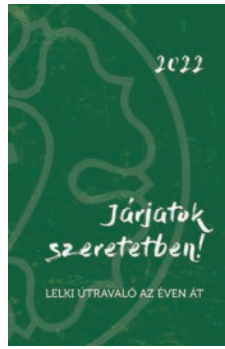
Péntek (január 7.) *Mert tetszett az egész Teljességnek, hogy benne lakjék, és hogy általa békéltessen meg önmagával mindent a földön és a mennyben...* Kol 1,19-20 (5Móz 4,39; Tit 2,11-14; Jn 2,13-25) Miért van szükség békéltetésre? Mert a bűn(eset) miatt megromlott a kapcsolat Isten és ember között. Kérdés, hogy ki rendezze ezt a kapcsolatot. Ki kezdje a békülést? Krisztusban Isten tette meg felénk az első lépést. A kereszten Isten békejobbot nyújtott az ellene lázadó embernek. Jézus Krisztusban Isten szeretete hajolt le hozzánk. Fogadjuk el Isten felénk nyújtott békejobbát, és legyünk magunk is a békéltetés eszközei embertársaink között.

Szombat (január 8.) *A hit pedig a remélt dolgokban való bizalom és a nem látható dolgok létéről való meggyőződés.* Zsid 11,1 (Jób 16,19; 5Móz 18,14-19; Jn 3,1-21) Vakon megbízom benne. Vajon hányan vannak az életben, akikről ezt el tudom mondani? Kik azok, akikre teljes bátorsággal rá merem bízni magamat, szereteteimet, titkaimat, álmaimat? Kik azok, akiket szó nélkül követnék, ha arra kérnének? Kik azok, akiknek a tanácsára hallgatok? A kérdésekre adott válaszaimban Isten benne van a felsoroltak között? Rá merem bízni az életemet?

■ PÁPAI-TÓTH ORSOLYA

REJTVÉNY | EVANGÉLIKUS Élet

A megfejtést az *Evangelikus Élet* szerkesztőségének postacímére (1085 Budapest, Üllői út 24.) vagy az evelet@lutheran.hu e-mail-címre várjuk 2022. január 16-ig. A helyes megfejtést beküldők között a Luther Kiadó *Járjatok szeretetben!* – *Lelki út-
rahaló az éven át* című 2022-es határidőnaplóját sorsoljuk ki.

	AZ IGEVER 1. RÉSZÉ	GYARMAT	RÓMAI 5-ÖS	VÉR- CSOPORT	KECSKE- VELE- MÉNY!	SZUTE- RÉN	KÁKA TÖVÉN KÖLT!	JÁROM	AZ IGEVER 2. RÉSZÉ
KÉK SZÍNŰ DRÁGAKŐ									
BIZTATÓ- SZÓ			FEHÉR DELFIN SZEDER SZÁRA						
HOFNI ÉS FINEÁS ATYJA				NEVET SION CENT- RUMA!					
KIS TERMETŰ LÓFAJTA					FORGA- LOMBAN VAN! VÁLTÁS			X, ..., Z LÉGIESEN KÖNNYED	
KÜLSŐ- SOMOGYI HELYSÉG							ESZTEN- DÓ HAZAI ZE- NEKAR V.		
... SARA; AMERIKAI SZÍNHÉSZ-NŐ				DIRIGENS (GYÖRGY) HALÁSZ- ESZKÖZ					
KÖZÉPEN BEAD! ANNÁL LEJEBB				INGEREL, DÚHÍT CSELEKE- DET					
DÍSZÍTŐ VARRÁS KELLÉKE				NYIT SÍNALJ			TROMBI- TASZÓ! ... JONES; ÉNEKESNŐ		
FOCIBAN: FEDEZET (RÉGIES)								SZIGET KÖZEPE! SZEMÉT- BE HAJÍT	
A VOLGA MELLÉK- FOLYÓJA									KÖZÉP- FOK! CSÍKO- ZOTT
NYERÉS A SAKKBAN									
MÁSHOVÁ PAKOLÁS									
EGYEL!		SZOMJ- OLTÁS SEREG FEJE			HUMORI- ZÁL SIMÍTOTT (RUHA)			MELYIK HELYRE? IPARKO- DIK	
PONYVA- DARAB!			LATIN KÖTŐSZÓ ÖSSZE- KUSZÁL		LÓ GYORS FUTÁSA A SZÉLEIN ZÚ!			KUSZA CSOMÓ SPANYOL FŐNEMES	
KELETI FEJFEDŐ				DÉS FOLYÓJA EBÉDEL A NYÁJ!					MŰSOR- RÉS! KRONO- MÉTER
NÉMET LABDA- RÚGÓ (MESUT)					CSUKLÓ- PÁNT MOKKÁS				TERA- HAJAT HULLÁ- MOSÍTÓ
A SZEM A TÜKRE!					ÉTELT PORCIÓZ FENTRŐL NÉZHET				
ÁRAT SOKALLÓ						WEB- NAPLÓ GALLY		DE MENY- NYIRE! OLASZ OLAJCÉG	
HAJVÉG!		RUHÁBÓL KIBÚJIK ... KLUM; MODELL				IJEDTEN ÉBRED ALPÁR ...; ÉPÍTÉSZ			PÁROS ADAT! VISELTÉS (RUHA)
ÜRES GYOMOR ÉRZETE			TAS VE- ZÉR FIA MOSÓPOR MÁRKÁJA		... FLE- MING; ÍRÓ GYEPRE SZALAD				A KIÜTÉS JELE MACSKA- HÍVÓ SZÓ
IDEGEN ELÓTAG: ÚJ-				TOJÁS RÉSZE NEM IS AMAZZAL!					
ZÖLD- CITROM					ÜTLE- GELŐ AUGUSZ- TUS, RÓV,			CSIBUKO- ZIK, NÉP, FÉM RÖ- VID NEVE	
CSATTANÓ SŐTÖR- TÉNÉT					FÁZNI KEZD! KÖZPONTI ÉGITEST	SÁRVÁR FOLYÓJA ILYEN KO- FA IS VAN		COCA-...; ÜDÍTŐ ROPPANT SOKÁIG	
A SZABDA			HÁREMÖR BECÉZETT ISTVÁN				AFRIKAI NYELV TRÉFÁS INTÉS		A-TŐL PÁRJA TÉVÉ- MÁRKA
... IDA; GÁRDÓ- NYI GÉZA HŐSNŐJE		NYUGTA- LANÍT DEC. 31-IG TART							
ÉGEL- TENGERI SZIGET				PIANO ÚJSÁG- BAN VAN!		NEM IS FŐLÉJE! POLÓ- NIUM		UP ... DATE; DIVATOS RÁDIUM	FORD- MODELL GOLFOZNI KEZD!
NYÚJTOTT TESZTÁJÚ SÜTE- MÉNY					MADRIDI MÚZEUM GÁT ELEJE!				TANULÓ VEZETŐ JELE VUK APJA
	A								
									KÉSZÍ- TETTE: MELEG DÁVID

VÍZKERESZT ÜNNEPE – IJN 2,7–11

Fénylik...

„Ülök életunt szobámban, hideg teát kavarok...” Azt hiszem, jól ismerjük azt az életérzést, amelyet Babits Mihály fogalmaz meg gyönyörűen a *Csillag után* című költeményének elején:

„Ülök életunt szobámban,
hideg teát kavarok...
Körülöttem fájás-félés
ködhálója kavargó.
Kikelek tikkadt helyemből,
kinyitom az ablakot
s megpillantok odakint egy
ígéretes csillagot.”

Életunt szoba, hideg tea, fájás-féltés, tikkadt hely... Ugye ismerős a rímbe szedett környezet? Aztán – úgy gondolom – az „otthonos környezet” leírását követő sorokkal is tudunk azonosulni: „mennék a csillag után”, „aranyat, tömjént és mirrhát vinnék”, „örülnék”. Feltételes módú ígék sora, csupa-csupa olyan dolog, amit nem tettünk meg: nem mentünk, nem vittünk, nem örültünk... Hiszen annyi minden van, ami elvonja a szemünket az igazi világosságtól: az életunt szoba, a hideg tea, a fájás-féltés, a tikkadt hely. És mindezek mellett akkora a fényzennyezés körülöttünk, hogy akár még logikusan le is tudnánk vezetni azt, hogy miért kavargó bennünk akkora ködháló.

„...megpillantok odakint egy ígéretes csillagot.” Mindig nagy kísértés összekeverni a világ világosságát a világ fényeivel. Nemegyszer követtük mi is a hatalom és a rivaldafények csábító káprázatát, meggyőződve arról, hogy jót teszünk. Aztán meg kiderült, hogy rossz helyre irányultak a reflektorfények, mert az Isten nem volt ott. És hányszor, de hányszor próbálkoztunk a saját fényeinkkel is tündökölni, de az Isten ott sem volt jelen.

Nagy dolog, hatalmas dolog, ha a csalfa fények között, a reflektorok világa vagy az életunt szoba hideg teája mellett megpillanthatunk „odakint egy ígéretes csillagot”. Nagy-nagy ajándék, a legeslegnagyobb, ha – a fényzennyezés, az önfényezés és hitetlenségünk dacára – a világ világosságára rátalálunk. Pontosabban nem is mi találunk rá, hanem a világosság, „az ígéretes csillag”, maga Jézus Krisztus talál ránk. Ő az, aki jön, hogy – az életunt szobákban hideg teát kavargatókhoz, a fájás-félés ködhálójában vergődőkhöz, a tikkadt helyeken mozgókhoz vagy éppen a rivaldafényeken függő tekintetűekhez – elhozza a világosságot.

”

Jön, újra és újra jön, hogy a fényzennyezett is sötét világunkba megérkezzen, és nyilvánvalóvá tegye az életunt szobánkban és a tikkadt helyzetekben is: „...új parancsolatot írok nektek: azt, ami igaz őbenne és tibenetek, hogy múlik a sötétség, és már fénylik az igazi világosság.”

„...múlik a sötétség, és már fénylik az igazi világosság.” Minden sötétség és sötét szándék, minden félelmetes és homályos gondolat csak az igazi világosság, a világ világossága által szűnhet meg, vagy válhat semmissé. Minden fényesség, minden bizonyosság, minden reménység, minden békesség csak őáltala jön

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: MARYMARKEVICH / FREEPK.COM

közel. Mert megjelent, mert eljött, mert mindent, de mindent megváltoztatott egy ígéretes, megígért csillag, Jézus Krisztus. Nekünk pedig – hideg teák és kávék mellett is, a tikkadt szobákban is, a fájás-félés ködhálójában is, a reflektorfényben is és minden-minden élethelyzetben rá, az igazi világosságra van szükségünk.

Keressük őt, kérjük őt, hogy jöjjön közel, mindig közelebb hozzánk, és ragyogja be meleg és fényes sugaraival életünket! Mi pedig vegyük már észre a ragyogó, mindent beragyogni képes ígéretes Csillagot – az életunt szobákban, a hideg teát kavargatva, a fájás-félés ködhálójában és minden élethelyzetben! És tanulgassuk újra meg újra, hogy egyes-egyedül Jézus Krisztus az, aki által fénylik az igazi világosság.

■ HEINRICHES ESZTER

Imádkozzunk! Jöjj közénk fényeddel, Urunk! Jöjj, mert a „fájás-félés ködhálója kavargó” körülöttünk! Jöjj, mert minden olyan „tikkadt” és sötét! Jöjj, mert nagyon nagy szükségünk van rád! Ámen.

A KötőSzó blogot lutheránusok
– újságírók, lelkészek, teológusok és civilek – írják:
nem csak evangélikusoknak.

kotoszo.blog.hu

<p>TRADICIONÁLIS HARANGOK ÖNTÉSE</p> <p>GOMBOS MIKLÓS ÉS FIA, FERENC</p> <p>www.harangontes.hu</p>		<p>Cím: 2162 Órbottyán Rákóczi u. 134. Pf. 10.</p> <p>Mobil: +36 30 9489575 +36 30 7288161 Tel.: 06 28 360 170</p> <p>E-mail: gombosmi@harangontes.hu info@harangontode.hu</p>
---	--	--

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangontes.hu.

EVANGÉLIKUS Élet A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja
Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
 • Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
 Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu)
 • Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
 • Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.ball@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUZSA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazsuzsalutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: *MondAe Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) www.mondae.hu; Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt.
 Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)
 • Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. • Digitális előfizetés negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Egy digitális lapszám ára: 450 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
 • Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

9 770133 130004 2 1052

ORATIO OECUMENICA

Vízkereszt ünnepe után 1. vasárnap

Irgalmas Isten, mennyei Atyánk! A kegyelmedből elérkezett új esztendő elején hálát adunk neked, eléd terjesztjük kéréseinket, és kérünk, hallgass meg minket.

Hálát adunk végtelen jóságodért és gondviselésedért, hogy türelmed és szereteted nem fogyott el, és velünk van. Add, hogy meglássuk gondviselésed jelenlétét ebben az esztendőben is, és erről mások előtt is bizonyosságot tudjunk tenni.

Három dolgot kérünk most tőled: Lehessünk minél többször házádban, hiszen oly sokat kellett már nélkülöznünk a templomot, a testvéri közösséget. Múljk el a járvány és az attól való félelem. Add, hogy minél többen visszataláljanak a templomba, és újonnan jövők is érkezzenek.

Kérünk, erősítsd meg bennünk az elhívást, hogy te választottál ki minket arra, hogy követeid legyünk. Adj erőt, hogy hirdessük az igazságot és képviseljük a világosságot a világ rontó erőivel szemben, hiszen te szövetséget kötöttél velünk. Ne engedd, hogy a világ újra a maga állította bálványok lábai elé boruljon, és megfélemlenjen rólad.

Adj bátorságot harcolni a sötétség cselekedetei ellen, hogy fény derüljön mindenre, ami az ige és országod eljövetele ellen van. Jézus Krisztus élete és megváltó szenvedése járja át minden ember szívét és lelkét, hogy jobb útra térjen.

Kérünk, óvd meg hazánkat, népünket minden bajtól, különösen a járvány további terjedésétől. Adj hazánknak békességet, legyen egyetértés a népünk javát szolgáló ügyekben. Óvj meg a népek és vallások közötti ellenségeskedés fellángolásától. Jézus Krisztus Urunk kegyelmét kérjük minden bűnünkre, mert tudjuk, hogy csak így állhatunk majd meg színed előtt. Az ő dicsősége ragyogja be életünket, szeretete győzze meg minden ember szívét. Ámen.

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN 1. VASÁRNAP – EF 5,11-14

Befektetés

Haláli jó befektetés. Néhány évtizeddel ezelőtt Magyarországon is megjelentek az életbiztosítások. Ma már több biztosítótársaság kínál ilyen az ügyfeleinek. Egy alkalommal egy ügynök csöngetett be a parókiára. Szabadkozva kérdezte, hogy a biztosítási termékével illik-e egy lelkészt megszólítani, bejöhöt-e hozzám egy kis beszélgetésre. Beengedtem, és hosszas beszélgetés lett belőle. Tájékoztattam arról, hogy milyen előnyökkel járna egy ilyen biztosítás akkor, ha baleset érne, vagy esetleg még szomorúbb esemény, a halálom következne be.

Elmondtam neki: semmi bajom nincs azzal, hogy a halálom esetén pénzügyi támogatást kapna a családom. Megjegyeztem azonban, hogy szerintem rossz a kínált termék elnevezése, mert ez így személyemre vonatkoztatva nem életbiztosítás, hanem halálbiztosítás. Ugyanis csak akkor fizetnének, ha meghalok. Ezután megkérdeztem tőle, hogy esetleg nem akar-e örökélet-biztosítást kötni. Kissé furcsán nézett rám, majd elkezdtünk beszélgetni Istenről, az élet értelméről és a halálon túli örök életről. Több hónapon át én kötöttem vele hétről hétre ennek a biztosításnak a „szolgáltatásait”.

Haláli befektetés. Az efezusi közösségnek hatalmas lelki, szellemi kincsei voltak, mégis úgy éltek közöttük sokan, mint a koldusok. Pál arra biztatja őket, hogy vegyék észre, milyen ajándékaik vannak Krisztusban, és éljenek is ezekkel a szellemi javakkal. Isten örök életet készített nekik Krisztusban, ezért éljenek és haljanak ehhez méltóan, hogy földi létük kiteljesült élet, s haláluk Krisztus királyságába való belépés legyen.

Levelében Pál apostol nem a kívülállókát szólítja meg, hanem a gyülekezet tagjait, akik a gyülekezet falain belül vannak, de szellemben még Krisztus királyságán kívül. Elfogadottá lett közöttük a parázsnaság, a nyereszkeség, a bálványimádás. Az apostol kifejti, hogy ilyen emberek nem örökölhetik Isten országát. Felszólítja őket, hogy ne vegyenek részt a sötétség cselekedeteiben.

Vajon egy neves festőművész milyen képet festene a vászonra az éjszaka sötétjében? Maga is megijedne művétől a reggeli fényben. Jézus a fénye ennek a világnak. Ahol ő megjelenik, minden fénybe kerül. Jó őt még ma behívni életünk sötétjébe, hogy mi magunk is meglássuk valós állapotunkat.

Jó befektetés. Mindannyian az élet napfényes oldalát keressük, de miért a sötétben? Szeretnénk boldogulni, de miért úgy, hogy másokat teszünk boldogtalanná? Életünket szeretnénk bebiztosítani, de miért a halálunkra kitöltött szerződéssel?

Milyen ostoba is tud lenni a magát *Homo sapiens*nek tekintő ember!

Azt mondja az ige, mindez haszontalan, inkább leplezzétek le mindezt Krisztus világosságában. Vidd az életed Isten elé, mert senki más nem tud felébreszteni a sötétség álmából, és senki más nem tud a szellemi halálból fel-támasztani, de ő igen, és akkor rád ragyog a Krisztus. Új életben járva Isten dicsősége, jó tetszése beragyogja az életedet. Léted életté, halálod pillanata örök életed kapujává válik.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: TIMA MIROSHNIHENKO / PEXELS.COM

Charles Haddon Spurgeon baptista prédikátor volt a 19. századi Londonban. Egy alkalommal azzal kereste fel egy író, hogy szeretné megírni az életrajzát, és ehhez kérte a jóváhagyását. Spurgeon csak annyit válaszolt: „Az egész életemet megírhatja, sőt írja fel az égre, mert nincs semmi rejtegetnivalóm.” Miért nem volt rejtegetnivalója? Annyira jó ember volt? Nem. Azért nem volt, mert az egész életét Jézus elé, az ő világosságába vitte. Ami bűn volt, arra bocsánatot nyert, és egy egészen más életet épített Jézussal, amelyet nem kell titkolni, hanem a felhőkre kellene írni.

Milyen szép lenne, ha mindez ma ránk is igaz lenne – mert azzá lehet!

■ SÁNDOR FRIGYES

Imádkozzunk! Urunk! Köszönjük az életünket. Köszönjük igéd világosságát. Köszönjük a sötétségből a világosságra való meghívásod. Köszönjük, hogy életünket a te országod építésébe fektethetjük be. Köszönjük, hogy értelmet találhatunk életünknek. Uram, itt az életem, kezdj velem újat a te világosságodban. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 9.) Ezért tehát még jobban kell figyelniünk a hallottakra, hogy valamiképpen el ne sodródjunk. Zsid 2,1 (Ézs 31,1; Mt 3,13–17; Róm 12,1–8; Zsolt 96) Bizonytalan időkben fokozottan keressük a kapcsolódás biztos pontjait. Isten ígéjéhez való ragaszkodásunk az a horgony, amellyel kikötjük életünk hajóját a zavaros tengeren. Az a hajókötél, amelylyel a kikötőben hozzákapcsolódunk a mólóhoz. Hiszen nem akarjuk, hogy életünk céltalan, irányítás és ellenőrzés nélküli sodródás legyen. Főként azt nem, hogy életünk forrásától, erejétől, lényegétől, azaz Istenünktől elsodródjunk.

Hétfő (január 10.) A tévedéseket ki veheti észre? Titkos bűnök miatt ne büntess meg! Zsolt 19,13 (1Kor 4,5b; ApCsel 10,37–48; Jn 3,22–36) Jaj, csak észre ne vegyétek! Nagyon látható? Hallható volt? Remélem, nem vagy nem sokan vették észre a hibámat! Mindannyiunknak ismerős érzés ez. Amikor egy-egy hibázásunkat el akarjuk rejteni, és reméljük, hogy mások nem vették észre, nem ismerték fel. Isten előtt az esélyteleneknek azzal a bizonyossággal állunk, hogy tudjuk, ő mindent észrevesz. Semmit sem tudok előle elrejtteni. De nem is akarok. Mert hibáimra élesen rámutatva is irgalmát, kegyelmét árasztja rám. Bűneimet elítélő szava mellett még hangosabban hallom a „menj el, és többé ne vétkezz!” fel szabadító üzenetét.

Kedd (január 11.) Bizony a sok álommal és a sok beszéddel együtt jár a hiábavalóság. Ezért féld az Istent! Préd 5,6 (Kol 2,18–19a; Lk 18,15–17; Jn 4,1–26) Sokaktól hallottam már, hogy szerintük miért érdemes Istenhez ragaszkodnunk. A Prédikátor intéséből két irányba is elindulhatnak a gondolataink. Egyrészt féljük Istent azért, hogy minél kevesebb szer kelljen a sok álom és a sok beszéd miatti hiábavalóság csapdájába esni. Másrészt azért, mert tudjuk, hogy csak ő lehet a mi segítségünk, amikor életünk sok hiábavalóságának eredményeként kirajzolódik az egyértelmű bukás és csőd. Istenfélelmünknek célja, hogy életünknek és mindenkori szolgálatunknak szüntelenül értelmet adjon.

Szerda (január 12.) Így szólt Jézus: Magasztallak, Atyám, menny és föld Ura, mert elrejtetted ezeket a bölcsék és értelmesek elől, és felfedted az egyszerű embereknek. Mt 11,25 (Jer 10,10a; Róm 8,26–30; Jn 4,27–42) Jézus korában jóval nagyobb szakadék volt a bölcs, értelmes és az egyszerű emberek között. Akkor minden tekintetben lényegesen távolabb kerültek egymástól ezek az emberek, mint ma. Az elit sokkal inkább elszigetelődött az egyszerű emberektől, magukat még Isten

dolgaiban is kiváltságosnak érezve. Istenünk azonban nem a mi emberi életünkben kialakult kategóriák szerint dönt és választ. A legkisebbek előtt is felfedi világmozgató hatalmát és erejét. Úgy is fogalmazhatunk, hogy Isten megismeréséhez szükségünk van az őelőtte való egyszerűsége.

Csütörtök (január 13.) A türelem és vigasztalás Istene pedig adja meg nektek, hogy egyetértés legyen közöttetek Jézus Krisztus akarata szerint, hogy egy szívvel, egy szájjal dicsőítsétek a mi Urunk Jézus Krisztus Istenét és Atyját. Róm 15,5–6 (Zsolt 70,5b; Ef 1,3–10; Jn 4,43–54) Minden ember vágyik az egyetértésre. Leginkább arra, hogy mindenki vele értsen egyet, vagy legalábbis azzal, amivel ő maga is egyetért. Pedig az életünk tele van véleménykülönbségekkel, egymásnak ellentmondó megnyilatkozásokkal. És a teljes egyetértés – emberi mivoltunknál fogva – idealista törekvésnek tűnik. Pál apostol szavait megfogadva mégis egyetértés lehet köztünk Isten dicséretében. Mert abban mind egyetérthetünk, hogy van miért dicsérniünk Urunkat és Istenünket.

Péntek (január 14.) Hatalmas dolgot tett velünk az Úr, ezért örvendezünk. Zsolt 126,3 (Ef 1,3; Lk 12,49–53; Józ 1,1–18) Valóra vált álmainkat megtapasztalva hihetetlen boldogság tölti el szívünket. Legnagyobb boldogság megtapasztalni, hogy milyen jól tett velünk Isten. Amit nem vártunk. Egy gyermek megszületésekor, betegségből való gyógyulásakor, egy elért eredmény, egy életfordulás láttán tapasztaljuk ezt. Persze csak akkor, ha belátjuk: a mi emberi akaratunk, erőnk és képességünk mind kevés lett volna ehhez. Lehet, hogy munkálkodtunk, igyekeztünk, a sikerünket mégis Isten adta. Hatalmas dolgok általa és miatta történtek. Ezért örvendezünk.

Szombat (január 15.) Pedig a mi vétkeink miatt kapott sebeket, bűneink miatt törték össze. Ézs 53,5a (2Kor 5,21; Mt 4,12–17; Józ 2,1–24) Ézsaiás szenvedő szolgájának énekében teljesen összefolyik az idő. Hiszen Ézsaiás próféciája számunkra egyértelműen Jézusról szól. Úgy beszél a próféta múlt időben, hogy felőle nézve mindez csak a jövőben fog megtörténni. Mintha nem lenne számára múlt és jövő. Jézus váltságműve a mindenkor jelenben megkapható legnagyobb ajándéka Istennek. Amely átível múltból a jövőbe. És ezt a két világot összeköti egyetlenegy szó: miattam. Jézus sebeket kapott, összetörték azért, hogy nekem örök életem lehessen. Az idősíkok eltűnése pedig nem valamiféle káoszban, hanem az örök üdvösségben lesz majd teljessé.

*2022-ben is
fizessen elő lapjainkra!*

EVANGÉLIKUS ÉLET

Színes kétheti magazin:
hitről, világról, hírekről keresztény szemmel

LELKIPÁSZTOR

Magyarország egyik legrégebbi
teológiai szakfolyóirata

CREDO

Negyedéves folyóirat,
a Magyarországi Evangélikus Egyház
kulturális lapja

„Elment tehát mindenki a maga városába, hogy összeírják. Felment József is a galileai Názáretből Júdeába, Dávid városába, amelyet Betlehemnek neveznek [...], hogy összeírják jegyesével, Máriával együtt, aki áldott állapotban volt. És történt, hogy amíg ott voltak, eljött szülésének ideje, és megszülte elsőszülött fiát. Bepólyálta, és a jászolba fektette, mivel a szálláson nem volt számukra hely.” (Lk 2,3-7)

Az első karácsony bizonytalanságban telt: egy istállóban, széna és állatok között érkezett közénk a Megváltó. A tavalyi után az idei karácsonyunk is kérdésekkel és aggodalommal teli lehet, de hordozzuk szívünkben az ünnep fényét!

Ez a fény idén sokunkat elhoz evangélikus közösségünkbe. De idézzük fel azt is, hogy az első karácsony idején népszámlálást tartottak – s most, két évezreddel később, 2022 őszén majd Magyarországon is népszámlálás lesz.

Mindenkinek felteszik a kérdést: mi a vallása, felekezete?

Karácsonyi együttlétünk megerősíti válaszunkat: evangélikus vagyok. Kérjük, ennek jegyében kérdezd meg családtagjaidat, barátaidat is: és te?

EVANGÉLIKUS VAGYOK és te? NÉPSZÁMLÁLÁS 2022

